

თავი I. შესავალი

მუხლი 1. მენეჯმენტის გეგმის მიზანი

1. აჯამეთის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა შემუშავებულია „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, რომლის თანახმადაც მენეჯმენტის გეგმის არსებობა სავალდებულოა ყველა დაცული ტერიტორიისათვის.
2. მენეჯმენტის გეგმის ერთ-ერთ მთავარ მიზანს წარმოადგენს დაცული ტერიტორიებისათვის გრძელვადიანი მიზნების განსაზღვრა (20-25-წლიანი პერიოდისათვის), რომელთა მიღწევის გეგმა უნდა შემუშავდეს შესაბამის ღონისძიებებზე პასუხისმგებელი უწყების მიერ, მენეჯმენტის გეგმის ძალაში ყოფნის პერიოდში, კონკრეტული ქმედებების დაგეგმვის, აღსრულებისა და შესაბამისი ინდიკატორების საშუალებით მათი მონიტორინგის გზით.
3. წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის მიზანს წარმოადგენს აჯამეთის აღკვეთილის დაარსების ძირითადი მიზნების შესაბამისად დაცული ტერიტორიის დაცვის, კონსერვაციისა და განვითარებისათვის გრძელვადიანი ხედვისა და შესაბამისი მართვის მიდგომების განსაზღვრა, ასევე პასუხისმგებელი ორგანოს მიერ მათთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესის დაგეგმვა დოკუმენტის ძალაში ყოფნის პერიოდისათვის.

მუხლი 2. მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების არეალი

წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმა შემუშავებულია ადმინისტრაციის (შემდგომში – ადმინიატრაცია) მართვას დაქვემდებარებული აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიისთვის, რომლის საერთო ფართობი „დაცული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის თანახმად შეადგენს 4990,57 ჰა-ს და მდებარეობს დასავლეთ საქართველოში, იმერეთის რეგიონის ცენტრალურ ნაწილში, ბაღდათისა და ზესტაფონის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე.

მუხლი 3. აჯამეთის აღკვეთილის მარეგულირებელი საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩო

აჯამეთის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენს კანონები: „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონი, „დაცული ტერიტორიების სტატუსის“ საქართველოს კანონი და საქართველოში მოქმედი სხვა კანონმდებლობა.

მუხლი 4. აჯამეთის აღკვეთილის შექმნის ძირითადი მიზნები

1. აჯამეთის აღკვეთილის შექმნის ძირითადი მიზნებია:
 - ა) იმერული მუხის (*Quercus imeretina*) და ძელქვის (*Zelkova carpinifolia*) კორომების დაცვა, მოვლა და აღდგენის უზრუნველყოფა;
 - ბ) დაცულ ტერიტორიაზე არსებული ლანდშაფტების, ეკოსისტემებისა და ბიომრავალფეროვნების, განსაკუთრებით კი გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ფლორისა და ფაუნის სახეობების დაცვის, მოვლის, აღდგენისა და შენარჩუნების უზრუნველყოფა;
 - გ) დაცულ ტერიტორიაზე არსებული ბუნებრივი რესურსების (მიწის, წყლის, ტყის და სხვა) მოვლის, დაცვის, აღდგენისა და მდგრადი სარგებლობა სარგებლობის უზრუნველყოფა;
 - დ) დაცულ ტერიტორიაზე განსაკუთრებული ბიომრავალფეროვნებითა და ბუნებრივი და კულტურული მახასიათებლებით გამორჩეული უბნების დაცვა, აღდგენა და იქ არსებული ბუნებრივი პროცესების მიმდინარეობის ხელშეწყობა.

მუხლი 5. აჯამეთის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის განახლება- შემუშავების პროცესი

1. აჯამეთის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა შემუშავებულია მარეგულირებელი საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩოპროცედურების სრული დაცვით, სააგენტოსა (შემდგომში – სააგენტო) და ადმინისტრაციის უშუალო მონაწილეობით, ასევე, მუნიციპალიტეტების, არასამთავრობო ორგანიზაციების, ადგილობრივი მოსახლეობის, ტურიზმის, ბიზნესოპერატორებისა და სხვა დაინტერესებული მხარეების აქტიური ჩართულობით.
2. წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმა შემუშავდა საქართველოსა და შვედეთის სამეფოს მთავრობებს შორის 2021 წლის დეკემბერში გაფორმებული საგრანტო შეთანხმების ფარგლებში

განხორციელებული SIDA-ს პროექტის – „გადავარჩინოთ ბუნება – საქართველო“ ფინანსური მხარდაჭერით, სააგენტოსთან მჭიდრო თანამშრომლობით, არასამთავრობო ორგანიზაცია „ეკოტონის“ წარმოდგენილი ეროვნული კონსულტანტების გუნდის მიერ. პროექტის „გადავარჩინოთ ბუნება – საქართველო“ მთავარ მიზანს წარმოადგენს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაძლებლობების გაზრდა ეროვნულ დონეზე მიმდინარე ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის გაუარესებისა და სახეობების კარგვის შესაჩერებლად, ჰაბიტატების დეგრადაციის და განადგურების, ბუნებრივი რესურსებით არამდგრადი სარგებლობის, კლიმატის ცვლილებისა და გარემოს დაბინძურების წინააღმდეგ პრევენციული ღონისძიებების გატარების საშუალებით.

3. მენეჯმენტის გეგმის შედგენის პროცესი შემდეგი ეტაპებისგან შედგებოდა:

ცხრილი 1: მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების ეტაპები

N	მენეჯმენტის გეგმის მომზადების ეტაპები	ვადები (რიცხვი, თვე, წელი)
1.	მენეჯმენტის გეგმის განახლების თაობაზე პირველი შეხვედრის ჩატარება ადმინისტრაციაში	10.12.2022
2.	მენეჯმენტის გეგმის პირველი ნაწილის სამუშაო ვერსიის შემუშავება. არსებული მასალების მოძიება და დამუშავება. აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის პირველი ნაწილის – სიტუაციური ანალიზის ნაწილის მომზადება	10.12.2022 – 20.12.2022
3	სიტუაციური ანალიზის სამუშაო ვერსიის გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, სააგენტოს, დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის, მუნიციპალიტეტებისა და სხვა ადგილობრივი წარმომადგენლებისათვის განსახილველად წარდგენა	21.12.2022
4	აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის მეორე ნაწილის – ადმინისტრაციის სამუშაო პროგრამების სამუშაო ვერსიის მომზადება, სამუშაო შეხვედრების განხორციელება და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, სააგენტოს, დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის, მუნიციპალიტეტებისა და სხვა ადგილობრივი წარმომადგენლებისათვის განსახილველად წარდგენა	23.03.2023 – 14.04.2023
5	აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის სამუშაო ვერსიასთან დაკავშირებით წარმოდგენილი შენიშვნებისა და რეკომენდაციების განხილვა ადმინისტრაციასა და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან ერთად	15.04.2023
6	აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის სამუშაო ვერსიაში გათვალისწინებული კომენტარების განხილვა და შესაბამისი დანართების მომზადება	20.04.2023
7	აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის მეორე სამუშაო ვერსიის მომზადება	10.04.2023 – 20.05.2023
8	აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის მესამე ნაწილის – სამ-წლიანი საოპერაციო გეგმის სამუშაო ვერსიის მომზადება	01.05.2023 – 15.05.2023
9	სამ-წლიანი საოპერაციო გეგმის სააგენტოსათვის წარდგენა, განხილვა, შენიშვნების გათვალისწინება. საბოლოო სამუშაო ვერსიის მომზადება	15.05.2023 წ. -20.05.2023 წ.
10.	აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის სამუშაო ვერსიაში კომენტარების გათვალისწინება	23.06.2023
11.	განახლებული აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის საჯარო განხილვა	01.11.2023

მუხლი 6. აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების პერიოდი

აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა ძალაშია დამტკიცებიდან 9 წლის განმავლობაში, გარდა მენეჯმენტის გეგმის 42-ე და 43-ე მუხლებისა, №3 და №7 დანართებისა, რომელიც ძალაშია ახალი მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებამდე.

მუხლი 7. მენეჯმენტის გეგმაში ცვლილებების შეტანა და განახლება

1. მენეჯმენტის გეგმაში ცვლილებების შეტანა ხორციელდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.
2. მენეჯმენტის გეგმის ძალაში შესვლიდან, არაუგვიანეს მეცხრე წლის პირველი კვარტლისა, სააგენტო დაიწყებს ახალი მენეჯმენტის გეგმის მომზადებას, რომელიც მიღებული უნდა იქნეს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

თავი II. აჯამეთის აღკვეთილის აღწერა

მუხლი 8. აჯამეთის აღკვეთილის ადგილმდებარეობა და ფართობი

1. აჯამეთის აღკვეთილი მდებარეობს დასავლეთ საქართველოში, იმერეთის რეგიონის ცენტრალურ ნაწილში, კოლხეთის დაბლობის უკიდურეს აღმოსავლეთ ნაწილში, ბაღდათისა და ზესტაფონის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე. დაცული ტერიტორია განფენილია მდინარე რიონის მარცხენა ნაპირზე და მისი შენაკადების – ყვირილასა და ხანისწყლის აუზებში, ზღვის დონიდან 150-200 მ სიმაღლეზე.
2. აჯამეთის აღკვეთილის საზღვრები და ფართობი დადგენილია საქართველოს კანონის „დაცული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ“ შესაბამისად და მოიცავს აჯამეთის, ობჩისა და ვარციხის უბნებს, რომელთა საერთო ფართობი შეადგენს 4990,57 ჰექტარს.
3. აჯამეთის აღკვეთილი წარმოადგენს საქართველოს დაცული ტერიტორიების ქსელის მნიშვნელოვან ნაწილს.

მუხლი 9. აჯამეთის აღკვეთილის შექმნის მოკლე ისტორია

1. ისტორიული წყაროებიდან ცნობილია, რომ აჯამეთის ტყეები გამოიყენებოდა როგორც ქართველ მეფეთა სანადირო ტერიტორია. XIX საუკუნის დასაწყისში, რუსეთის იმპერიის მიერ იმერეთის სამეფოს ანექსიის შემდეგ, ტერიტორია გადაეცა სახელმწიფო ხაზინას, რომელმაც იგი მიჰყიდა ფრანგ მოგზაურსა და ვაჭარს ჯ. გამბას. გამბას გარდაცვალების შემდეგ მისმა ქალიშვილმა ეს ტერიტორია გაასხვისა მიწის მესაკუთრესა და ღვინის მწარმოებელ მ. ონანოვზე, რომელმაც ააშენა ღვინისა და კონიაკის ქარხანა სოფელ ვარციხეში.
2. აჯამეთის ტყეების იმერეთის მუხის (*Quercus imeretina*) მერქანი გამოიყენებოდა ღვინისა და კონიაკის კასრების დასამზადებლად. იგივე მასალა გამოიყენებოდა რკინიგზის შპალებისა და მალაროს საბჯენებისათვის. ამ ღონისძიებებმა არსებული მარაგი შეამცირა 30%-ით.
3. 1917 წლის რუსეთის რევოლუციის შემდეგ აჯამეთის ტყეები გადავიდა ქუთაისის პროვინციის სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტში სახელწოდებით „აჯამეთის სატყეო ერთეული“ და მოგვიანებით გაერთიანდა ქუთაისის სატყეო განყოფილებასთან.
4. საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს 1945 წლის 18.05 №591 დადგენილების დანართით, საქართველოს სსრ ტყეების ჯგუფებად დაყოფის შესახებ, აჯამეთის, ვარციხის და სვირის სატყეო აგარაკები მიკუთვნებული იყვნენ პირველი ჯგუფის ტყეებს, როგორც ნაკრძალები.
5. 1946 წელს აჯამეთის ტყეებს მიენიჭა „სახელმწიფო ნაკრძალის“ სტატუსი და გადაეცა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის (სსრ) სახალხო კომისარიატის ნაკრძალთა მართვის მთავარ სამმართველოს და მოგვიანებით გადაეცა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის (სსრ) მინისტრთა საბჭოს.
6. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსა და საქართველოს ცკკპ-ს 1951 წლის 21 სექტემბრის №1335 დადგენილებით აჯამეთის სახელმწიფო ნაკრძალი გაუქმდა და გადაეცა საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სატყეო მეურნეობის, ნაკრძალების და სამონადირეო მეურნეობის მთავარ სამმართველოს. შემდეგ ისევ აღდგენილი იქნა საქართველოს მინისტრთა საბჭოს 1957 წლის 10 აპრილის №196 დადგენილებით, „აჯამეთის ნაკრძალი“ 3400 ჰექტარი ფართობით. ხელმძღვანელობა დაევალა საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სატყეო მეურნეობის, ნაკრძალებისა და სამონადირეო მეურნეობის მთავარ სამმართველოს.
7. საქართველოს მინისტრთა საბჭოს 1959 წლის 22 იანვრის №45 დადგენილებით, აჯამეთის სახ. ნაკრძალს გადაეცა მაიაკოვსკის (ბაღდათის) სატყეო მეურნეობიდან ვარციხის სატყეო აგარაკი (1142 ჰა ფართობით) და ორჯონიკიძის (ხარაგაულის) სატყეო მეურნეობიდან – სვირის სატყეო აგარაკი (211 ჰა). დადგენილების თანახმად, აჯამეთის ნაკრძალის ფართობი შეადგენს 4753 ჰექტარს, 1965 წელს კი, ტყეთმორწყობის მასალებით ნაკრძალის ფართობი არის 4848 ჰა, რაც 1975 წლის ტყეთმორწყობის

მასალებსაც ედრება. 2007 წელს აჯამეთის ტყეებს სტატუსი შეეცვალა და მიენიჭა აჯამეთის ალკვეთილის სტატუსი, რომელიც დღესდღეობით არსებული საზღვრების ფარგლებშია.

8. ბოლო 100 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სხვადასხვა ცვლილება აჯამეთის ტყეების დაცვის სტატუსის კუთხით. მენეჯმენტის გეგმა ხელს შეუწყობს ტერიტორიის სტაბილურობის უზრუნველყოფას, ტერიტორიის გრძელვადიანი მართვის სტრატეგიული ხედვის შემუშავებით.

მუხლი 10. გეოლოგია, გეომორფოლოგია და ნიადაგები

1. ბაღდათისა და ზესტაფონის მუნიციპალიტეტების რელიეფი, გეოლოგია, მცენარეული საფარი და ნიადაგები, ამგები ქანები, მცენარეული საფარი და რაიონის კლიმატური პირობები, ადამიანის სამეურნეო საქმიანობასთან ერთად განსაზღვრავს ნიადაგური საფარის ნაირგვარობას.

2. ტერიტორიაზე გავრცელებული ნიადაგები თავისებური კანონზომიერებით გამოირჩევა. ბაღდათის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე გავრცელებული ნიადაგები ვერტიკალურ ზონალობის პრინციპზეა აგებული და კანონზომიერად იცვლებიან ყვითელმიწა ნიადაგებით. ბაღდათში ფართოდაა გავრცელებული ტყის ყომრალი ნიადაგები, რომლებსაც ძირითადად დაბალმთიან და გორაკ-ბორცვიან რელიეფის პირობებში ვხვდებით. ნიადაგწარმომქმნელი ქანები წარმოდგენილია თიხა-ნაფენებით, ქვიშაქვებით, მკვრივ-მაგმატური ქანებით და თიხა ფიქალეების გამოფიტვის პროდუქტებით.

3. დაბალი მთის მასივები შედგენილია კირქვებითა და მერგელებით, რაც ნეშომპალა-კომბონატული ნიადაგების გავრცელების არეალს წარმოადგენს. დაბალი მთისწინეთი ყვითელი მიწების გავრცელებით ხასიათდება, რაც საუკეთესო ბაზას წარმოადგენს, როგორც ერთ-წლიანი, ასევე მრავალ-წლიანი კულტურების კულტივირებისათვის.

4. ვაკის შემადგენელ ზოლში ეწერ-ყვითელმიწა ნიადაგებია გავრცელებული, რომელთაც მცირე ფართობი უკავიათ. მდინარისპირეთში მცირედაა გავრცელებული ალუვიური ნიადაგები, რომლებიც ალუვიურ ნაფენებზეა განვითარებული.

5. ალკვეთილის ნიადაგურ საფარში, მთისწინეთსა და დაბალ გორაკბორცვიან ზოლში უმთავრესი ადგილი უჭირავს ყვითელმიწა ნიადაგებს, მათ უკავიათ ალკვეთილის თითქმის მთელი ტერიტორია. ტერიტორიაზე გავრცელებულ ყვითელმიწა ნიადაგებს შორის გამოიყოფა ორი ქვეტიპი, ყვითელმიწა სუსტად მადარი-ოთხი სახესხვაობით და ყვითელმიწა არამადარი ორი სახესხვაობით.

მუხლი 11. ჰიდროლოგია

აჯამეთის ალკვეთილი განლაგებულია ვაკე რელიეფზე, ალაგ-ალაგ პატარა ჩაღრმავებებით, რაც მიმართულებას აძლევს წვიმის წყალს ღელეებისკენ. ღელეები ალკვეთილში საკმოდ არის, ისინი ზაფხულობით შრება, დიდი წვიმებისა და თოვლის დნობის პერიოდში კი, კვლავ ივსება წყლით. მათგან აღსანიშნავია შემდეგი დიდი ღელეები: ღრმა ღელე, ფრატის ღელე, კაკუჩას ღელე, ცხენთაროს ღელე და ბანურის ღელე. აჯამეთის სატყეო უბანს სამხრეთ-დასავლეთით, ხოლო ვარციხის სატყეო უბანს ჩრდილო-აღმოსავლეთით ჩაუდის მდინარე ხანისწყალი, რომელიც ერთვის მდინარე რიონს. ალკვეთილში გადის მდინარე ყვირილადან გამოყვანილი სარწყავი არხი, რომელიც დღეს არ ფუნქციონირებს. ალკვეთილის მიდამოებში წყაროები არ გვხვდება.

მუხლი 12. კლიმატი

1. აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორიას დიდი წვლილი შეაქვს ქალაქ ქუთაისის საჰაერო აუზში. იქ არსებული ტყის ეკოსისტემა მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ტემპერატურის რეგულირებისა და ჟანგბადის აკუმულირების პროცესში. აჯამეთის ალკვეთილში ნალექების რაოდენობაზე და მის განაწილებაზე დიდ გავლენას ახდენს სამხრეთის მთიანი ქედები და მათი განშტოებები, რომლებიც ჰაერის აღმავალი დინების ძლიერ სისტემებს ქმნიან. დღის განმავლობაში ადგილი აქვს ჰაერის მასების აღმავალი დინების განვითარებას, რომლის საშუალებითაც ქედებზე იქმნება ძლიერი სინოტივე, რაც შემდეგ ბრუნდება ნალექების სახით. მათ, ასევე, ემატება გარედან მიღებული ტენიანობა, რის შედეგად ნალექების რაოდენობა მატულობს და ქმნის განსაკუთრებით ხელსაყრელ პირობებს მცენარეულობის ზრდა-განვითარებისთვის.

2. აჯამეთის ალკვეთილში ზამთრის პერიოდი იწყება ნოემბრის თვის ბოლო რიცხვებიდან და გრძელდება მარტის თვის დასაწყისამდე. გაზაფხული იწყება მარტის თვის პირველი დეკადიდან, რომლის შემდეგ ტემპერატურა თანდათანობით მატულობს. გვიანი ყინვები და თოვლი

შესაძლებელია გაგრძელდეს აპრილის შუა რიცხვებამდე, ხოლო ადრეული ყინვები და თოვლი მოსალოდნელია ოქტომბრის ბოლომდე. დამახასიათებელია ცხელი და ხანგრძლივი ზაფხული. ჰაერის ტემპერატურა მაქსიმუმს აღწევს ივლისსა და აგვისტოში, შემდეგ კი იწყება ტემპერატურის თანდათანობითი კლება. შემოდგომის დადგომა იწყება ნელი ტემპით, სექტემბრის თვეში, როდესაც ჯერ კიდევ შემორჩენილია მაღალი ტემპერატურა. საშუალო წლიური ტემპერატურა განისაზღვრება $+13,9^{\circ}\text{C}$ -ით, ხოლო საშუალო ტენიანობა 72%-ით. იანვრის საშუალო ტემპერატურაა $3,7^{\circ}\text{C}$, აგვისტოსი კი $23,9^{\circ}\text{C}$. ნალექების რაოდენობა – 1000 მმ-ია წელიწადში. თბილ პერიოდში დაახლოებით 600 მმ, ხოლო ცივ პერიოდში 800 მმ. არიდულობის ინდექსი (კლიმატის გვალვიანობის მაჩვენებელი) მერყეობს 1-დან 1,5-მდე. ტემპერატურის მაქსიმუმად მიჩნეულია 39°C , ხოლო მინიმუმად – 9°C . ქარიან დღეთა მინიმალური რაოდენობა წელიწადში 60 დღეა ხოლო მაქსიმალური – 80 დღე. ქარის საშუალო სიჩქარე წელიწადში 4 მ/წ.

მუხლი 13. კლიმატის ცვლილება

1. კლიმატის ცვლილების მიმდინარე პროცესი მნიშვნელოვან ზეგავლენას ახდენს ბიომრავალფეროვნებასა და ჰაბიტატების მდგომარეობაზე, სახეობების გავრცელებასა და გამრავლების უნარზე. კლიმატის ცვლილება ხშირ შემთხვევაში განაპირობებს მავნებელი მწერების რიცხოვნობის ზრდას, ინვაზიური სახეობების ფართო გავრცელებას, იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი, ენდემური და რელიქტური სახეობების რიცხოვნობის და მათი ჰაბიტატების შემცირებას და სხვა.
2. დაცული ტერიტორიები უზრუნველყოფენ მნიშვნელოვანი ეკოსისტემური სერვისების შენარჩუნებასა და განვითარებას, მათ შორის განსაკუთრებით დიდი როლი ეკისრებათ ტყის მერქნული და არამერქნული პროდუქტების თუ წყლის რესურსების უზრუნველყოფის თვალსაზრისით. ჯანსაღი ეკოსისტემების არსებობა ხელს უწყობს სათბურის გაზების ემისიების შემცირებას და ნახშირბადის მნიშვნელოვანი მარაგის უზრუნველყოფას. დაცულ ტერიტორიები მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ კლიმატის ცვლილებებით გამოწვეული რისკებისა და ასევე, ბუნებრივი კატასტროფებისა და მათი შედეგების შემცირების საკითხში.
3. აჯამეთის ალკვეთილის ტყის მართვის გეგმის თანახმად, კლიმატის ცვლილებების ფონზე, 2016 წლისათვის მუხნარი კორომებით გაბატონებული ფართობები მომატებულია 307 ჰა-ზე, 1996 წლის მონაცემებთან შედარებით. ძელქვის კორომებმა მოიმატა 35 ჰა-ზე, მაშინ როდესაც რცხილის კორომები შემცირდა 84 ჰა-ზე, ჯაგრცხილა 36 ჰა-ზე, ხოლო იფანი 17 ჰა-ზე. დღესდღეობით არ არის შესწავლილი აჯამეთის ტყეების მიერ გამოყოფილი ჟანგბადისა და შთანთქმული ნახშირორჟანგის ოდენობა, თუმცა ბორჯომის ნაკრძალის და მტირალას ეროვნულ პარკებთან დაკავშირებული მონაცემების თანახმად, ბორჯომის სახელმწიფო ნაკრძალის ფიჭვის ტყეებს (6,983 ჰა) 767,250 ტონა ნახშირბადის აკუმულირების შესაძლებლობა გააჩნიათ (დაახლოებით 110 ტონა/ჰა-ზე). სადაც ნახშირორჟანგის წლიური შთანთქმა შეადგენს 8 ტ/ჰა, ანუ მთლიანობაში 50,976 ტონას. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის 85,000 ჰა-ზე წარმოდგენილი ნაძვნარები, ჰექტარზე 9.1 ტონა ნახშირორჟანგის აკუმულირებას უზრუნველყოფენ (მთლიანობაში დაახლოებით 771,000 ტონას), ხოლო მტირალას ეროვნული პარკის ზეზემდგომი ტყის 15,800 ჰა-ს დაახლოებით 143,000 ტონა ნახშირორჟანგის აკუმულირების შესაძლებლობა გააჩნია. საერთო ჯამში, მტირალასა და ბორჯომ-ხარაგაულის დაცულ ტერიტორიებზე ტყის მთლიანი საბაზრო ღირებულება ნახშირბადის აკუმულირების შესაძლებლობის თვალსაზრისით, დაახლოებით 5.3 მილიონ ევროს შეადგენს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ნათელი ხდება, რომ ზეზემდგომი ხეების ნახშირორჟანგის აკუმულირებისა და ჟანგბადის გამოყოფის შესაძლებლობა აჯამეთის ალკვეთილშიც საკმაოდ მაღალია.

მუხლი 14. ლანდშაფტები და ჰაბიტატები

1. აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორია ზღვის დონიდან 150-250 მეტრს არ აღემატება და ძირითადად წარმოდგენილია ვაკე ლანდშაფტებით, ხოლო მცირე ნაწილი გორაკ ბორცვიან ლანდშაფტებით. აჯამეთის ალკვეთილი ისტორიული კოლხური ლანდშაფტის ერთ-ერთი თვალსაჩინო ნაწილია, სადაც მარადმწვანე ქვეტყიდან მხოლოდ თავგისარა (*Ruscus ponticus*) და იშვიათად ჭყორია (*Ilex colchica*) წარმოდგენილი.
2. აჯამეთის ალკვეთილში მერქნიანი მცენარეებით დაფარული ფართობი 4884 ჰექტარია, რაც მთელი (4991 ჰა) ტერიტორიის 97,8%-ს შეადგენს. მიუხედავად იმისა, რომ ალკვეთილის ტყეები მრავალი

ათწლეულის მანძილზე ადამიანთა ზემოქმედების ქვეშ იმყოფებოდა, იგი საქართველოს ბუნებრივი მემკვიდრეობის კოლხური ტიპის ტყის უნიკალურ და მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს. აჯამეთის ალკვეთილში წარმოდგენილია ტყის შემდეგი ტიპის ჰაბიტატები:

- ა) მუხნარი იელის ქვეტყით;
- ბ) მუხნარი ბუჩქნარის ქვეტყით;
- გ) მუხნარი გვიმრისა და მაყვლის საფარით;
- დ) მუხნარ-რცხილნარი მკვდარი საფარით;
- ე) მუხნარი წივანასა და თაგვისარას საფარით.

3. აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორიაზე ძირითადად გავრცელებულია იმერული მუხის (*Quercus imeretina*), ქართული მუხის (*Quercus iberica*), რცხილის (*Carpinus orientalis*) და ძელქვის (*Zelcova carpinifolia*) ჰაბიტატები, აღსანიშნავია ასევე კოლხური მუხის (*Quercus hartwissiana*) არსებობა ტყის ზოგიერთ მონაკვეთზე. აღმოსავლური წიფლის (*Fagus orientalis*) კორომი გვხვდება აჯამეთის უბანში, რაც ტერიტორიისათვის იშვიათობას წარმოადგენს.

4. აჯამეთის ალკვეთილი მოიცავს საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ და IUCN-ის „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ მოწყვლადი სტატუსის ((VU) B1+2c) და ამავდროულად ვიწრო ენდემისა და მესამეული რელიქტის წარმომადგენელი – იმერული მუხის (*Quercus imeretina*) საკმაოდ მოზრდილ და მნიშვნელოვან ჰაბიტატს. ტყით დაფარული ფართობიდან იმერული მუხით გაბატონებული კორომები წარმოდგენილია 4272 ჰა ფართობზე. აღსანიშნავია ასევე აჯამეთის უბანში, მდინარე ხანისწყლის სანაპიროზე, წარმოდგენილი ძელქვის (*Zelcova carpinifolia*) წმინდა კორომი. იგი ასევე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ მოწყვლადი ტაქსონის სტატუსითაა შეტანილი (VU) A1cde, დაახლოებით 2 ჰა ფართობზე, ძელქვით გაბატონებული კორომები წარმოდგენილია 49 ჰექტარზე. ცალკეული ერთეულები ფიქსირდება ალკვეთილის მთელს ტერიტორიაზე. აჯამეთის ალკვეთილში წარმოდგენილია ძელქვნარი კორომი თაგვისარას ქვეტყით რომელიც მსოფლიოში იშვიათ მცენარეთა თანასაზოგადოებას წარმოადგენს.

5. ალკვეთილი ასევე წარმოადგენს IUCN-ის „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ მოწყვლადის სტატუსის მქონე (VU) Vulnerable under criteria A1c+2c მუხის დიდი ხარაბუხას (*Cerambyx cerdo*) ჰაბიტატს. იმერულ მუხასთან ერთად მას მნიშვნელოვანი ფართობი უკავია მუხის ტყის ეკოსისტემებში. აქ ასევე გავრცელებულია ალპური ხარაბუხა (*Rosalia alpina*), რომელიც წარმოადგენს რელიქტური გვ. *Rosalia*-ს ერთადერთ სახეობას ევროპაში და შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“.

მუხლი 15. ზურმუხტის ქსელი

1. „ზურმუხტის ქსელი“ არის ურთიერთდაკავშირებული ტერიტორიების სისტემა, სადაც ხორციელდება ბიომრავალფეროვნების შესაბამისი მართვა და მონიტორინგი. „ზურმუხტის ქსელის“ მექანიზმი შექმნილია ბერნის კონვენციის (კონვენცია „ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვა“) ეგიდით, ევროპის ბუნებრივი ჰაბიტატების დასაცავად, რომლის მთავარ მიზანს წარმოადგენს იმ სახეობებისა და ჰაბიტატების გრძელვადიანი შენარჩუნების უზრუნველყოფა, რომლებიც ამ კონვენციის მიხედვით დაცვის განსაკუთრებულ ღონისძიებებს საჭიროებენ. „ზურმუხტის ქსელი“ სპეციალური საკონსერვაციო ტერიტორიებისაგან შედგება, რომლებსაც გააჩნიათ საფრთხის წინაშე მყოფი, ენდემური, მიგრირებადი და ბერნის კონვენციით მკაცრად დაცული სახეობების, ასევე, საფრთხის წინაშე მყოფი ჰაბიტატებისა და სხვადასხვა ტიპის ჰაბიტატებისგან შემდგარი მოზაიკური სისტემების შენარჩუნების ან აღდგენის პოტენციალი.

2. „ზურმუხტის ქსელის“ აჯამეთის ზურმუხტის ტერიტორია სარეგისტრაციო კოდია GE0000018. ფართობი შეადგენს 4838,75 ჰა-ს. აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორიაზე გავრცელებული განსაკუთრებული მნიშვნელობის ჰაბიტატებიდან, რომლებიც დაცვის მიზნით წარმოადგენს ზურმუხტის ქსელის ნაწილს, აღსანიშნავია: E3.5 – ნოტიო ან სველი ოლიგოტროფული ბალახოვანი ცენოზები; G1A1 – ეუტროფულ და მეზოტროფულ ნიადაგებზე არსებული ტყეები; G1.6 წიფლნარები, G12 – ბორეო-ალპური ჭალის პარკული ტყეები. წარმოდგენილი ჰაბიტატებიდან აჯამეთის ალკვეთილში კორომის სახით გვხვდება მხოლოდ ზურმუხტის ქსელის ხმელთაშუა ზღვისპირეთის ჰაბიტატების წარმომადგენელი კოროპის მუხის (*Quercus robur*) ხელოვნურად გაშენებული კორომი.

3. აჯამეთის ალკვეთილზე წარმოდგენილია ბერნის კონვენციით დაცული შემდეგი სახეობები: მსხვილი ძუძუმწოვრებიდან – რუხი მგელი (*Canis lupus*), წავი (*Lutra lutra*), ფოცხვერი (*Lynx lynx*). წვრილი ძუძუმწოვრებიდან შემდეგი ღამურები: ევროპული მაჩქათელა (*Barbastella barbastellus*),

სამხრეთული ცხვირნალა (*Rhinolophus euryale*), მცირე ცხვირნალა (*Rhinolophus hipposideros*), მეჰელის ცხვირნალა (*Rhinolophus mehelyi*). ფრინველებიდან: მცირე მყივანი არწივი (მცირე თეთრლაქებიანი არწივი) (*Aquila pomarina*), ზარნაშო (*Bubo bubo*), ჩვეულებრივი უფეხურა (*Caprimulgus europaeus*), სამუალო ჭრელი კოდალა (*Dendrocopos medius*), შავარდენი (*Falco peregrinus*), წითელყელა (მცირე) ბუზიჭერია მემატლია (*Ficedula parva*), ჩია არწივი (*Hieraaetus pennantus*), ჩვეულებრივი ღაჭო (*Lanius collurio*), ძერა (*Milvus migrans*), კრაზანაჭამია (ირაო) (*Pernis apivorus*), მიმინოსებრი ასპუჯაკა (*Sylvia nisoria*). მწერებიდან: მუხის დიდი ხარაბუზა (*Cerambyx cerdo*), არაფარდი პარკიხვევია (არაფარდი მრავალთვალა (*Lycaena dispar*), ალპური ხარაბუზა (*Rosalia alpina*).

მუხლი 16. ბიომრავალფეროვნება

1. ფლორა:

ა) ტყის ინვენტარიზაციის მასალების თანახმად, აჯამეთის ალკვეთილში 550-ზე მეტი მცენარის სახეობაა წარმოდგენილი, რომელთაგან 60 მერქნიანი და ბუჩქოვანი, ხოლო 470-ზე მეტი – ტყის ბალახოვანი მცენარეა;

ბ) აჯამეთის ალკვეთილის ტყეები კავკასიის ტყის მცენარეულობის ოლქების და ვერტიკალური ზონალობის დაყოფის მიხედვით მდებარეობს დასავლეთ ამიერკავკასიის ოლქში, კოლხეთის დაბლობის აღმოსავლეთ ნაწილში, ე.წ. იმერეთის დაბლობზე, რომლის დახრილობა აღმოსავლეთიდან დასავლეთისკენ მდინარე ყვირილას გასწვრივ უმნიშვნელოა დანარჩენი ნაწილთან შედარებით. კოლხეთის დაბლობის დასავლეთი ნაწილისგან განსხვავებით ეს ტერიტორია გამოირჩევა ატმოსფერული ნალექების ნაკლები რაოდენობითა და მნიშვნელოვანი ჭაობური მასივების სრული უქონლობით. კოლხეთის კლიმატური პირობების მიხედვით, აქ განესტინების ხარისხი შედარებით სუსტია და ატმოსფერულ ნალექთა განაწილება სეზონების მიხედვით ხმელთაშუაზღვიურ ხასიათს ატარებს. ალკვეთილის ტყის მცენარეულობა მთლიანად მოქცეულია სუბტროპიკულ სარტყელში, რომლის მცენარეულობა რამდენიმე სპეციფიკურ ხასიათს ატარებს და მოკლებულია კოლხეთის ფლორის ყველაზე სინესტის მოყვარულ ელემენტებს;

გ) აჯამეთის ალკვეთილში გვხვდება მუხის რამდენიმე სახეობა: იმერული მუხა (*Quercus imeretina*), ქართული მუხა (*Quercus iberica*), კოლხური მუხა (*Quercus hartwissiana*) და კორპის მუხა (*Quercus suber*). იმერული მუხის (*Quercus imeretina*) კორომები ვაკე-ადგილებსა და დეპრესიებშია წარმოდგენილი, მძიმე თიხნარ ნიადაგებზე, მაშინ როდესაც ქართული მუხის (*Quercus iberica*) კორომებს შემალელებული, ბორცვიანი ადგილები უკავიათ.

მიუხედავად იმისა, რომ აჯამეთის ალკვეთილში იმერულ მუხას (*Quercus imeretina*) დომინანტური მდგომარეობა უკავია, დენდროფლორა ძალიან მდიდარია და წარმოდგენილია 60-მდე სახეობით. დენდროფლორის წარმომადგენლებიდან გვხვდება ძელქვა (*Zelkova carpinifolia*), თამელი (*Sorbus torminalis*), ბალამწარა (*Cerasus silvestris*) და სხვა. ასევე წარმოდგენილია მურყანი ანუ თხმელა (*Alnus barbata*) და კავკასიური რცხილა (*Carpinus caucasica*). გარდა ძირითადი სახეობებისა, ალკვეთილის ტერიტორიაზე არსებულ ტყის კორომების ხეთა იარუსებში აღსანიშნავია: ჩვეულებრივი ივანი (*Fraxinus excelsior*), პატარა თელადუმა (*Ulmus minor*) მინდვრის ნეკერჩხალი (*Acer campestre*), პანტა (*Pyrus caucasica*), აღმოსავლური წიფელი (*Fagus orientalis*), ვერხვი (*Populus tremula*), ლელვი (*Ficus carica*), მახველი (*Viburnum opulus*). ქვეტყეში გვხვდება ტყემალი, (*Prunus divvaricata*), კუნელი (*Crataegus Pentagyna*), ასკილი (*Rosa canina*), ზღმარტლი (*Mespilus germanica*), მაყვალი (*Rubus caucasica*), ჯაგრცხილა (*Carpinus orientalis*), იელი (*Rhododendron luteum*) და სხვა;

დ) ალკვეთილის ტყით დაფარული ფართობის ყველაზე დიდი ნაწილი 39,3% (1921,1 ჰა) უკავია მკვდარსაფრიან ტყის ტიპის კორომებს, შემდეგ მოდის იელიანი ტყის ტიპის კორომები 33,4% (1631,6 ჰა), ნაირბალახოვანი ტყის ტიპის კორომები 22,7% (1110,3 ჰა), მაყვლიანი ტყის ტიპის კორომები 2,9% (139,4 ჰა) გვიმრიანი ტყის ტიპის კორომები 1,3% (62,3 ჰა), ხოლო ყველაზე ცოტა 1% ნაკლები (19,3 ჰა) წარმოდგენილია თავისარიანი ტყის ტიპის კორომებით;

ე) აჯამეთის ალკვეთილის ტყეებში იმერულ მუხას აქვს ხმობის პრობლემა, რაც გამოწვეულია მავნებელი მწერის, მუხის დიდი ხარაბუზას არსებობით, რომელიც მატლის სტადიაზე უზიანებს ხეს გულს. ასევე გავრცელებულია სოკოვანი დაავადებები. გარდა ამისა, მძიმე თიხნარების წყალგაუმტარობის გამო ტყის კორომებში წყალი დიდხანს დგება, რაც აბრკოლებს ფესვთა სისტემის აერაციას და ხშირად იწვევს მთავარი ფესვის ხმობას (ლპობას). მუხის ფესვთა სისტემა სხვა

სახეობებთან განსხვავებით, ჰორიზონტალურია, რის გამოც არც თუ იშვიათია ქარქვევადობა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მუხის კორომები, რომელიც ქართულ მუხასთან ერთად აღკვეთილის დიდ ფართობს ფარავს, საჭიროებს საკონსერვაციო ღონისძიებების განხორციელებას იმგვარად, რომ მოხდეს, როგორც ტყის სახეობების, ასევე მუხის დიდი ხარაბუხას შენარჩუნება, რომელიც თავის მხრივ ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) საერთაშორისო წითელ ნუსხაშია შეტანილი; ვ) საქართველოს წითელი ნუსხით დაცული სახეობებიდან აჯამეთის აღკვეთილში აღსანიშნავია კოლხური მუხა (*Quercus hartwissiana*), იმერული მუხა (*Quercus imeretina*) და ძელქვა (*Zelkova carpinifolia*). ასევე გვხვდება: პატარა თელადუმა (*Ulmus minor*), კაკლის ხე (*Juglans regia*) და სხვა; ზ) დღეისთვის აჯამეთის აღკვეთილის ტყის მართვის გეგმის მიხედვით ტყის მთელ ფართობზე გაბატონებული ფორმაციების პროცენტული განაწილება შემდეგია: მუხნარი – 96,2% (მათ შორის: 87,5% მუხა იმერული, 8,3% მუხა ქართული და 0,4% კორპის მუხა); რცხილნარი – 1,8%; ძელქვნარი – 1%; სხვა სახეობები – 1%. აჯამეთის აღკვეთილის ტყეების საშუალო ასაკი 134 წელია. აღკვეთილის კორომებიდან ყველაზე მეტი ფართობი უკავიათ მწიფე და მწიფეზე უხნეს კორომებს, რომლებიც წარმოდგენილია 3415,8 ჰა ტერიტორიაზე და უკავიათ დაახლოებით 70% ტყით დაფარული ფართობებისა. მათ შორის უხნესი შეადგენს 983,7 ჰა-ს, დახლოებით 19%-ს. შემდეგ მოდის შუახნოვანი კორომები – 972,4 ჰა ფართობზე, რომლებსაც ასევე დაახლოებით 19% უკავიათ. მომწიფარი კორომები გვხვდება 482,5 ჰა ტერიტორიაზე, რაც შეადგენს ტყით დაფარული ტერიტორიის 10%, ხოლო ახალგაზრდა კორომებს უკავიათ 13,3 ჰა – 1% ტყით დაფარული ფართობებისა. ინვაზიური სახეობებიდან გვხვდება: გლედიჩია (*Gleditsia sp.*), ევკალიპტები (*Eucalyptus sp.*) და თეთრი აკაცია, ცრუაკაცია (*Robinia pseudoacacia*). ხმელთაშუა ზღვისპირეთის სახეობებიდან კორპის მუხა (*Quercus suber*), შემოტანილი იქნა მე-20 საუკუნეში და აჯამეთის აღკვეთილში ხელოვნურად იქნა გაშენებული, თუმცა იგი უცხო, ეგზოტიკურ სახეობას წარმოადგენს და არ არის აგრესიული, ინვაზიური სახეობა. კორპის მუხა (*Quercus suber*) გვხვდება აჯამეთის აღკვეთილის ვარციხის უბანში (ტყის მართვის გეგმით განსაზღვრულ კვ. 14 ლიტერი 6), 18,1 ჰექტარ ფართობზე, რომელიც წარმოდგენილია 70-80 წლის ტყის კორომის სახით. ასევე გვხვდება ამავე უბანში (ტყის მართვის გეგმით განსაზღვრულ კვ. 14 ლიტერი 7), 11,4 ფართობზე ტყის მეორე იარუსში.

2 ფაუნა:

ა) აჯამეთის აღკვეთილი არ გამოირჩევა ფაუნის განსაკუთრებული მრავალფეროვნებით. ფაუნის სახეობრივი გაღარიბება გამოწვეულია ტყეების გამეჩხერებით, რაც მუხნარის ბიოლოგიური სიბერით და მავნებელი მწერების და დაავადებების უარყოფითი ზემოქმედებით აიხსნება. დღეის მდგომარეობით აჯამეთის აღკვეთილში გავრცელებულია მწერიჭამიების რიგის 3 სახეობა, მღრღნელების 3 სახეობა, წვრილჭლიქოსნების 1 სახეობა, კურდღლისნაირების 1 სახეობა, მსხვილი და წვრილი ძუძუმწოვრების სავარაუდოდ 10 სახეობა, მათგან 5 მუდმივად მობინადრე სახეობაა (სრული ნუსხა დანართის სახითაა წარმოდგენილი). აღსანიშნავია: ევროპული შველი (*Capreolus capreolus*), მგელი (*Canis lupus*), მელა (*Vulpes vulpes*), ტურა (*Canis aureus*), ფოცხვერი (*Lynx lynx*), ტყის კატა (*Felis sylvestris*), თეთრგულა კვერნა (*Martes foina*), ძილგუდა (*Glis glis*), დედოფალა (*Mustela nivalis*), ღნავი (*Dryomys nitedula*) და მაჩვი (*Meles meles*). ტერიტორიაზე სულ 83 სახეობაა რეგისტრირებული, საიდანაც 6 საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი: ფოცხვერი (*Lynx lynx*), სამხრეთული ცხვირნალა (*Rhinolophus euryale*), მეჰელის ცხვირნალა (*Rhinolophus mehelyi*), ევროპული მაჩქათელა (*Barbastella barbastellus*), კავკასიური ციყვი (*Sciurus anomalus*), წავი (*Lutra lutra*). წავის (*Lutra lutra*) რაოდენობა შემცირდა უკანასკნელ წლებში საქართველოს მთელს ტერიტორიაზე. ამჟამად დაახლოებით 25 წავია შემორჩენილი დაცული ტერიტორიის აჯამეთის სატყეო უბნის V და VI კვარტლებში და მდინარე ხანის წყლის მიდამოებში. წავი შეტანილია საქართველოს და IUCN -ის „წითელ ნუსხაში“ გადაშენების პირას მყოფი სახეობის სტატუსით, აგრეთვე წარმოადგენს ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ კონვენციით დაცულ სახეობას;

ბ) აჯამეთის აღკვეთილში 115 სახეობის ფრინველი გვხვდება, 4 საქართველოს „წითელ ნუსხაშია“ შეტანილი, კერძოდ: ბუკიოტი (*Aegolius funereus caucasicus*) და შავი ყარყატი (*Ciconia nigra*) რეზიდენტი, ხოლო სტეპის კირკიტა (*Falco naumanni*) და რუხი წერო (*Grus grus*) ამ რეგიონისთვის მიგრანტი სახეობები არიან. აღკვეთილში ბევრია გადამფრენი ფრინველი, მაგალითად ტყის ქათამი, ვალდშნეპი (*Scolopax rusticola*), რომელიც რჩება აღკვეთილში ოქტომბრიდან თებერვლამდე, ასევე მწყერი (*Coturnix coturnix*). სხვა ფრინველებიდან აღსანიშნავია შევარდენისნაირნი (*Falconiformes*), ყარყატისნაირნი (*Ciconiiformes*), ქათმისნაირნი (*Galliformes*), მტრედისნაირნი (*Columbiformes*),

მეჭვავიასნაირნი (*Charadriiformes*), გუგულისნაირნი (*Cuculiformes*), ბუსნაირნი (*Strigiformes*), ყაყაპისნაირნი (*Coraciiformes*), კოდალასნაირნი (*Piciformes*), ბელურასნაირნი (*Passeriformes*). მათგან: ქორი (*Accipiter gentilis*), მიმინო (*Accipiter nisus*), ძერა (*Milvus migrans*), ჩია არწივი (*Hieraaetus pennantus*), ველის კირკიტა (*Falco naumanni*), შევარდენი (*Falco peregrinus*), მინდვრის ძელქორი (*Circus cyaneus*), ჩვეულებრივი კაკაზა (*Buteo buteo*), თეთრი ყანჩა (დიდი ოყარი), მცირე ოყარი (*Egretta garzetta*), რუხი ყანჩა (*Ardea cinerea*), მწყერი (*Coturnix coturnix*), გარეული მტრედი (*Columba livia*), ჩვეულებრივი გვრიტი (*Streptopelia turtur*), ტყის ქათამი (*Scolopax rusticola*), ჩვეულებრივი გუგული (*Cuculus canorus*), ზანრაშო (*Bubo bubo*), ჭოტი (*Athene noctula*), ტყის ბუ (*Strix aluco*), ოფოფი (*Upupa epops*) და სხვა. უნდა აღინიშნოს, რომ აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე ბელურასნაირთა რიგიდან ყველაზე მეტი, დაახლოებით 50 სახეობაა გავრცელებული, მათ შორის არიან: შაშვი (*Turdus merula*), ბოლოშავი, აღმოსავლური ბულბული (*Locustella luscinioides*), წითელგულა მექვიშა (*Calidris ferruginea*), სკვინჩა (*Fringilla coelebs*), ჩვეულებრივი ღაჭო (*Lanius collurio*), ჩიტბატონა (*Carduelis carduelis*), მინდვრის ბელურა (*Passer montanus*), ყორანი (*Corvus corax*), ჩხიკვი (*Garrulus glandarius*), ქოჩორა ტოროლა (*Galerida cristata*) და სხვ. ზემოთ ჩამოთვლილთაგან უმრავლესობა გადამფრენი ფრინველებია და თბილ ქვეყნებში იზამთრებენ. მიგრაცია იწყება ოქტომბრის დასაწყისიდან და გრძელდება ნოემბრის შუა რიცხვებამდე. ცხოველების ზუსტი რიცხოვნობა ვერ იქნება მითითებულია, რადგანაც სპეციალური კვლევებია საჭირო, ხოლო ადმინისტრაცია თავისი ძალებით მსგავს მონაცემებს ვერ შეაგროვებს, იგი მხოლოდ მსხვილ და წვრილ მუშწოვრებს და ფრინველებს ააღრიცხავს;

გ) აჯამეთის აღკვეთილში გასული დაახლოებით 15 წლის წინათ ჩატარებული კვლევებით აღრიცხულია 11 სახეობის თევზი: ფრიტა (*Alburnoides bipunctatus*), შამაია (*Alburnus chalcoides*), კოლხური წვერა (*Barbus tauricus*), ტობი (*Chondrostoma colchicum*), გველანა (*Cobitis taenia*), დასავლეთკავკასიური ციმორი (*Gobio gobio*), კავკასიური ღორჯო (*Gobius cephalarges constructor*), ანკრის გოჭალა (*Oxynoemacheilus angorae*), ტაფელა (*Rhodeus sericeus*), ქაშაპი (*Squalius cephalus*), კოლხური ხრამული (*Varicorhinus sieboldi*). მათგან 2 სახეობა (ტობი (*Chondrostoma colchicum*) და კოლხური ხრამული (*Varicorhinus sieboldi*)) და 1 ქვესახეობა (კავკასიური ღორჯო (*Gobius cephalarges constructor*)) კავკასიის ენდემურ სახეობებს წარმოადგენენ, 4 მათგანი IUCN-ის „წითელ ნუსხაშია“ შეტანილი: გველანა (*Cobitis taenia*), დასავლეთკავკასიური ციმორი (*Gobio gobio*), ტაფელა (*Rhodeus sericeus*) და ქაშაპი (*Squalius cephalus*);

დ) საქართველოში გავრცელებული 12 სახეობის ამფიბიებიდან აჯამეთის აღკვეთილში ბინადრობს ექვსი სახეობა: ჩვეულებრივი ტრიტონი (*Triturus vulgaris*), სავარცხლიანი ტრიტონი (*Triturus cristatus*), ჩვეულებრივი ვასაკა (*Hyla arborea*), ტყის ბაყაყი (*Rana ridibunda*), ჩვეულებრივი (კავკასიური) გომბეშო (*Bufo verrucosissimus*) და მწვანე გომბეშო (*Bufo viridis*);

ე) აჯამეთის აღკვეთილში გვხვდება რეპტილიის 9 სახეობა, მათ შორისაა ორი ხვლიკი: ბოხმეჭა (*Anquis fragilis*) და ზოლებიანი ხვლიკი (*Lacerta strigata*), შვიდი სახეობის გველი: კავკასიური გველგესლა (*Vipera kaznakovi*), რომელიც შხამიანია და საქართველოს „წითელი ნუსხის“ სახეობაა. იგი მცირე რაოდენობითაა გავრცელებული დაცულ ტერიტორიაზე, რაც დასტურდება იქ მომუშავე ჰერპეტოლოგების მონაცემებით და ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ გავრცელებული ინფორმაციით, დანარჩენებიდან უნდა აღინიშნოს: ჩვეულებრივი გველბრუცა (*Xerotyphlops vermicularis*), ჩვეულებრივი ანკარა (*Natrix natrix*), წყლის ანკარა (*Natrix tessellata*), წენგოსფერი მცურავი (*Coluber najadum*), სპილენძა (*Coronella austriaca*), გრძელი მცურავი (*Zamenis longissimus*, ყოფ. *Elaphe longissima*) და სხვ.;

ვ) ფიტოპათოლოგიური კვლევის დროს იმერულ და ქართულ მუხაზე და მათ სხვადასხვა საიტზე გამოვლენილ იქნა შემდეგი მავნებელი მწერები: ზამთრის მზომელა (*Operophtera brumata* L.), ცხვირგრძელები (*Curculionidae*), მუხის ერთფეროვანი ჩრჩილი (*Tischeria ekebladella*), მუხის მწვანე ფოთოლხვევია (*Tortrix viridana* L.), მუხის დიდი ხარაბუზა (*Cerambyx cerdo* Motsc.), მუხის ცილაჭამია (*Scolytus*(=*Eccoptogaster*) *incaticatus* Ratz.), მუხის ორწერტილოვანი პეწიანა (*Agilus biguttatus* F.) და სხვა;

ზ) მოლუსკები: უკილო დახვეული კოჭა (მცირე გაკრეჭილი მოლუსკი (*Anisus vorticulus*). ქვეწარმავლები: ჭაობის კუ (*Emys orbicularis*), ტრიტონი (*Triturus karelinii*);

თ) აჯამეთის აღკვეთილში ენდემური წვრილი მუშწოვრებიდან გავრცელებულია: აღმოსავლეთ ევროპული ზღარბი (*Erinaceus concolor*), კავკასიური თხუნელა (*Talpa caucasica*), გრძელკუდა

კბილთეთრა (*Crocidura gueldenstaedtii*), მეპელის ცხვირნალა (*Rhinolophus mehelyi*), ჩვეულებრივი ფრთაგრძელი (*Miniopterus schreibersii*);

ი) საქართველოს „წითელი ნუსხის“ სახეობებიდან აღსანიშნავია: ფოცხვერი (*Lynx lynx*), სამხრეთული ცხვირნალა (*Rhinolophus euryale*), მეპელის ცხვირნალა (*Rhinolophus mehelyi*), ევროპული მაჩქათელა (*Barbastella barbastellus*), კავკასიური ციყვი (*Sciurus anomalus*), წავი (*Lutra lutra*), კავკასიური გველგესლა (*Vipera kaznakovi*);

კ) აღკვეთილი ასევე გავრცელებულია IUCN-ის „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ მოწყვლადის სტატუსის მქონე (VU) Vulnerable under criteria A1c+2c მუხის დიდი ხარაბუზა (*Cerambyx cerdo*) და ალპური ხარაბუზა (*Rosalia alpina*), რომელიც წარმოადგენს რელიქტური გვ. *Rosalia*-ს ერთადერთ სახეობას ევროპაში და შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“.

3. სოკოები:

აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე გავრცელებულია მრავალი საკვები სოკო: ნიყვი (*Amanita caesarea*), მიქლიო-ქათამზარკალა (*Cantharellus cibarius*), წეროსწვივა-წერეწო (*Macrolepiota procera*), დათვის სოკო-ძირბუკა (*Boletus edulis*), მანჭკვალა (*Armillaria mellea*) და სხვა. მავნებელი სოკოებიდან გამოვლენილია: აბედა სოკოები (*Polyporaceae*), ნაცროვანი სოკო (*Erysiphales*) და სხვა, სპეციალური გამოკვლევები განხორციელდა ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევების დროს.

მუხლი 17. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

1. აღკვეთილის ტერიტორიაზე მიწათსარგებლობის ფორმები რეგულირდება „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის და 2022 წლის 10 მაისის საქართველოს მთავრობის №235 დადგენილების „დაცული ტერიტორიების უძრავი ქონების სარგებლობაში გადაცემისა და სპეციალური დანიშნულებით სარგებლობის წესის განსაზღვრის თაობაზე“ შესაბამისად.

2. აღკვეთილის ტერიტორიაზე არსებული მიწათსარგებლობა შესაბამისობაშია ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) IV კატეგორიასთან, სადაც დაშვებულია მანიპულაციური და არამანიპულაციური სამეცნიერო კვლევა, საგანმანათლებლო საქმიანობა, ეკოტურიზმი, აღდგენითი ღონისძიებების განხორციელება. დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ კანონის მე-7 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად აუცილებლობის შემთხვევაში შესაძლებელია აღკვეთილში მოეწყოს სხვადასხვა ზონა.

3. აჯამეთის აღკვეთილის საზღვრებში არსებული ტერიტორია სახელმწიფო საკუთრებას წარმოადგენს. დაცულ ტერიტორიაზე გადის შინაური პირუტყვის გადაადგილების მარშრუტები. ხორციელდება არამერქნული ტყის პროდუქტების (კენკრა, სოკო) ტრადიციული სარგებლობა. აღკვეთილის ტყის საკმაოდ დიდ მასივს კვეთს მიწისქვეშ გამავალი გაზსადენი. სხვადასხვა უბნებზე წარმოდგენილია ასევე სარწყავი წყლის არხები.

მუხლი 18. ტრადიციული საქმიანობა

აჯამეთის აღკვეთილი გარშემორტყმულია ზესტაფონის და ბაღდათის მუნიციპალიტეტებში შემავალი სოფლებით. მოსახლეობა ოდითგანვე დაკავებული იყო მესაქონლეობით, მეზღვრობით, მევენახეობით, მეღვინეობით, ასევე მეფუტკრეობით. არარეგულირებული მესაქონლეობა ხშირ შემთხვევაში უარყოფით ზემოქმედებას ახდენს აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიებზე. მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია მევენახეობას და მეღვინეობას, რადგანაც აღკვეთილსა და მიმდებარე ტერიტორიებზე არსებული კლიმატი მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ვაზის ადგილობრივი ჯიშების ზრდა-განვითარებაში, შესაბამისად, მიღებული ღვინოების ხარისხის გაზრდილია.

მუხლი 19. სოცო-ეკონომიკური მახასიათებლები

ადგილობრივი ეკონომიკის განვითარების ძირითად მიმართულებებს წარმოადგენს: სოფლის მეურნეობა, ტურიზმი, მრეწველობა და ვაჭრობის სფეროები. კულტურული მემკვიდრეობისა და ეთნოგრაფიული ძეგლების მრავალფეროვნება მნიშვნელოვან საფუძველს ქმნის ვიზიტორთა მოზიდვისათვის. მუნიციპალიტეტს მაღალი პოტენციალი გააჩნია ღვინის ტურიზმის განვითარების მიმართულებით. ბოლო წლებში აქტიურად დაიწყო მევენახეობის და მეღვინეობის ტრადიციული მეთოდების გამოყენება. მოსახლეობა აქტიურად ეწევა საოჯახო სასტუმროს ტიპის მომსახურებას, ასევე, ახორციელებს საკვებით უზრუნველყოფას. სოფლის მეურნეობის დარგებიდან

განვითარებულია: მესაქონლეობა, მეფრინველეობა, მევენახეობა, მებოსტნეობა, მეფუტკრეობა. ბოლო პერიოდში დაიწყო კენკროვანი კულტურების გაშენებაც. წარმოების განვითარებას გარკვეულწილად აფერხებს სასოფლო-სამეურნეო სერვისებზე და აგროტექნიკაზე არასრულყოფილი ხელმისაწვდომობა და პროფესიონალების სიმცირე.

მუხლი 20. სამეცნიერო კვლევა და მონიტორინგი

1. დაცული ტერიტორიები საქართველოში სამეცნიერო კვლევების წარმოების მნიშვნელოვანი ბაზაა. მას აქვს ბოტანიკური, სატყეო და ზოოლოგიური კვლევების დიდი პოტენციალი.
2. სახეობების აღრიცხვას და მათი პოპულაციების მდგომარეობის შეფასებასთან ერთად, სისტემატიურად მიმდინარეობს მეტეოროლოგიური მონაცემების (ტემპერატურული მონაცემები) დოკუმენტირება. ყოველწლიურად მიმდინარეობს ფიტოპათოლოგიური კვლევები. ადმინისტრაცია ხელს უწყობს მეცნიერებს დაცულ ტერიტორიაზე მიმდინარე სამეცნიერო კვლევების წარმოებაში. მათ შორის აღსანიშნავია უკანასკნელი წლების განმავლობაში განხორციელებული ინვაზიური მცენარეების და ჭიანჭველების კვლევა, ტყის ფიტო- და ენტომომავნებლების კუთხით. აღსანიშნავია 2014 წელს მკვლევართა მიერ განხორციელებული კვლევა მუხის დიდი ხარაბუხას შესწავლის კუთხით, რა დროსაც გამოიკვეთა მუხის დიდი ხარაბუხას მაღალი რიცხოვნობა და რისკები მუხნარი ტყეების დაზიანების კუთხით.
3. მონიტორინგის შედეგად შეგროვილი ინფორმაცია არსებული ჰაბიტატების და ეკოსისტემების, სახეობების და მათი პოპულაციების რიცხოვნობის, მდგომარეობის და პოპულაციების ზომების შესახებ პირველ რიგში აისახება ყოველწლიურ ანგარიშებსა და „ბუნების მატრიცებში“, სსიპ – საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ მომზადებულ ანგარიშებში, სამეცნიერო კვლევებში და მენეჯმენტის გეგმის საქმიანობების სწორად დაგეგმვა-აღსრულების პროცესში, ასევე საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ერთიან ანგარიშებში ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების და ბუნებრივი რესურსების შესახებ ინფორმაციის მომზადებისას და კიდევ მრავალი სხვა სახის ინფორმაციაში.

მუხლი 21. ეკოსაგანმანათლებლო პოტენციალი

1. აჯამეთის აღკვეთილი მნიშვნელოვანი ბაზაა საქართველოში საზოგადოების გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების საქმიანობის განსახორციელებლად.
2. აჯამეთის აღკვეთილი მნიშვნელოვანი ადგილია მოსწავლეებისა და ახალგაზრდების გარემოსდაცვითი საგანმანათლებლო საქმიანობის, საველე გაკვეთილების ჩატარებაში მონაწილეობის მიღებისთვის, ბუნებაში ქვეყნის წესების შესწავლისა და საჭირო უნარ-ჩვევების გამომუშავებისთვის.
3. აჯამეთის აღკვეთილი შესაძლებლობას იძლევა (კანონმდებლობით დადგენილი რეჟიმის ფარგლებში) მცენარეთა და ცხოველთა კვლევებისთვის, სასკოლო და სტუდენტური საველე პრაქტიკისთვის.
4. ადმინისტრაცია წლების განმავლობაში თანამშრომლობს ეკოსაგანმანათლებლო მიმართულებით, ძირითადად, მიმდებარე სოფლების სკოლებსა და რეგიონის მოსახლეობასთან. ადმინისტრაცია ატარებს სხვადასხვა სახის ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებას როგორც სკოლის მოსწავლეებისა და პედაგოგებისთვის, ასევე სხვა დაინტერესებული პირებისთვის.

მუხლი 22. ეკოტურისტული პოტენციალი

1. აჯამეთის აღკვეთილში არსებული იმერული მუხის (*Quercus imeretina*) და პელჭვის (*Zelqova carpinifolia*) უძველესი, უნიკალური და ულამაზესი ტყის ლანდშაფტები, ტერიტორიის კარგი ადგილმდებარეობა და ქ. ქუთაისთან სიახლოვე, მიმზიდველ გარემოებებს წარმოადგენს ვიზიტორთა სხვადასხვა მიზნობრივი სეგმენტის მოსაზიდად.
2. აჯამეთის აღკვეთილს გააჩნია მრავალფეროვანი ეკოტურისტული პროდუქტის განვითარების პოტენციალი, მათ შორის საფეხმავლო, ველო, ეკოსაგანმანათლებლო, საცხენოსნო, ბოტანიკური ტურების მოწყობის შესაძლებლობა. ტერიტორიას გააჩნია პოტენციალი ქ. ქუთაისის და ქ. ზესტაფონის მაცხოვრებლებისთვის წარმოადგენდეს შაბათ-კვირის დასვენების ადგილს.
3. აჯამეთის აღკვეთილის მიმდებარედ შესაძლებელია ადგილობრივი მოსახლეობა ჩაერთოს ეკოტურიზმის განვითარების და ეკოტურისტული სერვისების მიწოდების პროცესში.

მუხლი 23. ისტორიულ-კულტურული ღირებულება

აჯამეთის აღკვეთილში არსებული ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობიდან აღსანიშნავია მკაცრი დაცვის ზონაში, ძელქვის იზოლირებულ კორომში არსებული მცირე ციხე-სიმაგრის ნანგრევები. მიუხედავად იმისა, რომ მისი ზუსტი ადგილმდებარეობის შესახებ ინფორმაცია არ იძებნება, არსებობს ვარაუდი, რომ იგი შეიძლება დაკავშირებული იყოს უძველეს ვარციხის უბანთან, რომელიც პირველად მოიხსენიება VI საუკუნის ბიზანტიურ წყაროებში. 1968 წელს, ტერიტორიაზე ჩატარებული ფართო მასშტაბიანი არქეოლოგიური გათხრების საფუძველზე, აღმოჩენილ იქნა IV-VI საუკუნეებით დათარიღებული უძველესი ქალაქი, რომელიც თავდაცვის მიზნით გამაგრებული იყო კოშკებითა და ძლიერი კედლით. ქალაქს, მისი გეოგრაფიული ადგილმდებარეობის გამო, განსაკუთრებული ეკონომიკური და პოლიტიკურ-სტრატეგიული მნიშვნელობა გააჩნდა, რომელზეც გადიოდა ასევე უძველესი სავაჭრო გზა. მეექვსე საუკუნის შუა პერიოდში სპარსეთ-ბიზანტიის ომის დროს ქალაქში მნიშვნელოვანი ცვლილებები მიმდინარეობდა, 1737 წლის დასავლეთ საქართველოს რუკის თანახმად კი, იმერეთის მეფე ალექსანდრე V-ის მიერ მნიშვნელოვანი სამშენებლო სამუშაოები ჩატარებულა.

მუხლი 24. ეკოსისტემური სერვისები

1. აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიებს თავისი წვლილი შეაქვს ეკოსისტემური სერვისების მომსახურეობის მხრივ, კერძოდ:

ა) უზრუნველყოფი სერვისები მოიცავს იმ პროდუქტებს, რომლებსაც უშუალოდ ეკოსისტემა გვთავაზობს, მიუხედავად იმისა, რომ აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე წარმოდგენილია სხვადასხვა რეჟიმის მქონე ზონები და მათ შორის მკაცრი დაცვის რეჟიმის ზონა, სადაც პირდაპირი ეკოსისტემური სარგებლობა აკრძალულია. აჯამეთის აღკვეთილის ტყეების თავლმსხმოიარობის გამო, ადგილობრივ მოსახლეობას განთავსებული აქვთ საფუტკრეები მოსაზღვრე ტერიტორიებზე. ფუტკრები სარგებლობენ აჯამეთის აღკვეთილის ტყეებში არსებული ბალახოვანი ყვავილებითა და მერქნიანი მცენარეებით, რისი საშუალებითაც, ერთი მხრივ, ხელს უწყობენ ტყეების გენეტიკური მდგრადობის შენარჩუნებასა და თესლმსხმოიარობის გაზრდას, მეორე მხრივ, ადგილობრივ მოსახლეობას აწვდიან საუკეთესო ნუგბარს თავლის სახით. აჯამეთის ტყეების სიღრმეში და ტყისპირებში ძირითადად ტრადიციული გამოყენების ზონის ფარგლებში, სადაც დაშვებულია ველური ხილის შეგროვება წარმოდგენილია დიდი რაოდენობით ხილკენკროვანი და კაკალნაყოფიანი ისეთი მერქნიანი მცენარეები როგორც არის: პანტა, მაჟალო, შინდი, ზღმარტლი, წითელი და შავი კუნელი, ტყემალი, ასკილი, მაყვალი, თამელი (დათვიხალა), მაყვალი, თხილი და სხვა. აღნიშნული ველური ხილითა და კაკალნაყოფიანი ხემცენარეებით აქტიურად სარგებლობს აჯამეთის აღკვეთილის გარშემო მცხოვრები ადგილობრივი მოსახლეობა და იმერეთში ჩამოსული მოაგარაკეები. ხისა და ძირითადად მიწის სოკოს შესაგროვებლად აქტიურად სარგებლობენ როგორც ადგილობრივი მოსახლეობის წარმომადგენლები, ასევე საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან ჩამოსული ვიზიტორები. აჯამეთის აღკვეთილში განსაკუთრებული პოპულარულობით გამოირჩევა სოკო ნიყვი (*Amanita caesarea*), რომლის საუკეთესო საბინადრო გარემოს წარმოადგენს აჯამეთის აღკვეთილის დიდხნოვანი მუხის ტყეები. აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიიდან ადგილობრივი მოსახლეობა სარგებლობს საშეშე მერქნით, საკალათე, საწნავი და საღობი მცენარეებით, ქვევრების (ჭურების) სახეხად იყენებენ თავისარას, საკვებად იყენებენ მხალეულს (ძირითადად ეკალასა და ჭინჭარს). ასევე სარგებლობენ ომბალოთი, რომელსაც მოიპოვებენ ტყისპირებში და მინდვრებზე ნესტიან ადგილებში, შინაური ცხოველების დამატებით საკვებად აგროვებენ მუხის რკოს. სარგებლობენ სამკურნალო მცენარეებით;

ბ) მარეგულირებელი სერვისები. მოსახლეობა სარგებლობს წყლის რესურსებით აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიის გარშემო მდებარე სოფლებში წარმოდგენილი ჭებიდან. აღნიშნულ ჭებში წყლის რაოდენობა მატულობს აჯამეთის აღკვეთილის ტყეებთან სიახლოვის მიხედვით. ეს პროცესი გამოწვეულია იმით, რომ ტყის ყოველ კვადრატულ მეტრს დაახლოებით 25-27მ² ფართობის ფოთლოვანი ზედაპირი შეესაბამება (წიგნი „ხეების იდუმალი ცხოვრება“ ავტორი გერმანელი მეტყვევ პეტერ ვოლლენბენი, 2022 წელი), სადაც რჩება წვიმის სახით მოსული ნალექების დიდი ნაწილი, რომელსაც ხეები სუნთქვისას ისევ ჰაერში აფრქვევენ, სადაც წყლის ორთქლის სახით ჰაერში გროვდება არ იფანტება და ღრუბლის სახით გროვდება. აღნიშნული ღრუბლებიდან წვიმისა და

- ორთქლის სახით ატმოსფერული ნალექი ისევ მოდის აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიის სიახლოვეს და მის შემოგარენში არსებულ სოფლებში.
2. აჯამეთის აღკვეთილის ტყეები უდიდეს როლს ასრულებენ ქალაქ ქუთაისისა და ქალაქ ზესტაფონის საჰაერო აუზის სანიტარიულ-ჰიგიენური და კლიმატური პირობების გაუმჯობესებაში. გამოთვლილია, რომ აჯამეთის ტყის მასივები ყოველწლიურად ატმოსფეროში დაახლოებით 500 ათას ტონა ჟანგბადს გამოყოფს (თუმცა მათზე ილექება 4-5 -ჯერ უფრო მეტი სამრეწველო მტვერი და ჭვარტლი). ხეების ქვეშ ჰაერი მართლაც ბევრად უფრო სუფთაა, რადგანაც ხეები უზარმაზარი ფილტრებივით მუშაობენ, სადაც ფოთლები მტვრის დიდ და პატარა ნაწილაკებს იჭერენ. განსაზღვრულია რომ წელიწადში ტყეებში საშუალოდ 1 კვადრატულ კილომეტრზე შესრუტული მტვრის წონამ შესაძლოა საშუალოდ 700 ტონას მიაღწიოს, რაც აჯამეთის აღკვეთილისთვის წელიწადში დაახლოებით 35 000 ტონა იქნება. ტყეებში სასიცოცხლოდ აუცილებელი ჟანგბადი ფოტოსინთეზის გზით წარმოიქმნება და CO²-ის დაშლისას გამოიყოფა. ხეები თითოეულ კვადრატულ კილომეტრზე (100ჰა) ზაფხულის ერთ დღეს დაახლოებით 10 000 კგ ჟანგბადს წარმოქმნიან. ადამიანს კი დღის განმავლობაში დაახლოებით 1 კგ. ჟანგბადი ესაჭიროება, რაც იმას ნიშნავს, რომ 10 000 კილოგრამი ჟანგბადი წარმოადგენს 10 ათასი ადამიანისათვის საჭირო მოცულობას. აღნიშნულის შესაბამისად, აჯამეთის აღკვეთილში მუხნარი კორომებიდან გამოყოფილი ჟანგბადი ზაფხულის პერიოდში ყოველდღიურად დაახლოებით 500 000 ადამიანის სამყოფს წარმოადგენს.
3. აჯამეთის აღკვეთილის ტყეებში დაგროვილია დიდი რაოდენობით ბიომასა, რომელიც უზრუნველყოფს ნახშირბადის მარაგის შენარჩუნებას და ჟანგბადის გამოყოფას.
4. აჯამეთის აღკვეთილის ტყეების ნიადაგები ძირითადად მდეზარეობს 0-10° დაქანების ფერდობებზე. აღნიშნულ ტერიტორიებზე წარმოდგენილ ტყეებს უდიდესი ნიადაგდაცვითი ფუნქცია გააჩნიათ, სადაც მერქნიანი მცენარეები თავიანთი ფესვთა სისტემით ბადესავით ეკვრიან აქ წარმოდგენილ მოწყვლად ნიადაგებსა და ეფექტურად ებრძვიან ქარისმიერ და წყლის ეროზიულ პროცესებს. აღნიშნული ტყეები ეფექტურად ახდენენ წყლის ზედაპირული ჩამონადენის სიჩქარის შეჩერებას და უზრუნველყოფენ ნალექების დიდი ნაწილის ნიადაგის სიღრმეში ეტაპობრივ ჩაჟონვას, რითაც ხელს უწყობენ ნიადაგის სიღრმეში წყლის მარაგის დაგროვებას და საშიში ბუნებრივი მოვლენების, კერძოდ, გვალვების პრევენციასა და შესუსტებას.
5. ჰაბიტატის/დამხმარე სერვისები. აჯამეთის აღკვეთილის მუხის ტყეები რკოს სახით წარმოადგენენ თავშესაფარსა და საკვებ ბაზას ისეთი სახეობის ძუძუმწოვრებისთვის, როგორიც არის შველი, გარეული ღორი, მაჩვი, თაგვი, ძილგუდა, კვერნა, ციყვი, თრია და სხვა.
6. კულტურული სერვისის სახით აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე საგანმანათლებლო და სამეცნიერო თვალსაზრისით მრავალი საბუნებისმეტყველო დარგით დაინტერესებული მოსწავლეები, სტუდენტები, მეცნიერები და ეკოტურისტები აკვირდებიან ველურ ბუნებასა და იქ მიმდინარე ბუნებრივ პროცესებს. გარდა აღნიშნულისა, ვიზიტორები, რომელთა რაოდენობა ყოველწლიურად იზრდება, გადაადგილდებიან ეკობილიკებზე, საიდანაც ათვალიერებენ აჯამეთის აღკვეთილის ველურ ბუნებას და სუნთქავენ რეკრეაციული და სატყეო მედიცინის თვალსაზრისით მნიშვნელოვან, აჯამეთის აღკვეთილის ტყეებში ფორმირებულ სუფთა ჰაერს.

თავი III. აჯამეთის აღკვეთილის გრძელვადიანი მიზნები

მუხლი 25. გრძელვადიანი მიზნები

აჯამეთის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის გრძელვადიანი მიზნები აღწერს ძირითადი ღირებულებების (ბიომრავალფეროვნების და სხვა) იმ მდგომარეობას, რომლის მიღწევასაც სააგენტო და ადმინისტრაცია მიზნად ისახავს მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან 25 წლის განმავლობაში.

მუხლი 26. ბუნებრივი ეკოსისტემების, ლანდშაფტებისა და ცოცხალი ორგანიზმების მდგომარეობასთან დაკავშირებული მიზნები

1. აჯამეთის აღკვეთილი უზრუნველყოფს საქართველოს მდიდარი ბუნებრივი მემკვიდრეობის შენარჩუნებას. დაცული ტერიტორიების ფართობი მის ბინადრებს არსებობისათვის საჭირო და უსაფრთხო გარემოს უქმნის. შენარჩუნებული და უზრუნველყოფილია ჰაბიტატებისა და სახეობების (საქართველოს „წითელი ნუსხის“ სახეობების ჩათვლით) გრძელვადიანი კონსერვაცია.

2. შენარჩუნებულია და გაუმჯობესებულია ტერიტორიისათვის დამახასიათებელი ლანდშაფტები და ჰაბიტატები, ასევე ადამიანის საქმიანობის შედეგად დეგრადირებული იშვიათი ეკოსისტემები და ჰაბიტატები აღდგენილია და მიახლოებულია მათ ბუნებრივ მდგომარეობასთან. გარდა ამისა, შენარჩუნებულია და გაუმჯობესებულია კოლხური ტიპის ტყის ეკოსისტემები და ბიომრავალფეროვნების, განსაკუთრებით კი, გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ფლორის და ფაუნის სახეობების მდგომარეობისა და რაოდენობის დადებითი მაჩვენებლები.

3. მიღწეულია აჯამეთის ზურმუხტის ტერიტორიის საკონსერვაციო მიზნები და შენარჩუნებულია SDF-სტანდარტული მონაცემთა ფორმით განსაზღვრული სახეობებისა და ჰაბიტატების სახარბიელო კონსერვაციული სტატუსი.

4. აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე შენარჩუნებულია იმერული მუხის (*Quercus imeretina*) კორომი და ასევე მუხის დიდი ხარაბუხას ჰაბიტატი.

მუხლი 27. საზოგადოებასთან ურთიერთობისა და გარემოსდაცვით განათლებასთან დაკავშირებული მიზნები

აჯამეთის არკვეთილი წარმოადგენს საუკეთესო გარემოს გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების ასამაღლებელი საქმიანობების განსახორციელებლად.

ადმინისტრაცია უზრუნველყოფს საზოგადოებაში გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მიწოდებას, ცოდნის გაზრდას, ბუნებაში ქცევის საჭირო უნარ-ჩვევების გამომუშავებას, რაც ხელს უწყობს საზოგადოების პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას დაცული ტერიტორიების მიმართ.

მუხლი 28. სამეცნიერო კვლევა-მონიტორინგთან დაკავშირებული მიზნები

აჯამეთის აღკვეთილი სამეცნიერო სექტორისთვის წარმოადგენს საინტერესო გარემოს სამეცნიერო კვლევების განსახორციელებლად, ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგისა და საკონსერვაციო საქმიანობების განსახორციელებლად. დაცულ ტერიტორიებზე განხორციელებული ბიომონიტორინგი და სამეცნიერო კვლევები უზრუნველყოფს დაცული ტერიტორიების შესახებ სრულყოფილი ინფორმაციის შეგროვებას, საჭიროების შემთხვევაში კი აღდგენითი ღონისძიებების დაგეგმა-განხორციელებას. აღნიშნულთან დაკავშირებით გამოიყო შემდეგი მიზნები:

მუხლი 29. ეკოტურიზმის განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები

აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე განვითარებული ეკოტურიზმი ჰარმონიაშია ველური ბუნების დაცვასთან. ეკოტურიზმიდან მიღებული შემოსავალი ხელს უწყობს დაცული ტერიტორიის განვითარებას და კონსერვაციული ამოცანების განხორციელებას, ტერიტორიაზე ეკოტურიზმის განვითარება ქმნის შემოსავლის ალტერნატიულ წყაროს ადგილობრივი მოსახლეობისათვის.

მუხლი 30. ტრადიციული საქმიანობის ხელშეწყობასთან და თვითმყოფადი ისტორიულ-კულტურული გარემოს შენარჩუნებასთან დაკავშირებული მიზნები

დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობა ინარჩუნებს ბუნებრივ და კულტურულ მემკვიდრეობას, რომელიც დაცული ტერიტორიების ხელშეწყობით ინტეგრირებულია ეკოტურისტულ მომსახურებებში/სერვისებში, ტრადიციული საქმიანობა და ადგილობრივი მოსახლეობის ნაწარმი პოპულარულია დაცული ტერიტორიისა და რეგიონის ვიზიტორებს შორის. დაცული ტერიტორიების ხელშეწყობით განვითარებულია სოფლის ტურიზმი: განვითარებულია საოჯახო სასტუმროების ქსელი და შექმნილია ტრადიციული რეწვის მარკეტები.

მუხლი 31. დაცული ტერიტორიების ფუნქციონირებასთან, მართვის ეფექტურობის გაძლიერებასთან და ადმინისტრაციის საქმიანობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებული მიზნები

აჯამეთის აღკვეთილს მართავს შესაბამისი ადმინისტრაცია, რომელიც უზრუნველყოფილია საჭირო ფინანსური და ტექნიკური საშუალებებით და დაკომპლექტებულია შესაბამისი ცოდნისა და გამოცდილების მქონე თანამშრომლების ოპტიმალური რაოდენობით.

თავი IV. აჯამეთის აღკვეთილის სიტუაციური ანალიზი

მუხლი 32. დაცულ ტერიტორიებზე არსებული ძირითადი ღირებულებების მდგომარეობა

სიტუაციური ანალიზის მომზადების ეტაპზე მოხდა არსებული ინფორმაციის შეგროვება და ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულების მდგომარეობის შეფასება. ინფორმაცია წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ ცხრილში.

ცხრილი 2. დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებები და არსებული მდგომარეობა

აჯამეთის აღკვეთილის ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულება	არსებული მდგომარეობა
ხნოვანი ტყეები	აჯამეთის აღკვეთილის ტყის მართვის გეგმის მასალების მიხედვით, დიდხნოვან ფასეულ ტყეებს უჭირავს 3415,8 ჰა (მწიფე და გადაბერებული), მათ შორის, ხნოვან ტყეებს – 983,7 ჰა
იმერული მუხის კორომები	იმერული მუხით გაბატონებული კორომები წარმოდგენილია 4273,3 ჰა-ზე, სადაც იმერულ მუხასთან ერთად გვხვდება კოლხური მუხა (<i>Quercus hartwissiana</i>), იფანი (<i>Fraxinus excelsior</i>), კორპის მუხა (<i>Quercus robur</i>), ძელქვა (<i>Zelkova carpinifolia</i>) და სხვა.
ძელქვის კორომი	ძელქვა (<i>Zelkova carpinifolia</i>), წარმოდგენილია მთლიან ფართობზე, შედარებით ვრცელი ტყის კორომები 20,6 ჰა-სა და 16,9 ჰა ფართობებზეა განფენილი. მისი საერთო ფართობია 49 ჰა. აღსადგენი ფართობი დაახლოებით 3,1 ჰა-ს შეადგენს.
კორპის მუხის ტყე	კორპის მუხა (<i>Quercus robur</i>) შემოტანილია აღკვეთილის ტერიტორიაზე და თავდაპირველად 36 ჰა ფართობს იკავებდა, თუმცა 2016 წელს ჩატარებული ტყეთმომწყობის მონაცემებით მისი ფართობი მნიშვნელოვნად არის შემცირებული და შეადგენს 22.1 ჰა-ს.
შველი (<i>Capreolus capreolus</i>)	საკმაოდ გავრცელებული სახეობაა საქართველოში, მას მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია აჯამეთის ტყის ეკოსისტემაში და ამიტომ მისი არსებობა მნიშვნელოვანია, ასევე მნიშვნელოვანია მისი როგორც ფლაგმანი სახეობის მონიტორინგის წარმოება (აქტივობის გაგრძელება).

მუხლი 33. ძირითად ღირებულებებთან დაკავშირებული საფრთხეები აჯამეთის აღკვეთილში
 აჯამეთის აღკვეთილის ძირითად ღირებულებებთან დაკავშირებული საფრთხეები წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ ცხრილში.

ცხრილი 3. დაცული ტერიტორიების ძირითად ღირებულებებთან დაკავშირებული საფრთხეები

აჯამეთის აღკვეთილის ძირითადი ბიომრავალფეროვნების ღირებულება	საფრთხეები
ხნოვანი ტყეები	ხნოვანი ხეები უფრო მიმზიდველს ხდის დაცულ ტერიტორიას და ასევე კოლხური ტიპის ტყის სიძლიერის მაჩვენებელია. მათი დაცვა, როგორც უნიკალური, იშვიათი ეკოსისტემის ადმინისტრაციისათვის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს. მათი მთავარი საფრთხე კი მავნებელ მწერებსა და მავნებელ სოკოებთან არის

	დაკავშირებული, რამაც შეიძლება მათი ხმოვა გამოიწვიოს.
იმერული მუხის (<i>Quercus imeretina</i>) გაბატონებით წარმოდგენილი კორომები	იმერული მუხა (საქართველოს „წითელი ნუსხის“ სახეობა) სერიოზულ საფრთხეშია, მის დაავადებებს იწვევს მუხის დიდი ხარაბუზა და ასევე მავნებელი სოკოები. იმერული მუხის ეკოსისტემაში მიმდინარე პათოლოგიური პროცესების ძირითადი მიზეზია მათი ხნოვანებითი დასუსტება და ამონაყრითი წარმოშობა. მიმდინარე პათოლოგიური პროცესები კორომების ბუნებრივი კვდომის ჩარჩოში თავსდება. აჯამეთის აღკვეთილის იმერული მუხის კორომები წარმოადგენენ კლიმაქსური ტიპის ეკოსისტემას, სადაც ხნოვანებითი დასუსტებისა და ახალგაზრდა კორომების სიმცირის გამო, იმერული მუხის ადგილს თანდათან დაიკავენ აჯამეთის აღკვეთილის სხვა მერქნიანი მცენარეები, შესაბამისად, სათანადო აღდგენითი და დაცვითი ღონისძიებების გარეშე დაკარგავს თავის მთავარ დანიშნულებასა და გადაიქცევა სხვა სახეობებით წარმოდგენილ ტყედ.
ძელქვის ტყე	შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ და ასევე ზურმუხტის საიტის მნიშვნელოვან სახეობას წარმოადგენს. მისი დაცვა და კონსერვაცია ასევე პრიორიტეტულია დაცული ტერიტორიისათვის, როგორც ქვეყნის მასშტაბით შემცირებული რიცხოვნობით გამორჩეული სახეობის. საფრთხედ შეიძლება ჩაითვალოს სახეობათა ცვლის პროცესში სხვა სახეობის მერქნიანი მცენარეების უპირატესობა და სუსტი ბუნებრივი თესლითი განახლება.
კორპის მუხის ტყე	უკანონო ჭრა არ არის დაფიქსირებული, თუმცა დაცვას, მოვლასა და აღდგენას საჭიროებს, როგორც ევროპისათვის მნიშვნელოვანი სახეობა.
შველი (<i>Capreolus capreolus</i>)	უკანონო ნადირობა აღკვეთილის საზღვრებთან არსებულ უტყეო სივრცეებში. აღკვეთილის იზოლაცია ძირითადი ტყის მასივებიდან და ეკოლოგიური კორიდორის არ არსებობა.
მუხის დიდი ხარაბუზა (<i>Cerambyx cerdo</i>)	მუხის დიდი ხარაბუზას დაცვის მიზნით აჯამეთის აღკვეთილში გამოყოფილია მკაცრი დაცვის ზონა, სადაც წარმოდგენილია იმერული მუხის ყველაზე მდგრადი და მაღალი ღირებულების ჰაბიტატი. არსებული კანონმდებლობის მიხედვით, ტრადიციული გამოყენების ზონაში ტყეკაფის გამოყოფის შემთხვევაში უნდა დარჩეს მოთხრილი, მოტეხილი და ხმელი ხეების არანაკლებ 10%-ისა. აჯამეთის აღკვეთილში უნდა ჩატარდეს ენტომოლოგიური კვლევები (და არა პათოლოგიური) მუხის დიდი ხარაბუზას მდგრადი პოპულაციის შენარჩუნების მიზნით. მაღალი საზოგადოებრივი და ეკოლოგიური მოთხოვნებისა და ინტერესების გათვალისწინებით, ვინაიდან მუხის დიდ ხარაბუზას (<i>Cerambyx cerdo</i>) მინიჭებული აქვს IUCN-ის „წითელ ნუსხაში“ მოწყვლადის სტატუსის მქონე (VU) Vulnerable under criteria A1c+2c მწერის სტატუსი, ხოლო იმერული მუხა მოკლებულია აღნიშნულ

	სტატუსს, საჭიროების შემთხვევაში განხილული უნდა იქნეს აჯამეთის აღკვეთილის მიზნობრივი დანიშნულების სტატუსი და შეეცვალოს დასახელება და დაერქვას მუხის დიდი ხარაბუზას აჯამეთის აღკვეთილი, სადაც შემდგომში, აუცილებლობიდან გამომდინარე, განხილული უნდა იყოს მუხის დიდი ხარაბუზას გამრავლებისა და მწერიჭამია ფრინველების რეგულირების საკითხები.
--	--

მუხლი 34. ბუნებრივი რესურსებით მდგრადი სარგებლობა

აჯამეთის აღკვეთილი წარმოადგენს რეგიონის უმნიშვნელოვანეს და ოდითგანვე ცნობილ დაცულ ტერიტორიას, ადგილობრივი მოსახლეობისათვის სარეკრეაციო სივრცეს. მოსახლეობა საკმაოდ ახლოს ცხოვრობს აღკვეთილთან და შესაძლებლობა აქვთ გამოიყენონ ტერიტორია ტყის ხილ-კენკრის და სოკოების შესაგროვებლად. ადმინისტრაცია მოსახლეობისათვის გამოყოფს საშუალებებს მერქანს, რაც სოციო-ეკონომიკურ ფაქტორთან ერთად, ფიტოსანიტარიული მდგომარეობის გაუმჯობესებას უწყობს ხელს. აღკვეთილის არსებობას გასწავთობებული ღირებულება გააჩნია მოსახლეობისათვის, რომლებიც პერიოდულად ისვენებენ აჯამეთის ტყეში და ზაფხულის ცხელ დღეებში აფარებენ თავს.

მუხლი 35. კვლევა-მონიტორინგის საქმიანობა

1. აღკვეთილის ფუნქციონირების ძირითად მიზანს ბიომრავალფეროვნების დაცვა, მოვლა და აღდგენა წარმოადგენს. აღნიშნულ საქმიანობას უძღვება ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი, რეინჯერებსა და დაცვის სამსახურის უფროსთან ერთად. რეგულარულ საქმიანობაში შედის ინფორმაციის შეგროვება აღკვეთილის ტერიტორიაზე გავრცელებული ფლორისა და ფაუნის სახეობების შესახებ, მათი პოპულაციების რიცხოვნობის, მნიშვნელოვანი ეკოსისტემების და ჰაბიტატების მდგომარეობის შესახებ. მათ შორის მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია ტყის ეკოსისტემის ფიტოსანიტარიული მდგომარეობას, ფლორისა და ფაუნის სახეობების გავრცელების და გადაადგილების, ასევე, ბუნებრივად მიმდინარე კლიმატურ პირობებს.

2. რეგულარულად ხდება ფლორისა და ფაუნის სახეობებზე დაკვირვება და მათი დოკუმენტირება, რომლის დამუშავების შედეგად მზადდება ყოველწლიური სტატისტიკური მონაცემები და იგზავნება სააგენტოში. გადამუშავებული ინფორმაცია კი მიეწოდება სსიპ – საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულ სამსახურს. მონიტორინგი ხორციელდება ადმინისტრაციაში არსებული რესურსებით, თუმცა აღსანიშნავია, რომ ადმინისტრაციიდან კადრების ხშირი გადინება, ამ პროცესის ეფექტური წარმართვისათვის დაბრკოლებას წარმოადგენს. მნიშვნელოვანია ახალი თანამშრომლებისათვის საჭირო კვალიფიკაციის ასამაღლებელი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება. მონიტორინგის გასაუმჯობესებლად ასევე მნიშვნელოვანია სახელმძღვანელო დოკუმენტის შემუშავება აღრიცხვის მეთოდების, ვადების და იდენტიფიკაციის გზების მითითებით. დღეის მდგომარეობით ადმინისტრაციას გააჩნია 3 ფოტოხაფანგი, რაც არ არის საკმარისი სრულყოფილი აღრიცხვისათვის. აღკვეთილის ტერიტორიაზე ფოტოხაფანგების მიერ დაფიქსირებულია შველი, ტურა, მგელი, მაჩვი და ასევე სხვადასხვა სახეობის გარეული ცხოველები. შეიმჩნევა შველის მნიშვნელოვნად გამრავლება. მიზანშეწონილია, დამატებითი აღჭურვილობის შეძენა და ახალი მონიტორინგის სისტემის დანერგვა, რაც ასევე ხელს შეუწყობს დაცული ტერიტორიების სისტემის ერთობლივი მონაცემთა ბაზის ჩამოყალიბებას.

3. ცხოველების და ფრინველების აღრიცხვა რეგულარულად ხორციელდება რეინჯერების და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტების მიერ. აღრიცხვა ხორციელდება ვიზუალურად, ფოტოხაფანგების, ნაკვალევის საშუალებით, სამცველოების მიხედვით. უკანასკნელი 20 წლის განმავლობაში მეცნიერების მიერ არ არის ჩატარებული სპეციალური კვლევები. ცხოველების სტატისტიკური მონაცემების გაანალიზებით ირკვევა, რომ შველის, ტურის, მელიის და მგლის რიცხოვნობა გაზრდილია, განსაკუთრებით კი ტურის, რომლის 350 ინდივიდი აღირიცხა 2019 წელს. მისი რიცხოვნობის მკვეთრი ზრდა კი სხვა სახეობების რიცხოვნობას განსაზღვრავს და ხშირ შემთხვევაში იკლებს მათი რაოდენობა. მცირეა შველის პოპულაცია, საკმაოდ სტაბილური პოპულაციებით კი გამოირჩევიან მაჩვი, სინდიოფალა და კურდღელი, ბოლო ორი წლის განმავლობაში წავიცა.

4. ადმინისტრაციის მიერ მთელი წლის განმავლობაში მიმდინარეობს ტემპერატურული მონაცემების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება, ასევე აღირიცხება არასისტემური მოვლენები (წყალმოვარდნა, წყალდიდობა და სხვა).

5. გაზაფხულისა და ზაფხულის პერიოდში ყოველწლიურად მიმდინარეობს ტყის ფიტოპათოლოგიური კვლევები, ფიტოსანიტარიული მდგომარეობის შესწავლის მიზნით. ანგარიშის წარმოდგენის შემდეგ კი იგეგმება კონკრეტული სახეობების, განსაკუთრებით კი იმერული მუხის კორომების ხმობის შესაჩერებლად საჭირო ღონისძიებები. ადმინისტრაციის მიერ შემუშავებულია „იმერული მუხის აღდგენის ღონისძიებების გეგმა“, რომლის თანახმადაც აღდგენითი ღონისძიებები განხორციელებულია 58 ჰექტარ ფართობზე, ძირითადად, ტყის ე.წ. „ფანჯრებში“. ფიტოპათოლოგიური კვლევა ჩატარებულია საერთაშორისო ექსპერტების მიერ და შემუშავებულია რეკომენდაციები, რომლის თანახმადაც, როგორც მასპინძელი მცენარე – იმერული მუხა, ასევე მავნებელი მწერი – დიდი ხარაბუხა, რომლებიც წარმოადგენენ იშვიათ და გადაშენების პირას მყოფ სახეობებს და შეტანილი არიან საქართველოსა და IUCN-ის „წითელ ნუსხებში“, მნიშვნელოვან საკონსერვაციო სახეობებს წარმოადგენენ. შესაბამისად, მიზანშეწონილია საქართველოში ერთ-ერთი ყველაზე დიდი იმერული მუხის უნიკალური ჰაბიტატის შენარჩუნება, რაც ასევე უზრუნველყოფს მუხის დიდი ხარაბუხას ჰაბიტატის შენარჩუნებას. რეკომენდაციები ითვალისწინებს იმერული მუხის გაშენებასაც, თუმცა, მიუხედავად იმისა, რომ აღდგენითი ღონისძიებები უკვე რამდენიმე წელია ხორციელდება, იმერული მუხის მოზარდის ნამატი ვერ აღწევს განსაკუთრებულ პროგრესს. ხელუხლებელ ჰაბიტატებში ბუნებრივი მოზარდის საკმაოდ მაღალი ნიშნული ფიქსირდება, ხოლო მოხუცი და შეთესილი მუხის რკოების ნაპირებში კი იმერული მუხის ხმობის მაჩვენებელი გაზრდილია, რაც მიწის დამუშავების ზეგავლენით შეიძლება იყოს განპირობებული. მიზანშეწონილია, აღნიშნული საკითხის განხილვა ექსპერტებთან ერთად, გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საქართველოს ეროვნული სატყეო პროგრამის ფარგლებში შემდგომი ნაბიჯების დაგეგმვის მიზნით.

6. დაცულ ტერიტორიაზე კვლევა-მონიტორინგთან დაკავშირებით შემდეგი გამოწვევებია:

საჭიროა რესურსის გაძლიერება, მათ შორის როგორც ადამიანური – თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება და გადამზადება, ასევე ადმინისტრაციის აღჭურვა თანამედროვე ტექნოლოგიებით.

მუხლი 36. ტერიტორიის დაცვა-პატრულირება

1. დაცვის სამსახურის საქმიანობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ადმინისტრაციის გამართული ფუნქციონირებისათვის. დაცულ ტერიტორიაზე რეგულარულად მიმდინარეობს ტერიტორიის მონიტორინგი და რეინჯერების მიერ ტერიტორიებზე პატრულირება შედგენილი გეგმა-გრაფიკის მიხედვით. ასევე, ანთროპოგენური ზემოქმედების ცხელი წერტილების დატანა აღკვეთილის რუკაზე, რაც საფრთხის მოსალოდნელ ადგილებზე განსაკუთრებული კონცენტრირების საშუალებას იძლევა. რეგულარულად ხდება უკანონო ქმედებების გამოვლენა. იქიდან გამომდინარე, რომ ადმინისტრაციისათვის არსებულ პირობებში რთულია კანონდამრღვევთა იდენტიფიცირება, კანონდარღვევის გამოვლენის ფაქტების მაჩვენებელი არ არის ძალიან მაღალი. უკანონო მოვების ფაქტები ძირითადად გამოვლენილია 2018-2020 წლებში, 2021-2022 წლებში კი დაფიქსირებულია მხოლოდ ცალკეული შემთხვევები. დაფიქსირებულია ასევე, უკანონო ჭრების შემთხვევები (იარაღით მხოლოდ ერთი უკანონოდ გადაადგილების ფაქტი). 2023 წლის მონაცემებით ჯამში დაფიქსირებულია სამართალდარღვევის 17 ფაქტი – 13 უკანონო მოვება, 2 რეჟიმის დარღვევა, 1 მიწის თვითნებურად დაკავება და 1 ნაყოფიერი ფენის მოხსნა.

2. გამოწვევები დაცვის საქმიანობაში – ძირითადად შეიძლება გამოიყოს უკანონო მოვება, რომელიც სერიოზულ საფრთხეს წარმოადგენს ტყეში მოზარდ აღმონაცენისათვის, განსაკუთრებით კი იმერული მუხის აღმონაცენისათვის;

მუხლი 37. ეკოტურიზმი

1. ადმინისტრაციული შენობა მდებარეობს ბაღდათის მუნიციპალიტეტის სოფ. ვარციხეში.

2. აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე შესვლა უფასოა, დაცულ ტერიტორიაზე შესვლა შესაძლებელია სოფ. ვარციხიდან და სოფ. საიმედოლდან.

3. 2020-2022 წლებში აჯამეთის აღკვეთილში მოეწყო საფეხმავლო ბილიკების ქსელი, ჯამში დაახ. 40 კმ, ასევე საინფორმაციო დაფები, საპიკნიკე და ცეცხლის დასანთები ადგილები, მომზადდა და დაიბეჭდა აჯამეთის აღკვეთილის რუკა-ზუკლეტი.
4. აჯამეთის აღკვეთილის ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა ამჟამად არასაკმარისია, აღკვეთილს არ გააჩნია ვიზიტორთა ან საინფორმაციო ცენტრი, სადაც ვიზიტორი შეძლებს დაცულ ტერიტორიის შესახებ ინფორმაციის სრულყოფილად მიღებას და სასურველი ტურის დაგეგმვას.
5. 2022 წელს აჯამეთის აღკვეთილს 100-მდე ვიზიტორი ესტუმრა, 2023 წელს ვიზიტორთა რაოდენობა გაიზარდა 346-მდე. ვიზიტორთა უმეტესობა ადგილობრივი მაცხოვრებელია.
6. ამჟამად ადმინისტრაციას არ ჰყავს ვიზიტორთა მომსახურების სპეციალისტი. აჯამეთის აღკვეთილს არ გააჩნია საკუთარი ვებგვერდი,
7. ვიზიტორთა/საინფორმაციო ცენტრის არარსებობის გამო ადმინისტრაცია ვიზიტორს ვერ სთავაზობს სრულფასოვან მომსახურებას, მათ შორის სალაშქრო აღჭურვილობის გაქირავებას, ვიზიტორის სრულ ინფორმირებას ვიზიტორთა ქცევის წესების შესახებ. ადმინისტრაციას არ აქვს გიდის მომსახურების სერვისი.
8. არასაკმარისია ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა, ტერიტორიაზე არ არის ტურისტული თავშესაფრები

მუხლი 38. გარემოსდაცვითი განათლება

1. აჯამეთის აღკვეთილს გააჩნია ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებებისა და პროგრამების განხორციელების დიდი პოტენციალი;
2. ადმინისტრაცია თანამშრომლობს აჯამეთის აღკვეთილის მიმდებარედ არსებულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან, თუმცა ამ მხრივ საქმიანობა გასააქტიურებელია, რაც გულისხმობს გარემოსდაცვითი ღონისძიებების გამრავალფეროვნებას, საზოგადოების დაინტერესებას გარემოსდაცვითი საკითხებით და მონაწილეთა რაოდენობის ზრდას.
3. ადმინისტრაციის მიერ განხორციელებული ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამა ითვალისწინებს ეკოსემინარებს, საველე გაკვეთილებს, ეკოთამამებს, რომელიც გათვლილია სხვადასხვა ასაკობრივ და სამიზნე ჯგუფზე. ასევე ეწყობა დასუფთავებისა და გამწვანების აქციები, აქტივობები ე.წ. „მწვანე კალენდრის“ მიხედვით და კვირეულები დაცული ტერიტორიების დღეების აღსანიშნავად;
4. გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით ჩატარებული ღონისძიებების სტატისტიკა წლების მიხედვით:

ადმინისტრაცია ეკოღონისძიებებში მონაწილეთა სტატისტიკა 2016-2023 წწ.								
წელი	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ეკოღონისძიებაში მონაწილეთა რაოდენობა	1115	1405	855	558	345	437	253	768

5. ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობის მართვაზე უფლებამოსილია ბუნებრივი რესურსების უფროსი სპეციალისტი. ადმინისტრაციას ჰყავს ერთი შესაბამისი თანამშრომელი, რომლის ფუნქციამოვალეობაში შედის გარემოსდაცვითი აქტივობების, ეკოპროგრამების და ზოგადად ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობის განხორციელება. ველზე აღნიშნული საქმიანობის განხორციელებაში ჩართულები არიან ასევე რეინჯერებიც;
6. ქმედებები, რომლებიც უკავშირდება ეკოგანათლებასა და საზოგადოებასთან ურთიერთობას, თანხმდება და იმართება ცენტრალიზებულად სააგენტოს უშუალო მონიტორინგის ქვეშ.
7. გარემოსდაცვითი განათლებისთვის მნიშვნელოვანია:
 - ა) ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული ტერიტორიის მიხედვით სპეციალური ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება სხვადასხვა ასაკის მიზნობრივი ჯგუფისთვის;
 - ბ) რეინჯერთა გადამზადება ეკოგანათლებისა და ინტერპრეტაციის მიმართულებით და მათი აქტიური ჩართვა საინტერპრეტაციო-საგანმანათლებლო საქმიანობებში;

გ) შესაბამისი ფინანსების მოზიდვა და სკოლის მოსწავლეებისა და სტუდენტების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით ეკოსაგანმანათლებლო ტურების ორგანიზება დაცულ ტერიტორიებზე, ბუნებაში ქცევის შესაბამისი ცოდნის მიღებისა და საჭირო უნარ-ჩვევების გამომუშავების მიზნით;

დ) ეკოსაგანმანათლებლო ქმედებების განხორციელება აღკვეთილში, რაც ეფექტური საშუალებაა დაცულ ტერიტორიებზე პოზიტიური განწყობის შესაქმნელად, რაც შესაბამისობაშია ადმინისტრაციის საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნებთან და პროგრამებთან;

ე) სპეციალური გარემოსდაცვითი ღონისძიებების ორგანიზება ე.წ. „მწვანე კალენდრის“ მიხედვით, რომელიც დაკავშირებულია ბუნებასთან და თანამედროვე გარემოს დაცვის გამოწვევებთან.

მუხლი 39. საზოგადოებასთან ურთიერთობა

1. საზოგადოებასთან ურთიერთობას ახორციელებს სააგენტოს მარკეტინგისა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახური, ადმინისტრაციის დირექტორისა და სხვა თანამშრომლების ჩართულობით. საზოგადოებასთან ურთიერთობის პოლიტიკას განსაზღვრავს სააგენტო. საზოგადოებასთან ურთიერთობა ხორციელდება საინფორმაციო მასალებით, დაცული ტერიტორიების ვებგვერდის – www.apa.gov.ge, სოციალური ქსელებისა და სხვა საშუალებებით.

2. ბოლო წლებში სააგენტო ახორციელებს კომუნიკაციას ორი მიმართულებით: მიმდინარე ადმინისტრაციული და საჯარო ინფორმაციის გავრცელება სხვადასხვა პორტალის მეშვეობით, ხოლო მეორე მიმართულება გათვლილია ვიზიტორებზე. სააგენტოს აქვს ემბლემა, რომელიც აერთიანებს ყველა დაცულ ტერიტორიას ეროვნული პარკების ტერმინის ქვეშ. კომუნიკაცია მიმდინარეობს ეროვნული პარკების ვებგვერდით – www.nationalparks.ge და ასევე სოციალური მედიის მეშვეობით (Facebook, Instagram, Twiter), ასევე აქტიურად ხდება youtube-ის გამოყენება.

3. ადმინისტრაციის მიერ ხორციელდება ადგილობრივ მოსახლეობასთან მჭიდრო თანამშრომლობა და მუდმივი კონტაქტი.

მუხლი 40. ადმინისტრაციის მდგომარეობა

1. ადმინისტრაციაში დასაქმებულია 16 თანამშრომელი. ამ ეტაპზე, დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით ხორციელდება ადმინისტრაციის თანამშრომელთა ხელფასის დანამატით უზრუნველყოფა.

2. აღკვეთილი წარმოდგენილია სამი სამცველო უბნით: აჯამეთის, ოზრის და ვარციხის უბნებით. აჯამეთის უბანზე, რომელიც შედარებით დიდი ფართობით გამოირჩევა, მიმაგრებულია 6 რეინჯერი, ოზრის უბანზე წარმოდგენილია 4 რეინჯერი, ვარციხის უბანზე კი 2 რეინჯერი. თითოეულ რეინჯერზე 230 ჰა-დან 650 ჰა-მდე ფართობია მიმაგრებული, რაც დამოკიდებულია არსებული ანთროპოგენური ზემოქმედების ხარისხზე.

3. დაფინანსება

ადმინისტრაციის დაფინანსება		
დაფინანსების წყარო	2022 წ.	2023 წ.
სახელმწიფო ბიუჯეტი	196855.24	161377
საკუთარი შემოსავლები	79660.27	137550.6
გრანტი	27000	19200

მუხლი 41. ინფრასტრუქტურა და აღჭურვილობა

1. ადმინისტრაციის ბალანსზეა დამაკმაყოფილებელ მდგომარეობაში არსებული ორი ავტომობილი. დაცვის სამსახურის უფროსს არ ჰყავს ავტომობილი, რაც მისი სამუშაო სპეციფიკიდან გამომდინარე მნიშვნელოვანია.

2. ადმინისტრაციულ შენობას წარმოადგენს ხის კოტეჯი. ამ ეტაპზე არსებული ადმინისტრაციული შენობა საჭიროებს დამატებითი საოფისე აღჭურვილობის შეძენას და მოწყობას, რათა გაუმჯობესდეს თანამშრომლების სამუშაო გარემო და ამაღლდეს მათი მუშაობის ეფექტურობა. სამომავლოდ მიზანშეწონილია ვიზიტორთა ცენტრის მოწყობა.

3. ადმინისტრაციის ეზო არ არის შემოღობილი, რაც პრობლემურ საკითხს წარმოადგენს, რადგან ირგვლივ დასახლებაა. გასულ წლებში ადმინისტრაციის შენობაში გაჩენილი ხანძრის შედეგად დაზიანდა შენობა, განადგურდა არსებული მასალები და ტექნიკა.

4. ადმინისტრაციას გააჩნია რეინჯერთა 5 ამორტიზებული საგუშაგო, საჭიროა მათი დემონტაჟი და ახალი ნაგებობებით ჩანაცვლება. ამასთანავე, საგუშაგოების ერთმანეთისაგან დიდი მანძილით დაშორების გამო და დაცვის გაუმჯობესების მიზნით მომავალში მიზანშეწონილია სოფელ საიმედოს მოსაზღვრედ დაემატოს 1 რეინჯერთა საგუშაგო.

თავი V. დაცული ტერიტორიის ზონირება და დაშვებული საქმიანობები

მუხლი 42. დაცული ტერიტორიის ზონირება

1. გარემოსდაცვითი და რესურსებით სარგებლობის მიზნების გათვალისწინებით და „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის შესაბამისად, აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორიაზე გამოყოფილია 2 ზონა: მკაცრი დაცვის ზონა (673 ჰა-ს) და ტრადიციული გამოყენების ზონა (4317.57 ჰა).

2. აჯამეთის ალკვეთილის მკაცრი დაცვის ზონა ეწყობა ბუნებაში მიმდინარე პროცესების, ბუნებრივი გარემოს ხელუხლებელ მდგომარეობაში დაცვის, შენარჩუნებისა და საგანმანათლებლო, სამეცნიერო კვლევის მიზნით. მკაცრი დაცვის ზონა შექმნილია ყველაზე მაღალი პროდუქტიულობით წარმოდგენილი იმერული მუხის (*Quercus imeretina*) და მუხის დიდი ხარაბუხას (*Cerambyx cerdo*), ასევე ძელქვის (*Zelqova carpinifolia*) ჰაბიტატების ხელუხლებელ მდგომარეობაში დაცვის მიზნით.

3. აჯამეთის ალკვეთილის ტრადიციული გამოყენების ზონა ეწყობა გარეულ ცხოველთა და ველურ მცენარეთა, მათ შორის, საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების დაცვისა და შენარჩუნებისათვის, ადამიანის მხრიდან სპეციალური, მოვლითი და აღდგენა-განახლების ღონისძიებების ჩატარებისათვის და ტრადიციული სამეურნეო საქმიანობის განსახორციელებლად და მოიცავს აჯამეთის ალკვეთილის იმ ტერიტორიას, რომელიც არაა განსაზღვრული ამ მენეჯმენტის გეგმის დანართი 7-ით.

მუხლი 43. აჯამეთის ალკვეთილის დაშვებული საქმიანობები

1. აჯამეთის ალკვეთილის მკაცრი დაცვის ზონაში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:

- ა) არამანიპულაციური სამეცნიერო კვლევის და მონიტორინგისა;
- ბ) ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობისა;
- გ) ბუნებრივი რესურსების აღრიცხვისა;
- დ) საკადასტრო სამუშაოების განხორციელებისა;
- ე) სამეცნიერო და ეკოსაგანმანათლებლო მიზნით ვიზიტორთა შეზღუდული და რეგლამენტირებული გადაადგილებისა;
- ვ) დაცვის ღონისძიებებისა, რომლებიც არ მოიცავს ისეთ სატყეო-სამეურნეო აქტივობებს, როგორიც არის ჭრები, მავნებლებით ძლიერ დაზიანებული და ხმელი ხეების ამოღება და ხანძრებისგან დაცვის მიზნით ტყეების ჩახერგილობისგან გაწმენდას;
- ზ) სტიქიური უბედურების, კატასტროფის, საგანგებო მდგომარეობისა და აღდგენითი სამუშაოების დროს, სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელების მიზნით, გზებზე და ბილიკებზე ცხენებითა და ავტომობილთრანსპორტით გადაადგილებისა;
- თ) დაცვის საქმიანობისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნისა და მოწყობისა;
- ი) აჯამეთის ალკვეთილის ტყის აღდგენითი ღონისძიებების განსახორციელებლად მერქნიანი მცენარეების თესლების შეგროვებისა, მათ შორის კანონმდებლობით დადგენილი წესით „წითელი ნუსხით“ დაცული მერქნიანი მცენარეებისა.

2. აჯამეთის ალკვეთილის ტრადიციული გამოყენების ზონაში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:

- ა) ტერიტორიაზე ეკოლოგიური წონასწორობის შენარჩუნებასთან დაკავშირებული საქმიანობისა;
- ბ) ტერიტორიაზე არსებული ეკოსისტემებისა და მის ფარგლებში გავრცელებულ გარეულ ცხოველთა და ველურ მცენარეთა სახეობების დაცვის, მოვლისა და აღდგენისა;
- გ) ტყის ეკოსისტემების დაცვის, მოვლისა და აღდგენისა;
- დ) არამანიპულაციური და მანიპულაციური სამეცნიერო კვლევისა;

ე) საგანმანათლებლო საქმიანობისა;

ვ) საგანმანათლებლო და სამეცნიერო საქმიანობის მიზნით შეზღუდული რაოდენობის საჰერბარიუმო მასალის შეგროვებისა;

ზ) დაცვის, ეკოტურისტული და რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის შექმნის, მოწყობისა და მისით სარგებლობისა, მათ შორის:

ზ.ა) საპიკნიკე ფანჯატურის მოწყობისა (სიგრძე – არანაკლებ 4 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 3 მ-ისა და სიმაღლე – არანაკლებ 2,3 მ-ისა);

ზ.ბ) კოტეჯის/ტურისტული თავშესაფრების მოწყობისა (სიგრძე – არანაკლებ 4 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 3 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3 მ-ისა) და მათთან ერთად სამზარეულოს (ასეთის აუცილებლობის შემთხვევაში) მოწყობისა (სიმაღლე – არანაკლებ 2,5 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 3 მ-ისა და სიგრძე – არანაკლებ 5 მ-ისა);

ზ.გ) ვიზიტორთა ცენტრის მოწყობისა (სიგრძე – არანაკლებ 15 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 5 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3 მ-ისა);

ზ.დ) კაფეტერიის მოწყობისა (სიგრძე – არანაკლებ 15 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 6 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3,5 მ-ისა);

ზ.ე) საკონფერენციოს მოწყობისა (სიგრძე – არანაკლებ 15 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 7 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3 მ-ისა);

ზ.ვ) გამაჯანსაღებელი კომპლექსის მოწყობისა (სიგრძე – არანაკლებ 15 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 5 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3 მ-ისა);

ზ.ზ) საჯინბოს მოწყობისა (სიგრძე – არანაკლებ 10 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 8 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 6 მ-ისა);

ზ.თ) სველი წერტილების მოწყობისა (სიგრძე – არანაკლებ 3 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 3 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 2,5 მ-ისა);

ზ.ი) დამხმარე ნაგებობის (სამზარეულო, დამხმარე ტექნიკური ნაგებობა, შენობა სამედიცინო პუნქტის, დაცვისა და თანამშრომლების განთავსებისათვის) მოწყობისა (სიგრძე – არანაკლებ 5 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 4 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3 მ-ისა);

შენიშვნა: „ზ.ა“ – „ზ.ი“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრული ინფრასტრუქტურის სიმაღლე არ უნდა აღემატებოდეს 10 მ-ს.

თ) ტყის აღდგენითი ღონისძიებების განხორციელების მიზნით მუდმივი და დროებითი სანერგეების მოწყობისა. ტყის აღდგენითი ღონისძიებებისათვის დაშვებულია გაშენება თესვით ბუდობრივად, ნიადაგის აჩიქვანა-შეთესვა ან მის გარეშე, ტერიტორიის შეღებვა;

ი) ტყის აღდგენისათვის ტერიტორიის გასუფთავებისა ბუჩქნარისაგან, სარეველა მცენარეებისაგან და მეორადი (ამონყრითი) ხე-მცენარეებისაგან;

კ) სტიქიური უბედურების, კატასტროფის, საგანგებო მდგომარეობისა და აღდგენითი სამუშაოების დროს, სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელების მიზნით გზებზე და ბილიკებზე ცხენებითა და ავტომობილებით გადაადგილებისა;

ლ) მონიტორინგის სამუშაოთა წარმოებისა;

მ) საკადასტრო სამუშაოთა განხორციელებისა;

ნ) ბუნებრივი რესურსების აღრიცხვისა;

ო) გზებზე ტრანსპორტით გადაადგილებისა;

პ) ვიზიტორთა ყოფნა/გადაადგილებისა;

ჟ) გზებზე შინაური პირუტყვის სატრანზიტო გადარეკვისა;

რ) გზების და ბილიკების მოვლისა და მოწყობისა;

ს) აჯამეთის აღკვეთილის მიმდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობის პირადი მოხმარებისათვის, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, არამერქნული რესურსებით სარგებლობისა, ტყის მერქნიანი მცენარეების პროდუქტებით სარგებლობისა, ხის მეორეხარისხოვანი მასალებით სარგებლობისა, საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის №221 დადგენილებით დამტკიცებული „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების 89-ე მუხლით განსაზღვრული სოციალური დანიშნულების ჭრის შედეგად მიღებული მერქნით სარგებლობისა (კონსერვაციული მიზნებისა და არსებული რესურსის გათვალისწინებით, გამოყოფილი ტყეკაფიდან ერთ კომლზე გაიცემა არა უმეტეს 5 მ³ საშუალო მერქნისა), პირადი მოხმარების მიზნით სოკოს, ხილ-კენკროვნებისა და სამკურნალო მცენარეების ნაწილების შეგროვებისა, საფუტკრეების მოწყობისა, მერქნიანი

მცენარეების, მათ შორის, კანონმდებლობით დადგენილი წესით „წითელი ნუსხით“ დაცული მერქნიანი მცენარეების, თესლების შეგროვებისა;

ტ) საქართველოს ტყის კოდექსის 37-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა.გ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობისა, აგრეთვე საქართველოს კანონმდებლობით დაშვებული სხვა საქმიანობისა;

უ) საქართველოს კანონმდებლობით დაშვებული სხვა საქმიანობისა.

3. აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე, ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით, დაშვებულია დრონითა და ფოტოხაფანგით გადაღება.

თავი VI. მენეჯმენტის გეგმის პროგრამები

მუხლი 44. პასუხისმგებლობა მენეჯმენტის გეგმის განხორციელებაზე

1. სააგენტო (სააგენტოს ცენტრალური აპარატი და ადმინისტრაცია) პასუხისმგებელია მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების ორგანიზებასა და განხორციელებაზე, მათი განხორციელების მონიტორინგსა და მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებული შედეგების მიღწევაზე.
2. მენეჯმენტის გეგმა ხორციელდება სამ-წლიანი საოპერაციო და დეტალური წლიური სამუშაო გეგმის საშუალებით. საოპერაციო გეგმა მოიცავს განსახორციელებელ ქმედებებს საჭირო ბიუჯეტის ჩათვლით.
3. სააგენტო, ადმინისტრაციასთან ერთად უზრუნველყოფს სხვა ორგანიზაციებისა და ექსპერტების ჩართულობას და თანამშრომლობას გარკვეული ღონისძიებების განხორციელებაში, როდესაც ეს აუცილებელი და საჭიროა.

მუხლი 45. მენეჯმენტის გეგმის პროგრამები

მენეჯმენტის გეგმა მოიცავს მართვის ექვსი პროგრამას:

- ა) ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია და მონიტორინგი;
- ბ) პატრულირება და კანონდღსრულება;
- გ) ბუნებრივი რესურსებით მდგრადი სარგებლობა;
- დ) ეკოტურიზმი;
- ე) საზოგადოებასთან ურთიერთობა და გარემოსდაცვითი განათლება;
- ვ) ადმინისტრაციის განვითარება.

მენეჯმენტის გეგმის აღნიშნული პროგრამების მიზნები და ქმედებები ესადაგება ძირითად პირდაპირ და არაპირდაპირ საფრთხეებს, გამოწვევებსა და მენეჯმენტის შეზღუდვებს, რომლებიც აღწერილია სიტუაციურ ანალიზში.

მუხლი 46. ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის და მონიტორინგის პროგრამა

მიზანი 1: ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის გაუმჯობესება, არსებული მონაცემთა ბაზის დახვეწა და შედეგების მენეჯმენტის პროცესებში ინტეგრირება				
ინდიკატორი 1: 2032 წლისთვის ადმინისტრაციას აქვს და იყენებს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სრულყოფილ სისტემას და გაუმჯობესებულ მონაცემთა ბაზას, რაც ხელს უწყობს მენეჯმენტის ეფექტურობის ზრდას.				
საბაზისო ინფორმაცია: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის არსებული პრაქტიკა, რომელსაც არ აქვს სისტემური ხასიათი და შესაბამისი კვლევების ანგარიშები.				
N	ქმედებები	ინდიკატორები	საბაზისო ინფორმაცია	წინაპირობა
1.1	საკვანძო ჰაბიტატების გამოვლენა, საველე შესწავლა და მონიტორინგი	• იდენტიფიცირებული ჰაბიტატები; • საბაზისო მონაცემები ჰაბიტატების მდგომარეობის	• არსებული კვლევები; • მონიტორინგის შედეგები;	დონორი, კვლევითი ორგანიზაცია

	(ზურმუხტის ტერიტორიის ჩათვლით)	შესახებ, მათ შორის ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიების შესახებ; გარკვეული პერიოდულობით განხორციელებული მონიტორინგის რეკომენდაციებზე დაყრდნობით განხორციელებული ქმედებები	რუკაზე დატანილი იდენტიფიცირებული ჰაბიტატები და ზურმუხტის ტერიტორიები	
1.2	ტყის მდგომარეობის მონიტორინგი აჯამეთის ადკვეთილის საკვანძო არეალებში (ჭრაგავლილ და ჩახერგილ ადგილებში ბუნებრივი განახლების მონიტორინგი)	აჯამეთის ადკვეთილის საკვანძო არეალებში (ჭრაგავლილ და ჩახერგილ ადგილებში) ბუნებრივი კარგი განახლება) ტყის დამაკმაყოფილებელი მდგომარეობა -მეტყვეური შეფასების კრიტერიუმების შესაბამისად	- ტყის მართვის გეგმა; - არსებული ანგარიშები; - მონიტორინგის ანგარიშები	სააგენტოს და ადმინისტრაციის სპეციალისტები
1.3	ინვაზიური სახეობების იდენტიფიცირება და მონიტორინგი	- დარუკებული ლოკაციები; - ინვაზიურისახეობების მართვის გეგმები	- ტყის მართვის გეგმა; - დარუკებული ლოკაციები; - მონიტორინგის ანგარიშები	დონორი, კვლევითი ორგანიზაცია
1.4	ძუძუმწოვარ ცხოველთა საკვანძო სახეობების (შველი, ფოცხვერი, წავი, მაჩვი სხვ.) მონიტორინგი	- სტატისტიკური მონაცემები; - საკვანძო სახეობების (შველი, ფოცხვერი, წავი, მაჩვი სხვ.) სტაბილური პოპულაციები	- გასული წლების კვლევები; - კვლევისა და მონიტორინგის ანგარიშები	დონორი, კვლევითი ორგანიზაცია, ადმინისტრაცია
1.5.	„წითელი ნუსხის“ მცენარეების იშვიათი მერქნიანი თანასაზოგადოების (ძელქვა, კოლხური მუხა და იმერული მუხა) გავრცელების დაზუსტება და მდგომარეობის მონიტორინგი	„წითელი ნუსხის“ მცენარეების იშვიათი მერქნიანი თანასაზოგადოების (ძელქვა, კოლხური მუხა და იმერული მუხა) დარუკებული არეალები; - ძელქვა, კოლხური მუხა და იმერული მუხა სტაბილური პოპულაციები და საჭიროების შემთხვევაში, ახლად შექმნილი კონსერვაციის პროგრამები; - პატრულირების გეგმებში განსაკუთრებული ყურადღების გამახვილება იდენტიფიცირებულ ტერიტორიებზე.	- ადმინისტრაციის წლიური ანგარიშები; - ტყის მართვის გეგმა; - მონიტორინგის ანგარიშები;	ადმინისტრაცია
1.6	ადამიანისა და მტაცებელი ცხოველების კონფლიქტის მიზეზების კვლევა და კონფლიქტის მონიტორინგი, შესაბამისი რეკომენდაციების მომზადება მართვის გაუმჯობესებისათვის	- მტაცებლების თავდასხმის სტატისტიკა; - ინფორმაცია შემცირებული ფაქტების შესახებ; - საჭიროების შემთხვევაში, კონფლიქტის მოსაგვარებლად გადადგმული ნაბიჯები	- ადმინისტრაციის წლიური ანგარიშები; - კვლევისა და მონიტორინგის ანგარიშები	დონორი, კვლევითი ორგანიზაცია, ადმინისტრაცია

1.7	მეტეოროლოგიური მონაცემების შეგროვება და ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის შედეგების ანალიზში მათი გათვალისწინება	• ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის საკითხებში მეტეოროლოგიური მონაცემების გამოყენება და ანალიზი	• ადმინისტრაციის წლიური ანგარიშები; • „ბუნების მატთანე“; • მეტეოროლოგიური მონაცემების ანგარიშები	დონორი, ადმინისტრაცია
1.8	სტიქიური მოვლენების (ქარქვევები, ქარიშხალი, ზვავი, წყალდიდობა და სხვ.) აღრიცხვა	• მენეჯმენტის განხორციელების დროს აღნიშნული ინფორმაციის გათვალისწინება და საქმიანობის სწორად დაგეგმვა	• ადმინისტრაციის წლიური ანგარიშები; • „ბუნების მატთანე“; • სტიქიური მოვლენების მონაცემების ანგარიშები	ადმინისტრაცია
1.9	ფოტოხაფანგების მასალების მონაცემთა ბაზის შექმნა, ანალიზი.	• მოქმედი და გამართული მონაცემთა ბაზა; • გაუმჯობესებული ინფორმაცია აჯამეთის აღკვეთილში მოზინადრე ცხოველების და ფრინველების პოპულაციების შესახებ.	• არსებული მონაცემები	სააგენტოს და ადმინისტრაციის სპეციალისტები
1.10	ბიომრავალფეროვნების კვლევისა და მონიტორინგის შედეგად მიღებული მასალების პირველადი დამუშავება და ანალიზი.	• გაუმჯობესებული, მეტად დაზუსტებული და მაღალი ხარისხის მონიტორინგის მასალები	• ადმინისტრაციის წლიური ანგარიშები; • ადმინისტრაციის თანამშრომლების არსებული გამოცდილება;	დონორი/თანამშრომლების გადამზადება
1.11	აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიის საზღვართან ძუძუმწოვრების (შველი, ფოცხვერი, გარეული ღორი, მგელი და სხვა) ბუნებრივი სამიგრაციო დერეფნის/კორიდორის იდენტიფიცირება მონიტორინგის საფუძველზე	• რუკაზე დატანილი (შველი, ფოცხვერი, გარეული ღორი, მგელი და სხვა) იდენტიფიცირებული სამიგრაციო დერეფნები; • პატრულირების გეგმებში გათვალისწინებული მონაცემები.	• ადმინისტრაციის თანამშრომლების არსებული გამოცდილება; • ადმინისტრაციის ანგარიშები; • მონიტორინგის პირველადი, დამუშავებული მასალები.	დონორი/თანამშრომლების გადამზადება
1.12	შემოტანილი, უცხო სახეობის (აგრობიომრავალფეროვნებისა და ინდუსტრიული მემკვიდრეობის მქონე) კორპის მუხის კორომებისა და მათი გავრცელების ადგილების მონიტორინგი (სახეობათა ცვლის პროცესი ბუნებრივი განახლება და სხვა.)	• რუკაზე დატანილი ინვაზიური სახეობების არეალები; • ინვაზიური სახეობების მონიტორინგის გეგმები	• ადმინისტრაციის თანამშრომლების არსებული გამოცდილება; • ადმინისტრაციის მონიტორინგის პირველადი, დამუშავებული მასალები და ანგარიშები;	დონორი/თანამშრომლების გადამზადება

1.13	მუხის დიდი ხარაბუზას, ირემა ხოჭოს, ტყის ქათამას (სოკო) მონიტორინგი მათი კონსერვაციული სტატუსის შენარჩუნების მიზნით (ბერნის კონვენციის თანახმად)	- აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე მუხის დიდი ხარაბუზას, ირემა ხოჭოს, ტყის ქათამის გავრცელების რუკა; 3 ან 5 წელიწადში ერთხელ მომზადებული სტატისტიკური მონაცემები მათი პოპულაციების შესახებ	მუხის დიდი ხარაბუზას, ირემა ხოჭოს მონიტორინგის დოკუმენტი	მონიტორინგის დოკუმენტის მომზადებაში შესაბამისი დონორების ექსპერტების მონაწილეობა
1.14	კოდალისებრთა რიგის ფრინველებისა და მათ შორის დიდი ჭრელი კოდალას მონიტორინგი (ბერნის კონვენციის თანახმად)	კოდალისებრთა რიგის ფრინველებისა და მათ შორის დიდი ჭრელი კოდალას მონიტორინგის გეგმა	- ადმინისტრაციის მონიტორინგის ანგარიშები; - ზურმუხტის საიტებისათვის შემუშავებული მასალები	მონიტორინგის დოკუმენტის მომზადებაში შესაბამისი დონორების ექსპერტების მონაწილეობა
1.15	2027-2028 წლებში აჯამეთის აღკვეთილის ტყეების დეტალური ინვენტარიზაცია და ტყის მართვის გეგმის შემუშავება	შემუშავებული და სამინისტროს მიერ დამტკიცებულია ტყის მართვის გეგმის დოკუმენტი	- ძველი ტყეთომწყობის მასალები; - ადმინისტრაციის მონიტორინგის ანგარიშები; - განხორციელებული 2027 წლამდე ჭრის მასალები „წითელი ნუსხის“ მერქნიანი მცენარეების მონიტორინგის მასალები.	დონორები, კვლევითი ორგანიზაციები
1.16	კლიმატის ცვლილებების მიმართ მოწყვლადობის შეფასება და საადაპტაციო გეგმის მომზადება აჯამეთის აღკვეთილისათვის	შემუშავებული და სამინისტროსთან შეთანხმებულია აჯამეთის აღკვეთილისათვის ადაპტაციის ზოგადი გეგმის დოკუმენტი	- ადმინისტრაციის წლიური და მონიტორინგის ანგარიშები; „წითელი ნუსხის“ მერქნიანი მცენარეების მონიტორინგის მასალები. - ადმინისტრაციის მიერ შეგროვილი ტემპერატურული მონაცემების და სტიქიური მოვლენების შესახებ მასალები	დონორები, დაცული ტერიტორიების სააგენტო
1.17	ყოველწლიურად დეტალური პათოლოგიური კვლევების ჩატარება	- წელიწადში ერთხელ ადმინისტრაციის მიერ მომზადებულია აღკვეთილის პათოლოგიური გამოკვლევების ანგარიში; 3 წელიწადში ერთხელ კვალიფიციური ექსპერტის ფიტოპათოლოგიური კვლევის ანგარიში რეკომენდაციებით	- ყოველწლიური ფიტოპათოლოგიური კვლევების ანგარიშები; - იმერეთის მუხის კორომების აღდგენა-გაჯანსაღების	დონორები, კვლევითი ორგანიზაციები დაცული ტერიტორიების სააგენტო

			ღონისძიებების ანგარიშები; • ექსპერტის მომზადებული ძველი ფიტოპათოლოგიური ანგარიშები	
--	--	--	--	--

მიზანი 2: ადმინისტრაციის თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგთან დაკავშირებით

ინდიკატორი 2: ბიომრავალფეროვნების კვლევა-მონიტორინგის სფეროში 2032 წლისთვის თანამშრომლების მინიმუმ 65%-ის კვალიფიკაცია და უნარები გაზრდილია.

საბაზისო ინფორმაცია: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგში ჩართულ რეინჯერებს არ აქვთ გავლილი სათანადო ტრენინგი.

N	ქმედებები	ინდიკატორები	საბაზისო ინფორმაცია	წინაპირობა
2.1	ცხოველების აღრიცხვის, მონაცემების შეგროვების, ფოტოხაფანგების გამოყენების და პირველადი მასალების დამუშავების ტრენინგი	მენეჯმენტის მოქმედების პერიოდში მინიმუმ 3 ტრენინგი ცხოველების აღრიცხვის, მონაცემების შეგროვების, ფოტოხაფანგების გამოყენების და პირველადი მასალების დამუშავების ტრენინგი, მინიმუმ 5 (მაქს.10) დატრენინგებული რეინჯერი და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი	• ადამინისტრაციის წლიური ანგარიშები და მუშაობის შესრულების ანალიზი; • დირექტორის დასკვნა დასაქმებული პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლების საჭიროების შესახებ	დაცული ტერიტორიების სააგენტო დონორი ორგანიზაციები განმახორციელებელი ორგანიზაცია
2.2	ზურმუხტის ტერიტორიების, ჰაბიტატების და სახეობების მონიტორინგის შესახებ ტრენინგი	მენეჯმენტის მოქმედების პერიოდში მინიმუმ 3 ტრენინგი მინიმუმ 5 (მაქს. 10) დატრენინგებული რეინჯერი და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი	• ადამინისტრაციის წლიური ანგარიშები და მუშაობის შესრულების ანალიზი, • დირექტორის დასკვნა დასაქმებული პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლების საჭიროების შესახებ	დონორი განმახორციელებელი ორგანიზაცია
2.3	საკვანძო ფრინველების სახეობების გამოვლენა, აღრიცხვის და მონიტორინგის ტრენინგი	მენეჯმენტის მოქმედების პერიოდში მინიმუმ 3 ტრენინგი მინიმუმ 5 (მაქს. 10) დატრენინგებული რეინჯერი და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი	• ადამინისტრაციის წლიური ანგარიშები და მუშაობის შესრულების ანალიზი, • დირექტორის დასკვნა დასაქმებული პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლების საჭიროების შესახებ	დონორი და განმახორციელებელი ორგანიზაცია

2.4	ტყის ხანძრებთან ბრძოლის შესახებ ტრენინგი	მინიმუმ 3 ტრენინგი მენეჯმენტის მოქმედების პერიოდში მინიმუმ 5 (მაქს. 10) დატრენინგებული რეინჯერი და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი	• ადმინისტრაციის წლიური ანგარიშები და მუშაობის შესრულების ანალიზი, • დირექტორის დასკვნა დასაქმებული პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლების საჭიროების შესახებ	დონორი და განმახორციელებელი ორგანიზაცია
2.5	ტყეების ბუნებრივი განახლების შეფასების ტრენინგი	მინიმუმ 3 ტრენინგი მენეჯმენტის მოქმედების პერიოდში მინიმუმ 5 (მაქს. 10) დატრენინგებული რეინჯერი და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი	• ადმინისტრაციის წლიური ანგარიშები და მუშაობის შესრულების ანალიზი, • დირექტორის დასკვნა დასაქმებული პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლების საჭიროების შესახებ	დონორი და განმახორციელებელი ორგანიზაცია

მუხლი 47. პატრულირებისა და კანონალსრულების პროგრამა

მიზანი 1: ადმინისტრაციას მართვას დაქვემდებარებულ დაცულ ტერიტორიაზე თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენების შედეგად უკანონო ქმედებებით გამოწვეული საფრთხეების შემცირება. ინდიკატორი 1: დაცული ტერიტორია აქტიურად იყენებს ახალ ტექნოლოგიებს დაცვა-პატრულირების ღონისძიებებში – შეიმჩნევა პროგრესი სამართალდარღვევების პრევენციის, გამოვლენის და შემცირების მიმართულებით, მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების ბოლო წელს, ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ დაცულ ტერიტორიებზე, როგორც გამოვლენილი, ასევე გამოუვლინებელი უკანონო ქმედებები (მაგ., ხე- ტყის უკანონო ჭრა), შემცირებულია 90%-მდე, 2022 წელთან შედარებით. საბაზისო ინფორმაცია: მცირეა სათანადო აღჭურვილობა ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის მიმართულებით. ამ დრომდე ადმინისტრაციაში არ არის დანერგილი SMART მოწყობილობის დახმარებით პატრულირება.				
N	ქმედებები	ინდიკატორები	საბაზისო ინფორმაცია	წინაპირობა
1.1	SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა და განხორციელება	ევექტური SMART-ის სისტემა, ანგარიშები	ამჟამად არ არსებობს	დონორი ორგანიზაცია
1.2	ადმინისტრაციის შესაბამისი თანამშრომლების და რეინჯერების უნარების გაძლიერება SMART-ის პატრულირების სისტემის და ტექნიკის გამოყენებთან დაკავშირებით	ჩატარებულია მინიმუმ 5 ტრენინგი და გადამზადებულია მინიმუმ 15 თანამშრომელი	ამჟამად არ არსებობს	დონორი ორგანიზაცია
1.3	პატრულირების სტრატეგიის შემუშავება, რომელიც მოიცავს ანტიბრაკონიერულ სტრატეგიას და სამოქმედო გეგმას	პატრულირების სტრატეგიის დოკუმენტი/საქმიანობების ანგარიშები/	გასული წლის ანგარიშები	დონორი ორგანიზაცია, სააგენტო

1.4	არსებული პატრულირების მარშრუტების გადახედვა, განახლება და ახალი მარშრუტების გამოვლენა არსებული რისკების გათვალისწინებით	განალხეხილი საპატრულო მარშრუტების რუკა	არსებული საპატრულო მარშრუტები	ადმინისტრაცია/სააგენტო
1.5	პატრულირების დროს ბუნებრივი რესურსების მდგომარეობის შეფასება და მონიტორინგი	მონიტორინგის ანგარიშები	მონიტორინგის ყოველთვიური ანგარიში	ადმინისტრაცია (რეინჯერთა სამსახური)
მიზანი 2: ადმინისტრაციას დაცვის განყოფილება აღჭურვილია კვალიფიციური ადამიანური რესურსებით, ეფექტური ფუნქციონირებისათვის არსებობს ყველა საჭირო ინფრასტრუქტურა და აღჭურვილობა ინდიკატორი 2: 2032 წლისთვის დაცვის განყოფილების თანამშრომლების მინიმუმ 70% -ს გაძლიერებული აქვს შესაბამისი უნარები. განახლებული საპატრულო ინფრასტრუქტურის და აღჭურვილობის გაზრდილი რაოდენობა. საბაზისო ინფორმაცია: არ არსებობს ტრენინგ მოდულები, სწავლებას არ აქვს უწყვეტი ხასიათი.				
2.1	ადმინისტრაციის დაცვის განყოფილების თანამშრომლებისთვის (რეინჯერები) ფიზიკური ამტანობის მინიმალური ზოგადი მოთხოვნები, ყოველწლიური სატრენინგო მოდულის შემუშავება (სამსახურებრივი ცეცხლსასროლ იარაღთან დაკავშირებული კურსი; კანონის აღსრულება, სამართალდარღვევის შესახებ ინფორმაციის მოგროვება, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმის მომზადება/პირველადი დახმარება და სამაშველო ოპერაციები/რუკების კითხვა, GPS ნავიგატორი/ბრაკონიერობასთან ბრძოლის ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება/გუნდური მუშაობა/კონფლიქტების მართვა, ეფექტური კომუნიკაცია და საზოგადოებასთან ურთიერთობა/თვითგარდარჩენის საწყისი კურსი/ავტო სატრანსპორტო საშუალებების ეფექტური გამოყენება, მოვლა-შენახვა)	შემუშავებულია ტრენინგმოდულები და ჩატარებულია მინიმუმ 10 ტრენინგი. გადამზადებულია მინიმუმ 16 თანამშრომელი.	გასულ წლებში ჩატარებული ტრენინგების შესახებ ანგარიშები	დონორი, ექსპერტი
2.2	რეინჯერთა აღჭურვილობის საჭიროებისამებრ განახლება მათ შორის სამსახურებრივ საშტატო ცეცხლსასროლი იარაღით (რაცია, GPS ნავიგატორი, სამკერდე კამერა, ფოტოაპარატი, და ა.შ.)	შემენილია: 5 ცალი GPS ნავიგატორი 14 ცალი სამკერდე კამერა, ფოტოაპარატი და ა.შ.)	არსებული აღჭურვილობა	სააგენტო, დონორი
2.3	აღკვეთილის დაცვის განყოფილების თანამშრომლები, რეინჯერების აღჭურვა სათანადო ინდივიდუალური აღჭურვილობით: (სეზონური	შესყიდვების და მიღება - ჩაბარების დოკუმენტი	რეინჯერთა არსებული ინდივიდუალური აღჭურვილობის ჩამონათვალი	სააგენტო/დონორი

	უნიფორმა, ზურგჩანთა, მცირე ზომის წყალგაუმტარი საბუთების ჩანთა, პირველადი დახმარების კომპლექტი, დანა, ფანარი, დურბინი, სმარტფონი მედიკამენტების საველე აფთიაქი)			
2.4	სახანძრო უსაფრთხოების სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის შემუშავება	სახანძრო უსაფრთხოების სტრატეგიის დოკუმენტი	ადმინისტრაციის ანგარიშები და ტყის ხანძრების სტატისტიკა	დონორი/გარე ექსპერტი
2.5	ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობის შეძენა (უნიფორმა, კომპლექტი წყლის სასხურებელი ცეცხლმაქრი მოტოპომპა და სხვა)	შეძენილია ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობა: (უნიფორმა, კომპლექტი წყლის სასხურებელი ცეცხლმაქრი მოტოპომპა და სხვა)	არსებული ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობა	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორი
2.6	რეინჯერთა საგუშაგოს მოწყობა	მოწყობილია რეინჯერთა 3 საგუშაგო	აჯამეთის აღკვეთილში 3 უბანია და 3 რეინჯერთა საგუშაგო.	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორი
2.7	ტრანსპორტის შეძენა (საოპერაციო გეგმიდან)	შეძენილია ტრანსპორტი	აჯამეთის აღკვეთილში 3 უბანია და 3 რეინჯერთა საგუშაგო, არასაკმარისია და არ არის კარგ მდგომარეობაში ავტოტრანსპორტი	სააგენტო, დონორი

მუხლი 48. ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობის პროგრამა

მიზანი 1: აჯამეთის აღკვეთილის ტრადიციული გამოყენების ზონაში ანთროპოგენური – საფრთხის შემცველი გავლენის შემცირება და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი გამოყენება მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის მიერ. ინდიკატორი 1: 2023 წელთან შედარებით არ არის გაზრდილი ან შემცირებულია რესურსებით სარგებლობა, მათ შორის, ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ საშუალო მერქნით სარგებლობა. საბაზისო ინფორმაცია: აჯამეთის აღკვეთილის ტყის მართვის გეგმით განსაზღვრულია ბუნებრივი რესურსის მოხმარების რაოდენობა, ასევე ტყის ფიტოპათოლოგიური კვლევის შედეგად დადგენილი ფიტოსანიტარიული მდგომარეობა.				
N	ქმედებები	ინდიკატორები	საბაზისო ინფორმაცია	წინაპირობა
1.1	აჯამეთის აღკვეთილის ტრადიციული გამოყენების ზონაში ანთროპოგენური ზეგავლენის შესწავლა, კლასიფიცირება და დარუკება (მაღალი, საშუალო და დაბალი რისკ ადგილების იდენტიფიცირება)	ჩატარებული კვლევის ანგარიში და არსებული რუკა	ადმინისტრაციის ანგარიშები	შესაბამისი ფინანსური და ექსპერტული რესურსი
1.2	აჯამეთის აღკვეთილის ტრადიციული გამოყენების ზონაში ანთროპოგენური ზეგავლენის შესწავლის შედეგად გამოვლენილი საჭიროებების და რეკომენდაციების გათვალისწინება	შემუშავებული და გატარებული ღონისძიებების ანგარიშები	ადმინისტრაციის ანგარიშები	ადმინისტრაცია

	ბუნებრივი რესურსების მდგრად გამოყენებასთან მიმართებაში			
1.3	აჯამეთის აღკვეთილის ეკოსისტემური სერვისების ანალიზი	კვლევის შედეგები	არ არის	დონორი, კვლევითი ორგანიზაცია

მუხლი 49. ეკოტურიზმის პროგრამა

მიზანი 1: 2032 წლისთვის აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე განვითარებულია ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა, სერვისები და პროდუქტები დაინტერესებული მხარეების ჩართულობით ეკოლოგიური მთლიანობის ხელყოფის გარეშე. ინდიკატორი: 2032 წლისთვის აჯამეთის აღკვეთილის ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურული პროექტების, სერვისებისა და პროდუქტების სულ მცირე 70% განხორციელებულია 2023 წელთან შედარებით, მათ შორის, დაინტერესებული მხარეების ჩართულობით. საბაზისო ინფორმაცია: აჯამეთის აღკვეთილში მოწყობილია საფეხმავლო ბილიკების ქსელი, ჯამში დაახლოებით 40 კმ, საინფორმაციო დაფები, საპიკნიკე და ცეცხლის დასანთები ადგილები, რომელიც საჭიროებს პერიოდულ განახლებას. ტერიტორიაზე არ არის ვიზიტორებისთვის საინფორმაციო ცენტრი, ტურისტული თავშესაფარი, შშმ პირებზე ადაპტირებული ინფრასტრუქტურა.				
N	ქმედება	ინდიკატორი	საბაზისო ინფორმაცია	წინაპირობა
1.1	აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიისთვის ეკოტურიზმის განვითარების გეგმის შემუშავება	შემუშავებულია ეკოტურიზმის განვითარების გეგმა	ამჟამად არ არსებობს	დონორი ორგანიზაციის მხარდაჭერა
1.2	საინფორმაციო დაფების განახლება/მოწყობა	განახლებულია/მოწყობილია სულ მცირე 20 საინფორმაციო დაფა	არსებული საინფორმაციო დაფები საჭიროებს პერიოდულ განახლებას	დონორი ორგანიზაციის მხარდაჭერა
1.3	კერძო სექტორთან ერთად ინფრასტრუქტურის განვითარება	კერძო სექტორთან ერთად განვითარებულია მინიმუმ 1 ინფრასტრუქტურული ობიექტი	ამჟამად არ არსებობს	კერძო სექტორთან თანამშრომლობით
1.4	საინფორმაციო ცენტრის აშენება/მოწყობა	აშენებული/მოწყობილი საინფორმაციო ცენტრი	ამჟამად არ არსებობს	დონორი ორგანიზაციის მხარდაჭერა
1.5	ეკოტურისტული ბილიკების განახლება/განვითარება	განახლებული/განვითარებული ეკოტურისტული ბილიკები	ამჟამად ტერიტორიაზე მარკირებული და საინფორმაციო დაფებით აღჭურვილია 40 კმ-მდე სიგრძის ბილიკების ქსელი, რომელიც საჭიროებს პერიოდულ განახლებას	დონორი ორგანიზაციის მხარდაჭერა
1.6	ვიზიტორთა თავშესაფრის აშენება	აშენებული ტურისტული თავშესაფარი მინიმუმ 1.	არ არის ტერიტორიაზე	დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერა

1.7	საპიკნიკე ადგილების მოვლა-პატრონობა/განახლება	მოვლილია/განახლებულია საპიკნიკე ადგილები	ამჟამად ტერიტორიაზე 4 საპიკნიკე ადგილია	დონორი ორგანიზაციის მხარდაჭერა
1.8	შშმ პირებზე ადაპტირებული ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა მათი საჭიროებების გათვალისწინებით	მოწყობილი შშმ პირების საჭიროებებზე მორგებული ტურისტული ინფრასტრუქტურა მინიმუმ 1.	ამჟამად არ არსებობს	დონორი ორგანიზაციის მხარდაჭერა
მიზანი 2: 2032 წლისთვის აჯამეთის ტერიტორიაზე ვიზიტორთა მართვა ხორციელდება ტერიტორიის ეკოლოგიური მთლიანობის და კონსერვაციული ფასეულობების ხელყოფის გარეშე ინდიკატორი 2: 2032 წლისთვის აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორიაზე 2023 წელთან შედარებით არ არის გაზრდილი კონსერვაციული ფასეულობების ხელყოფის შემთხვევები ვიზიტორთა მიერ. საბაზისო ინფორმაცია: არასაკმარისია თანამშრომლობა დაინტერესებულ მხარეებთან, მათ შორის, ტურისტულ კომპანიებთან და ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრებთან, ადმინისტრაციას არ აქვს ნარჩენების მართვის გეგმა.				
2.1	ვიზიტორთა აღრიცხვის სისტემის გაუმჯობესება და უკუკავშირის კვლევის განხორციელების მეთოდოლოგიის დანერგვა	მოქმედი სისტემა და მონაცემები	ამჟამად არ არსებობს	
2.2	ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება	შემუშავებული დოკუმენტი	ამჟამად არ არსებობს	დონორი ორგანიზაციის მხარდაჭერა
2.3	ადგილობრივი სერვისის მიმწოდებლების იდენტიფიცირება და ერთობლივი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება	მონაცემთა ბაზა, განხორციელებული ღონისძიებები	ამჟამად არ არსებობს	ადამიანური რესურსი
2.4	ტუროპერატორებთან და ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრებთან კომუნიკაცია ელექტრონული საშუალებით, სხვადასხვა პროდუქტებისა და სერვისების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების მიზნით	გაგზავნილი ელექტრონული ინფორმაციის რაოდენობა.	ამჟამად არ არსებობს	ადმინისტრაცია

მუხლი 50. საზოგადოებასთან ურთიერთობა და გარემოსდაცვითი განათლების პროგრამა

მიზანი 1. ადმინისტრაციასა და ადგილობრივ თვითმმართველობებს, ადგილობრივ თემებს, რეგიონში არსებულ არასამათავრობო ორგანიზაციებს და ადგილობრივ და რეგიონალურ მედიასაშუალებებს და სხვა დაინტერესებულ მხარეებს შორის ეფექტური კომუნიკაციის დანერგვა და აჯამეთის ალკვეთილის მართვის პროცესებში მათი ჩართულობის ხელშეწყობა. ინდიკატორი 1. 2032 წლისთვის ადგილობრივი თვითმმართველობების, ადგილობრივი თემების, რეგიონში არსებული არასამათავრობო ორგანიზაციების და ადგილობრივი და რეგიონალური მედიასაშუალებების და სხვა დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა აჯამეთის ალკვეთილის მართვაში გაზრდილია 30% -ით (2023 წელთან შედარებით). საბაზისო ინფორმაცია: არსებული პროგრამები და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის დონე დაცული ტერიტორიების მართვაში				
N	ქმედება	ინდიკატორი	საბაზისო ინფორმაცია	წინაპირობა
1.1	თანამშრომლობა და კომუნიკაცია ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებთან	შეხვედრების და ერთობლივი აქტივობების რაოდენობა	გასული წლების ადმინისტრაციის ანგარიშები	ადმინისტრაცია და ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების სამსახურები

1.2	თანამშრომლობა და კომუნიკაცია ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან	შეხვედრების და ერთობლივი აქტივობების რაოდენობა	გასული წლების ადმინისტრაციის ანგარიშები	ადმინისტრაცია/NGO
1.3	თანამშრომლობა და კომუნიკაცია მედიასაშუალებებთან	სატელევიზიო, ონლაინპლათფორმებზე და ბეჭდვით მედიაში გამოქვეყნებული მასალების რაოდენობა	ადმინისტრაციის მონაცემთა ბაზა	ფინანსური რესურსი, სააგენტოს და ადმინისტრაციის ადამიანური რესურსი
1.4	თანამშრომლობა და კომუნიკაცია ადგილობრივ თემებთან	შეხვედრების რაოდენობა	გასული წლების ადმინისტრაციის ანგარიშები და მონაცემთა ბაზა	ფინანსური რესურსი, სააგენტოს და ადმინისტრაციის ადამიანური რესურსი
1.5	საკონსულტაციო საბჭოს შექმნა	საკონსულტაციო საბჭოს არსებობა	ამჟამად არ არსებობს	სააგენტოს და ადმინისტრაციის ადამიანური რესურსი/პარტნიორი ორგანიზაციები
1.6	აჯამეთის ადკვეთილის პოპულარიზაცია სხვადასხვა მედიასაშუალებით	გავრცელებული სიახლეების რაოდენობა ვებგვერდებისა და სოციალური მედიის საშუალებით. სულ მცირე 1 მედიატური ორგანიზებულია 2 წელიწადში ერთხელ	სოციალური გვერდის ვიზიტების სტატისტიკა; რეკლამები, ვიდეორგოლები, მედიაში გამოქვეყნებული მასალების რაოდენობა მედიატური	თანამშრომლობა მედიასაშუალებებთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან

მიზანი 2: ადმინისტრაციის მიერ სხვადასხვა ასაკობრივ და სამიზნე ჯგუფებზე მორგებული მრავალფეროვანი გარემოსდაცვითი საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება.

ინდიკატორი 2: სხვადასხვა ასაკობრივ და სამიზნე ჯგუფებზე მორგებული მრავალფეროვანი გარემოს დაცვითი საგანმანათლებლო პროგრამები და ამ პროგრამებში ჩართული მონაწილეების რაოდენობის მაჩვენებელი გაზრდილია მინიმუმ 3-ჯერ მენეჯმენტის გეგმის მე-4 წელს 2022 წლის მონაცემთან შედარებით.

საბაზისო ინფორმაცია: ამჟამად არ არსებობს სამიზნე ჯგუფებზე მორგებული სპეციალური პროგრამები, მხოლოდ სკოლის ასაკისთვის არის შესაძებელი არსებული პროგრამების შეთავაზება.

არ არის ინტენსიური ხასიათის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული „მწვანე დღეების“ აღნიშვნა.

2.1	საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება სხვადასხვა ასაკობრივი ჯგუფისთვის	საგანმანათლებლო პროგრამების რაოდენობა	არსებული საგანმანათლებლო პროგრამები	საჭიროა ექსპერტის ჩართვა პროგრამების ნაწილში
2.2	თემატური მასალების/პრეზენტაციების/ბროშურების მომზადება სამიზნე ჯგუფებისთვის: ბიომრავალფეროვნება, დაცული ტერიტორიები, ბუნებრივი ეკოსისტემები, ნარჩენების მართვა და სხვა გარემოსდაცვითი გამოწვევების თემატიკებით	მომზადებული თემატური მასალების რაოდენობა	არსებული მასალები	დამატებით საჭირო რესურსები (ადამიანური, ფინანსური, აღჭურვილობა), დონორი, ექსპერტი, სააგენტო, ადმინისტრაცია

2.3	საინფორმაციო და საინტერპრეტაციო მასალების/გზამკვლევების მომზადება. მათ შორის: ცხოველები, ფრინველები, მცენარეები, მწერები და ა.შ	არსებობს მინ. 5 სხვადასხვა სახის საინფორმაციო-საინტერპრეტაციო ბროშურა/წიგნი/გზამკვლევი	ადმინისტრაციის ანგარიშები და სტატისტიკური ინფორმაცია	დონორი/ექსპერტი
2.4	ფილმის მომზადება აჯამეთის აღკვეთილისა და მისი ბიომრავალფეროვნების შესახებ	არსებობს მინ. 1 დოკ. ფილმი	ამჟამად არ არსებობს	დონორი, სააგენტო, ადმინისტრაცია
2.5	საინტერპრეტაციო ინფრასტრუქტურის მოწყობა	მინიმუმ 1 საგანმანათლებლო საინტერპრეტაციო ბილიკი დატვირთულია საგანმანათლებლო და საინტერპრეტაციო დაფებით და შესაბამისი ინფორმაციით	საგანმანათლებლო ბილიკი	ფინანსური და ადამიანური რესურსი, სააგენტო, ადმინისტრაცია
2.6	ლონისძიებების კალენდრის მიხედვით გარემოსდაცვითი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება	მოქმედი ღონისძიებების კალენდარი და განხორციელებული ღონისძიებების რაოდენობა	გასული წლების ადმინისტრაციის მიერ განხორციელებული ღონისძიებების ანგარიშები	დამატებითი ფინანსური და ადამიანური რესურსი
2.7	რეგიონში არსებული უმაღლეს და საჯარო საგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის გარემოსდაცვითი პროგრამების შეთავაზება და განხორციელება	ადმინისტრაციის მიერ დაგეგმილ ღონისძიებებში მონაწილეთა რაოდენობა	გასულ წლებში განხორციელებული პროგრამები და ანგარიშები	ფინანსური და ადამიანური რესურსი
2.8	რეგიონში არსებულ სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებისთვის გარემოსდაცვითი აქტივობების შეთავაზება და განხორციელება	სპეციალური პროგრამები სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებისთვის/ მონაწილეთა რაოდენობა	გასულ წლებში განხორციელებული პროგრამები და ანგარიშები	ფინანსური და ადამიანური რესურსი
2.9	გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით საგანმანათლებლო დაწესებულებისთვის ეკოტურების და ბანაკების მოწყობის ხელშეწყობა	განხორციელებული ეკოტურებისა და ბანაკების რაოდენობა/მონაწილეთა რაოდენობა	ადმინისტრაციის განხორციელებული ეკოტურების და ბანაკების ორგანიზების გამოცდილება	ადამიანური რესურსი
2.10	„ნორჩი რეინჯერის“ პროგრამის განახლება და განხორციელება	განხორციელებული აქტივობების რაოდენობა	არსებული „ნორჩი რეინჯერის“ პროგრამა	ფინანსური და ადამიანური რესურსები
2.11	რეგიონის სკოლებში არსებული ეკოკლუბების ხელშეწყობა და თანამშრომლობა	სკოლების და ერთობლივი ღონისძიებების რაოდენობა	ერთობლივი თანამშრომლობის შედეგად განხორციელებული პროექტები	ადამიანური რესურსები

მუხლი 51. ადმინისტრაციის განვითარების პროგრამა

მიზანი 1: დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დაკომპლექტება საკმარისი რაოდენობის კვალიფიციური ადამიანური რესურსით და მენეჯმენტის ეფექტური ფუნქციონირებისათვის თანამშრომლების უნარების გაძლიერების საშუალებების შექმნა.

ინდიკატორი 1: 2032 წლისთვის შეესაბამება გამოვლენილი საჭიროებების დანაკლისი და შექმნილია თანამშრომლების უნარების გაძლიერების სპეციალური მოდულები.

საბაზისო ინფორმაცია: დამტკიცებული საშტატო ნუსხა – 16 თანამშრომელი.

N	ქმედება	ინდიკატორი	საბაზისო ინფორმაცია	წინაპირობა
1.1	ადმინისტრაციისთვის ტრენინგების ჩატარება მენეჯმენტის საკითხებში (ლიდერობა, ეფექტური მართვა, კონფლიქტების მართვა, ეფექტური კომუნიკაცია, პრეზენტაციისა და ინტერპრეტაციის უნარები, საზოგადოებასთან ურთიერთობები, დონორებთან კომუნიკაცია, პროექტების წერა და ფონდების მოძიება, ბუღალტერია და ფინანსების მართვა, ნარჩენების მართვა)	სულ მცირე ერთი ჩატარებული ტრენინგი 4 მონაწილისთვის ყოველწლიურად	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტომასალა)	დონორის მხარდაჭერა
1.2	კადრების კვალიფიკაციის ამაღლების გრძელვადიანი პროგრამის განხორციელება-დანერგვა	ჩატარებული წვრთნების სტატისტიკა, ჩანაწერები, ანგარიშები	ამჟამად არ არსებობს	დონორი, სააგენტო

მიზანი 2: დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ინფრასტრუქტურა (საველე ინფრასტრუქტურის ჩათვლით) შეესაბამება მოთხოვნებს და ფუნქციონირებს ეფექტურად

ინდიკატორი 2: მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების პერიოდში განხორციელებული ახალი ინფრასტრუქტურული პროექტების რაოდენობა გაზრდილია 10%-ით; მოვლა-შენახვის გეგმის აქტივობებიდან მინიმუმ 80% შესრულებულია.

საბაზისო ინფორმაცია: არსებული ინფრასტრუქტურის ნუსხა. მოვლა-შენახვის გეგმა 2023 წწ.

2.1	დამატებითი ინფრასტრუქტურის საჭიროებების გამოვლენა	საჭიროებების ანალიზის ანგარიში და საჭიროებების ნუსხა	არსებული ინფრასტრუქტურა	ადმინისტრაცია, რეინჟერები
2.2	იდენტიფიცირებულ საჭიროებებზე სამშენებლო-არქიტექტურული პროექტებისა და ხარჯთაღრიცხვის მომზადება	სააგენტოს მიერ დამტკიცებული/შეთანხმებული პროექტები და ხარჯთაღრიცხვები	არ არსებობს	სააგენტო, გარე ექსპერტი, კონსულტანტი
2.3	გრძელვადიანი მოვლა-შენახვის გეგმის მომზადება/დამტკიცება და ყოველწლიური განახლება	სააგენტოს მიერ შეთანხმებული გრძელვადიანი გეგმა	არსებული გეგმა	სააგენტო, გარე ექსპერტი, კონსულტანტი
2.4	ინფრასტრუქტურული საჭიროებების ინტეგრირება სამწლიან საოპერაციო გეგმაში	საოპერაციო გეგმაში ასახული ინფრასტრუქტურული პროექტების რაოდენობა	საოპერაციო გეგმა	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორები

2.5	ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის იჯარით გაცემა და მონიტორინგი	საიჯარო ხელშეკრულებები/მონი-ტორინგის ანგარიშები	აუქციონის პირობები/გასული წლებს მონიტორინგის ანგარიშები	ადმინისტრაცია, სააგენტო
მიზანი 3: ადმინისტრაციის გრძელვადიანი მართვის ეფექტიანობის უზრუნველყოფა ინდიკატორი 3: 2027 წლისთვის მენეჯმენტის გეგმის მიზნების 30%, ხოლო 2032 წლისთვის – მინიმუმ 70% მიღწეულია. საბაზისო ინფორმაცია: არსებული შესყიდვის გეგმა. მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა.				
3.1	საჭიროებების იდენტიფიცირება	საჭიროებების შეთანხმებული ნუსხა	არსებული აღჭურვილობა და ინვენტარი	სააგენტო, ადმინისტრაცია
3.2	ყოველწლიური შესყიდვის გეგმის მომზადება შესაბამისი საორიენტაციო ბიუჯეტით	შესყიდვის გეგმა	გასული წლების შესყიდვის გეგმები	ადმინისტრაცია, სააგენტო, ფინანსისტი
3.3	ინვენტარიზაციის განხორციელება	ინვენტარიზაციის ანგარიში	გასული წლების ანგარიშები	ადმინისტრაცია და სააგენტო
3.4	სამ-წლიანი საოპერაციო გეგმის განახლება/მომზადება	შეთანხმებული და დამტკიცებული საოპერაციო გეგმა	გასული წლების საოპერაციო გეგმები	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორი
3.5	აღკვეთილის საზღვრებში და მის მიმდებარედ დაბინძურებული ადგილების ინვენტარიზაცია და შესაბამისი ქმედებების დაგეგმვა/განხორციელება კომპეტენციის ფარგლებში	ინვენტარიზაციის ანგარიში განხორციელებული ქმედებების ანგარიში	ინვენტარიზაციის დოკუმენტი ანგარიშის დოკუმენტი	ადმინისტრაცია, მუნიციპალიტეტებთან თანამშრომლობა დონორის მხარდაჭერა (ნარჩენების გეგმის განხორციელების ხელშეწყობა)

თავი VII. მენეჯმენტის გეგმის შესრულების მონიტორინგი

მუხლი 52. ინდიკატორები და მათი შერჩევის საფუძველი

მენეჯმენტის გეგმის პროგრამის მიზნები, ქმედებები და მათთან შესაბამისობაში არსებული ინდიკატორები აღწერილია მენეჯმენტის გეგმის მე-6 თავში – მენეჯმენტის გეგმის პროგრამები. მიზნების და ქმედებების ინდიკატორები შემუშავებულია მათი გაზომვადობის პრინციპით (კონკრეტული, გაზომვადი, რეალისტური, მიღწევადი და დროში დაკონკრეტებული).

მუხლი 53. მენეჯმენტის გეგმის მიზნების და ქმედებების შესრულების პროგრესის მონიტორინგი

მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგის მიზანია მართვის ადაპტური მიდგომის დანერგვა და განხორციელება. მენეჯმენტის გეგმის მუდმივი მონიტორინგი და მისი ანალიზი იძლევა საჭირო ცვლილებების განხორციელების შესაძლებლობას და მათი ადაპტაციისათვის წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმაში წარმოდგენილი ინფორმაციის ანალიზის საშუალებით დასახული მიზნების მიღწევას.

მუხლი 54. მენეჯმენტის გეგმის მიზნებისა და ქმედებების მონიტორინგის პროცედურები და ეტაპები

დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგს ახორციელებს ეტაპობრივად:

ა) ყოველწლიური მონიტორინგი: ყოველი წლის ბოლოსთვის ადმინისტრაცია ამზადებს განხორციელებული ქმედებებისა და ღონისძიებების ანგარიშს მენეჯმენტის გეგმის მე-6 თავში განსაზღვრულ და დაგეგმილ ქმედებებსა და ღონისძიებებთან მიმართებაში. აღნიშნული ანგარიში

წარმოადგენს 3-წლიანი საოპერაციო გეგმის განხილვა-განახლების საფუძველს, რომელიც, თავის მხრივ, წლიური ბიუჯეტის განსაზღვრისა და წარდგენის საფუძველია;

ბ) მენეჯმენტის ეფექტურობის 4-წლიანი ინტერვალით მონიტორინგი: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მე-5 წლის ბოლოს ადმინისტრაცია განხორციელებს მენეჯმენტის გეგმის ეფექტურობის შეფასებას. ადმინისტრაცია შეძლებს, ზუსტად შეაფასოს მართვის ეფექტურობის პროგრესი და მიღებული გამოცდილების გათვალისწინებით მოახდინოს მენეჯმენტის გეგმის ქმედებებისა და ღონისძიებების ადაპტირება;

გ) საბოლოო შეფასება: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მე-9 წელს ადმინისტრაცია განხორციელებს მენეჯმენტის გეგმის დეტალურ შეფასებას. ადმინისტრაცია შესაბამისი ექსპერტიზის და ორგანიზაციების ჩართულობით განხორციელებს განახლებული სიტუაციური ანალიზის მიზნებისა და ქმედებების განხილვას. განახლებული სიტუაციური ანალიზის, მიზნებისა და ქმედებების განხილვის შედეგები წარმოადგენს ახალი, მომდევნო 9-წლიანი მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების საფუძველს.

მუხლი 55. მენეჯმენტის გეგმის მიზნებისა და ქმედებების მონიტორინგის გეგმა

N	ქმედება	დროის პერიოდი	პასუხისმგებელი
1	მონიტორინგის გეგმის და ფორმატის შემუშავება და შეთანხმება	წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან პირველი წლის ბოლოს	ადმინისტრაცია/სააგენტო
2	ყოველწლიური მონიტორინგის განხორციელება	წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მომდევნო წლის I კვარტალში (ყოველწლიურად)	ადმინისტრაცია
3	შუალედური მონიტორინგის განხორციელება და სტრატეგიული მიზნების გადახედვა საჭიროებისამებრ	წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მეოთხე წლის ბოლოს	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორები, პარტნიორები
4	საბოლოო შეფასება	წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მე-9 წლის პირველი 6 თვე	ადმინისტრაცია
5	მენეჯმენტის გეგმის განახლება	წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მე-9 წლის III და IV კვარტალში	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორები, პარტნიორები

დანართები:

დანართი 1. აჯამეთის აღკვეთილის ადგილმდებარეობის, საზღვრებისა და ინფრასტრუქტურის რუკა;

დანართი 2. აჯამეთის აღკვეთილის რესურსებით სარგებლობის რუკა;

დანართი 3. აჯამეთის აღკვეთილის ზონირების რუკა;

დანართი 4. კლიმატური დახასიათება მეტეოროლოგიური სადგურის მონაცემებით

დანართი 5. აჯამეთის აღკვეთილის ფლორის სახეობათა სია;

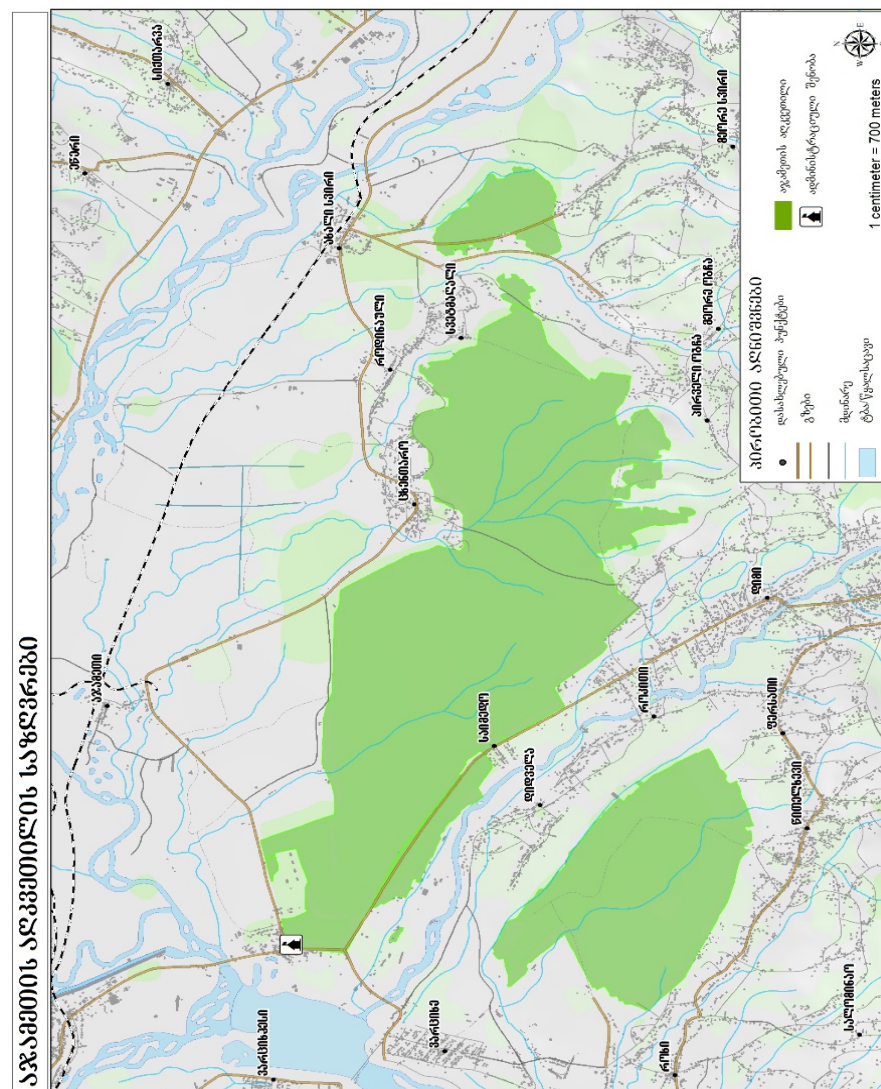
დანართი 6. აჯამეთის აღკვეთილის ფაუნის სახეობათა სია;

დანართი 7. აჯამეთის აღკვეთილის მკაცრი დაცვის ზონის გეოგრაფიული კოორდინატები;

დანართი 8. აჯამეთის აღკვეთილში ძელქვისა და იმერული მუხის აღდგენისათვის რეკომენდებული ტერიტორიები;

დანართი 9. „ზურმუხტის ქსელით“ დაცული ტერიტორია.

ა) აჯამეთის აღკვეთილის ადგილმდებარეობა

[illegible][illegible]

დანართი 4. კლიმატური დახასიათება მეტეოროლოგიური სადგურის მონაცემები

თვეები	ჰაერის ტემპერატურა გრადუსებით			ნალექების რაოდენობა	თოვლის საფარი	ჰაერის ფარდობითი ტენიანობა	ქარები	
	საშუალო მრავალწლიური	აბსოლუტური					მიმართულება	სიჩქარე
		მაქსიმალური	მინიმალური					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
იანვარი	+2,2	+14	-9	62	8	71	ჩ. ჩა	2.8
თებერვალი	+1	+9	-6	186	9	86	სა.	3.6
მარტი	+7.5	+23	-2	40	3	64	სდ.	5.2
აპრილი	+8.9	+29	+2	71	-	78	-	4.4
მაისი	+18.6	+33	+5	60	-	68	-	3.6
ივნისი	+22.2	+38	+12	56	-	72	-	3.7
ივლისი	+23	+39	+15	14	-	75	ჩდ.ჩა	2.4
აგვისტო	+22.1	+38	+17	96	-	82	ჩა	4.6
სექტემბერი	+18.6	+30	+12	103	-	79	ა.ჩა	2.6
ოქტომბერი	+14.4	+26	+5	163	-	72	ჩა	3.2
ნოემბერი	+13	+26	+2	7	-	54	აღ	6.7
დეკემბერი	+7	+20	-2	141	3	65	აღ	7.2
საშუალოწლიური	+13.2	+39	+9	83		72		4.2

დანართი 5. აჯამეთის აღკვეთილის ფლორის სახეობათა სია

ა) ფლორის იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობები:

ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართველო ენდემი	კავკასიის ენდემი	საქართველოს წითელი ნუსხა	IUCN -ის წითელი ნუსხა
<i>Acer campestre</i> L.	ჩვეულებრივი ნეკერჩხალი				
<i>Alnus barbata</i> C.A.Mey.	ჩვეულებრივი მურყანი		✓		
<i>Carpinus caucasica</i> Grossh.	კავკასიური რცხილა				
<i>Carpinus orientalis</i> Mill.	ჯაგრცხილა				
<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	ბალი				
<i>Crataegus microphylla</i> K.Koch	წვრილფოთოლა კუნელი				
<i>Fagus orientalis</i> Lipsky	აღმოსავლური წიფელი				
<i>Ficus carica</i> L.	ლეღვი				LC
<i>Fraxinus excelsior</i> L.	იფანი				
<i>Galeopsis bifida</i> Boenn.	-				
<i>Gleditsia triacanthos</i> L.	გლედიჩია				
<i>Gratiola officinalis</i> L.	-				

<i>Hedera caucasigena</i> Pojark.			✓		
<i>Hedera colchica</i> (K.Koch) K.Koch	კოლხური სურო				
<i>Helleborus caucasicus</i> A.Braun			✓		
<i>Ilex colchica</i> Pojark.	ბაძგი, ჭყორი				
<i>Mespilus germanica</i> L.	ზღმარტლი				
<i>Morus alba</i> L.	თუთა				
<i>Ornithogalum imereticum</i> Sosn.			✓		
<i>Paris incompleta</i> M.Bieb.	ხარისთვალა		✓		
<i>Polygala makaschwilii</i> Kem.-Nath.	მაყაშვილის წიწინაური		✓		
<i>Populus canescens</i> (Aiton) Sm.	–				
<i>Populus nigra</i> L.	ოფი				LC
<i>Prunus divaricata</i> Ledeb.	ტყემალი				
<i>Pyrus caucasica</i> Fed.	პანტა				
<i>Quercus hartwissiana</i> Steven	კოლხური მუხა				
<i>Quercus iberica</i> Steven ex M.Bieb.	ქართული მუხა				
<i>Quercus imeretina</i> Steven ex Woronow	იმერული მუხა		✓		
<i>Rhododendron luteum</i> Sweet	იელი				
<i>Rhamnus frangula</i> L.	ხეჭრელი				
<i>Rosa canina</i> L.	ასკილი				
<i>Rubus hirtus</i>	მაყვალი				
<i>Ruscus ponticus</i> Woronow	თაგვისარა				
<i>Smilax excelsa</i> L.	კვალდიჭი				
<i>Sorbus torminalis</i> (L.) Crantz	თამელი				
<i>Ulmus minor</i> Mill. subsp. minor	პატარა თელადუმბ				
<i>Viburnum opulus</i> L.	ძახველი				
<i>Zelkova carpinifolia</i> (Pall.) K. Koch	ძელქვა				
<i>Quercus suber</i>	კორპის მუხა				

ბ) სოკოები

ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართველოს ენდემი	კავკასიის ენდემი	საქართველოს წითელი ნუსხა	IUCN -ის წითელი ნუსხა
<i>Agaricus silvaticus</i> Schaeff.	ტყის ქამა				
<i>Agrocybe semiorbicularis</i> (Bull.) Fayod					
<i>Amanita caesarea</i> (Scop.) Pers.	ნიყვი				
<i>Amanita citrina</i> Pers.	ბილწა სოკო				
<i>Amanita fulva</i> Fr.	წაბლისფერი ლივლივა				
<i>Amanita gemmata</i> (Fr.) Bertill.	ყვითელი ბილწა სოკო				
<i>Amanita muscaria</i> (L.) Lam.	ცაღამაყვანა				
<i>Amanita pantherina</i> (DC.) Krombh.	თავჭედილა				
<i>Amanita rubescens</i> Pers.	მარწყვი				
<i>Amanita vaginata</i> (Bull.) Lam.	რუხი ლივლივა				
<i>Armillariella mellea</i> (Vahl) P. Karst.	მანჭკვალა				
<i>Astraeus hygrometricus</i> (Pers.) Morgan	მიწისვარსკვლავა				
<i>Boletus edulis</i> Bull.	დათვის სოკო				
<i>Boletus erythropus</i> Pers.	წითელფეხა მუხისძირა				

<i>Boletus luridus</i> Sowerby	მუხისძირა				
<i>Boletus satanas</i> Lenz	სატანას სოკო				
<i>Botryosphaeria melanops</i> (Tul. & C. Tul.) G. Winter					
<i>Calocera viscosa</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Cantharellus cibarius</i> Fr.	მიქლოი (ქათამზარკალა)				
<i>Cerrena unicolor</i> (Bull.) Murrill	–				
<i>Clithris quercina</i> (Fr.) P. Karst.	–				
<i>Clitocybe nebularis</i> (Batsch) P. Kumm.	მინდვრის სოკო				
<i>Clitopilus prunulus</i> (Scop.) P. Kumm.	აღუბლისძირა				
<i>Coccomyces dentatus</i> (J.C. Schmidt & Kunze) Sacc.					
<i>Collybia confluens</i> (Pers.) P. Kumm.	–				
<i>Collybia dryophila</i> (Bull.) P. Kumm.	გაზაფხულის მანჭკვალა				
<i>Conocybe tenera</i> (Schaeff.) Fayod	–				
<i>Coprinus disseminatus</i> (Pers.) Gray	–				
<i>Coprinus micaceus</i> (Bull.) Fr.	მგლის სოკო				
<i>Coriolus hirsutus</i> (Wulfen) Pat.	–				
<i>Coriolus pubescens</i> (Schumach.) Quél.	–				
<i>Coriolus versicolor</i> (L.) Quél.	–				
<i>Coriolus zonatus</i> (Nees) Quél.	–				
<i>Craterellus cornucopioides</i> (L.) Pers.	ძაბრა სოკო				
<i>Crepidotus applanatus</i> (Pers.) P. Kumm.	–				
<i>Crepidotus mollis</i> (Schaeff.) Staude	–				
<i>Cyathus striatus</i> (Pers.) Fr.	ჩიტისბუდა				
<i>Daedalea quercina</i> (L.) Pers.	–				
<i>Diaporthe mali</i> Bres.	–				
<i>Diatrypella quercina</i> (Pers.) Cooke	–				
<i>Exobasidium discoideum</i> Ellis	–				
<i>Fistulina hepatica</i> (Schaeff.) With.	ღვიძლა სოკო				
<i>Flammulina velutipes</i> (Curtis) Singer	ზამთრის სოკო				
<i>Fomes fomentarius</i> (L.) Fr.	–				
<i>Ganoderma applanatum</i> (Pers.) Pat.	–				
<i>Ganoderma lucidum</i> (Curtis) P. Karst.	–				
<i>Gymnosporangium clavariiforme</i> Dietel	ქანგა				
<i>Gymnosporangium juniperi</i> S. Ito	ქანგა				
<i>Gymnosporangium juniperinum</i> Shirai	ქანგა				
<i>Gymnosporangium sabinae</i> (Dicks.) G. Winter	ქანგა				
<i>Hebeloma crustuliniforme</i> (Bull.) Quél.	ცრუხრაშუნა				
<i>Helotium citrinum</i> (Hedw.) Fr.	–				
<i>Helotium herbarum</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Hericium erinaceum</i> (Bull.) Pers.	გულა სოკო				

<i>Heterosphaeria patella</i> (Tode) Grev.	–				
<i>Hirschioporus pargamenus</i> (Fr.) Bondartsev & Singer	–				
<i>Hydnum repandum</i> L.	ირმისტუჩა				
<i>Hymenochaete tabacina</i> (Sowerby) Lév.	–				
<i>Hypholoma fasciculare</i> (Huds.) P. Kumm.	მანჭკვალას მატყურა				
<i>Hypholoma sublateritium</i> (Schaeff.) Quél.	ცრუმანჭკვალა				
<i>Inonotus cuticularis</i> (Bull.) P. Karst.	–				
<i>Irpex lacteus</i> (Fr.) Fr.	–				
<i>Kuehneromyces mutabilis</i> (Schaeff.) Singer & A.H. Sm.	ზაფხულის მანჭკვალა				
<i>Laccaria laccata</i> (Scop.) Cooke	მარტოი				
<i>Lachnum bicolor</i> (Bull.) P. Karst.	–				
<i>Lactarius insulsus</i> (Fr.) Fr.	–				
<i>Lactarius piperatus</i> (L.) Pers.	არყა				
<i>Lactarius subdulcis</i> (Pers.) Gray	–				
<i>Lactarius vellereus</i> (Fr.) Fr.	სავარცხელა				
<i>Lactarius volemus</i> (Fr.) Fr.	ქეჭკეჭა				
<i>Lactarius zonarius</i> (Bull.) Fr.	–				
<i>Laetiporus sulphureus</i> (Bull.) Murrill	ყვითელი აბედა				
<i>Leccinum aurantiacum</i> (Bull.) Gray	კერზვისძირა				
<i>Leccinum crocipodium</i> (Letell.) Watling	ბებერა სოკო				
<i>Leccinum griseum</i> (Quél.) Singer	რცხილისძირა				
<i>Lenzites betulina</i> (L.) Fr.	–				
<i>Leotia gelatinosa</i> Hill	–				
<i>Lepiota acutesquamosa</i> (Weinm.) P. Kumm.	კკლეზიანი ლეპიოტა				
<i>Lepiota clypeolaria</i> (Bull.) P. Kumm.	ფარისებრი ლეპიოტა				
<i>Lepiota naucina</i> (Fr.) P. Kumm.	წითელფირფიტა ლეპიოტა				
<i>Leptosphaeria culmicola</i> (Fr.) P. Karst.	–				
<i>Leptosphaeria doliolum</i> (Pers.) Ces. & De Not.	–				
<i>Leptosphaeria viticola</i> Fautrey & Roum.	–				
<i>Leptosphaerulina phaseolina</i> Bondartsev	–				
<i>Lycoperdon perlatum</i> Pers.	ხორკლებიანი გუდაფშუკა				
<i>Lycoperdon pyriforme</i> Schaeff.	მსხლისებრი გუდაფშუკა				
<i>Macrolepiota procera</i> (Scop.) Singer	წეროსწვივა (მგ ზავრიო)				
<i>Macrolepiota rhacodes</i> (Vittad.) Singer	რბილომწითელა წეროსწვივა				
<i>Marasmius alliaceus</i> (Jacq.) Fr.	სანელეგელა				
<i>Marasmius androsaceus</i> (L.) Fr.	–				
<i>Massaria foedans</i> (Fr.) Fr.	–				
<i>Melampsora allii</i> Kleb.	–				

<i>Mycena alcalina</i> (Fr.) P. Kumm.	–				
<i>Mycena galericulata</i> (Scop.) Gray	ჩახისებრი მიცენა				
<i>Mycena polygramma</i> (Bull.) Gray	ვებწიბოიანი მიცენა				
<i>Mycena pura</i> (Pers.) P. Kumm.	ლურჯი მიცენა				
<i>Mycosphaerella morifolia</i> (Pass.) Cruchet	–				
<i>Myrmaecium rubricosum</i> (Fr.) Fuckel					
<i>Omphalina umbellifera</i> (L.) Quél.	–				
<i>Ophiobolus herpotrichus</i> (Fr.) Sacc.	–				
<i>Oudemansiella mucida</i> (Schrad.) Höhn.	ლორწოვანი მანჭკვალა				
<i>Oudemansiella platyphylla</i> (Pers.) M.M. Moser	განიერფირფიტოიანი უდემანსიელა				
<i>Oudemansiella radicata</i> (Relhan) Singer	ვებფესვა უდემანსიელა				
<i>Panellus stipticus</i> (Bull.) P. Karst.	–				
<i>Panus rudis</i> Fr.	ყველის სოკო				
<i>Panus tigrinus</i> (Bull.) Singer	–				
<i>Paxillus atrotomentosus</i> (Batsch) Fr.	შავფეხა ღორის სოკო				
<i>Paxillus involutus</i> (Batsch) Fr.	ღორის სოკო				
<i>Phallus impudicus</i> L.	ქვეყნის გული				
<i>Phellinus ferruginosus</i> (Schrad.) Pat.	–				
<i>Phellinus igniarius</i> (L.) Quél.	–				
<i>Phellinus tremulae</i> (Bondartsev) Bondartsev & P.N. Borisov	–				
<i>Pholiota aurivella</i> (Batsch) P. Kumm.	ოქროსფერი ქერცლოვანა				
<i>Pholiota squarrosa</i> (Vahl) P. Kumm.	ქერცლოვანა				
<i>Phyllotopsis nidulans</i> (Pers.) Singer	–				
<i>Pleosphaerulina briosiana</i> Pollacci	–				
<i>Pleosphaerulina suchumica</i> Siemaszko	–				
<i>Pleospora herbarum</i> P. Karst.	–				
<i>Pleurotus cornucopiae</i> (Paulet) Rolland	მაჩაღო				
<i>Pleurotus ostreatus</i> (Jacq.) P. Kumm.	ხეთამხალი (კალმახა, ტყუბელა, წიფლის სოკო, ხის სოკო)				
<i>Pluteus atricapillus</i> (Batsch) Fayod	ირმის პლუტეუსი				
<i>Polyporus arcularius</i> Lázaro Ibiza	–				
<i>Polyporus coronatus</i> Rostk.	–				
<i>Polyporus picipes</i> Fr.	–				
<i>Polyporus squamosus</i> (Huds.) Fr.	ძერანა სოკო				
<i>Polyporus varius</i> Grev.	–				
<i>Psathyrella candolleana</i> (Fr.) Maire	–				
<i>Psathyrella hydrophila</i> (Bull.) Maire	–				
<i>Rhytisma acerinum</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Rhytisma punctatum</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Rosellinia necatrix</i> Berl. ex Prill.	–				
<i>Rozites caperatus</i> (Pers.) P. Karst.	ქამასებრი				

<i>Russula adusta</i> (Pers.) Fr.	მურა სოკო				
<i>Russula aeruginea</i> Lindbl. ex Fr.	მტრედო				
<i>Russula cyanoxantha</i> (Schaeff.) Fr.	ღვინო				
<i>Russula delicata</i> Fr.	ცხენისკბილა				
<i>Russula emetica</i> (Schaeff.) Pers.	ბლავანა				
<i>Russula foetens</i> Pers.	მყრალი ხრაშუნა				
<i>Russula lepida</i> Fr.	წითელკაბა (წითლი)				
<i>Russula lutea</i> (Huds.) Gray	ფქვილი				
<i>Russula virescens</i> (Schaeff.) Fr.	ხახვილო				
<i>Russula xerampelina</i> (Schaeff.) Fr.	არომატული ხრაშუნა				
<i>Sarcodon imbricatus</i> (L.) P. Karst.	ირემა სოკო				
<i>Schizophyllum commune</i> Fr.	–				
<i>Scleroderma aurantium</i> (L.) Pers.	ცრუ გუდაფშუკა				
<i>Serpula lacrimans</i> (Wulfen) J. Schröt.	–				
<i>Sparassis crispa</i> (Wulfen) Fr.	ლაქაქო				
<i>Stereum hirsutum</i> (Willd.) Pers.	–				
<i>Stropharia aeruginosa</i> (Curtis) Quél.	ლურჯ-მწვანე სტროფარია				
<i>Trametes gibbosa</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Tricholoma terreum</i> (Schaeff.) P. Kumm.	–				
<i>Tricholomopsis rutilans</i> (Schaeff.) Singer	–				
<i>Tubaria furfuracea</i> (Pers.) Gillet	–				
<i>Volvariella bombycina</i> (Schaeff.) Singer	–				
<i>Xerocomus chrysenteron</i> (Bull.) Quél.	აბრეშუმისებრი ვოლვარიელა				
<i>Xerocomus subtomentosus</i> (L.) Quél.	მწვანე ხავსის სოკო				
<i>Xylaria hypoxylon</i> (L.) Grev.	–				
<i>Xylaria polymorpha</i> (Pers.) Grev.	–				

დანართი 6. აჯამეთის აღკვეთილის ფაუნის სახეობათა სია:
 ა) ძუძუმწოვრები

ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართველოს ენდემი	კავკასიის ენდემი	საქართველოს წითელი წუსხა	IUCN -ის წითელი წუსხა
<i>Apodemus mystacinus</i> ¹	ვართოკბილა თაგვი				LC
<i>Apodemus uralensis</i> ¹	მცირე თაგვი				LC
<i>Apodemus whiterbyi</i> ¹	სტეპის თაგვი				LC
<i>Arvicola amphibius</i> ¹	წყლის მემინდვრია				LC
<i>Barbastella barbastellus</i> ¹	ევროპული მაჩქათელა				NT
<i>Canis aureus</i> ¹	ტურა				LC
<i>Canis lupus</i> ¹	მგელი				LC
<i>Capreolus capreolus</i> ¹	შველი				LC
<i>Crocidura leucodon</i> ¹	თეთრმუცელა კბილთეთრა				LC
<i>Dryomys nitedula</i> ¹	ტყის ძილგულა				LC
<i>Eptesicus serotinus</i> ¹	ჩვეულებრივი მეგვიანე				LC
<i>Erinaceus concolor</i> ¹	სამხრეთული თეთრგულა ზღარბი				LC

<i>Erinaceus roumanicus</i> ¹	ჩრდილოური თეთრგულა ზღარბი				LC
<i>Felis sylvestris</i> ¹	გარეული კატა				LC
<i>Glis glis</i> ¹	დიდი ძილგულა				LC
<i>Lepus europaeus</i> ¹	კურდღელი				LC
<i>Lutra lutra</i> ¹	წავი			VU	NT
<i>Lynx lynx</i> ¹	ვოცხვერი			CR	LC
<i>Martes foina</i> ¹	ქვის კვერნა				LC
<i>Martes martes</i> ¹	ტყის კვერნა				LC
<i>Meles meles</i> ¹	მაჩვი				LC
<i>Microtus majori</i> ¹	ბუჩქნარის მემინდვრია				LC
<i>Miniopterus schreibersii</i> ¹	ჩვეულეზბრივი ფრთაგრძელი				NT
<i>Mus musculus</i> ¹	სახლის თაგვი				LC
<i>Myotis bechsteini</i> ¹	გრძელყურა მლამიობი			VU	NT
<i>Myotis brandtii</i> ¹	ბრანდტის მლამიობი				LC
<i>Myotis emarginatus</i> ¹	სამფერი მლამიობი				LC
<i>Myotis mystacinus</i> Kuhl. ¹	ულვაშა მლამიობი				LC
<i>Myotis nattereri</i> ¹	ნატერერის მლამიობი				LC
<i>Nyctalus lasiopterus</i> ¹	გიგანტური მეღამურა				NT
<i>Nyctalus leisleri</i> ¹	მცირე მეღამურა				LC
<i>Nyctalus noctula</i> ¹	წითელი მეღამურა				LC
<i>Pipistrellus nathusii</i> ¹	ტყის ღამორი				LC
<i>Pipistrellus pipistrelus</i> ¹	ჯუჯა ღამორი				LC
<i>Pipistrellus savii</i> ¹	სავის ღამორი				LC
<i>Plecotus auritus</i> ¹	რუხი ყურა				LC
<i>Plecotus austriacus</i> ¹	კავკასიური ყურა				LC
<i>Rattus norvegicus</i> ¹	რუხი ვირთაგვა				LC
<i>Rattus rattus</i> ¹	შავი ვირთაგვა				LC
<i>Rhinolophus euryale</i> ¹	სამხრეთული ცხვირნალა			VU	NT
<i>Rhinolophus hipposideros</i> Bechtein. ¹	მცირე ცხვირნალა				LC
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> ¹	დიდი ცხვირნალა				LC
<i>Rhinolophus mehelyi</i> ¹	მეჰელის ცხვირნალა			VU	VU
<i>Sciurus anomalus</i> ¹	კავკასიური ციყვი		✓	VU	LC
<i>Sciurus vulgaris</i> ¹	წითელი ციყვი				LC
<i>Sorex raddei</i> ¹	რადეს ბიგა		✓		LC
<i>Sorex satunini</i> ¹	კავკასიური ბიგა		✓		LC
<i>Sorex volnuchini</i> ¹	პატარა ბიგა		✓		LC
<i>Talpa caucasica</i> ¹	კავკასიური თხუნელა		✓		LC
<i>Talpa levantis</i> ¹	თხუნელა				LC
<i>Vespertilio murinus</i> ¹	ჩვეულეზბრივი ღამურა				LC
<i>Vulpes vulpes</i> ¹	მელა				LC
1 – ტაქსონომია ვებგვერდი – www.redlist.org -ის მიხედვით.					
2 – ტაქსონომია ვებგვერდი – www.catalogueoflife.org -ის მიხედვით.					

ბ) ფრინველები

ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართველოს ენდემი	კავკასიის ენდემი	საქართველოს წითელი ნუსხა	IUCN-ის წითელი ნუსხა	Resident	Breeding	Wintering	Migrating
<i>Accipiter gentilis</i>	ქორი				LC	✓			
<i>Accipiter nisus</i>	მიმინო				LC	✓			

<i>Actitis hypoleucos</i>	მეზორნე				LC		✓		
<i>Aegolius funereus caucasicus</i>	ბუკიოტი			VU	LC	✓			
<i>Aegithalos caudatus</i>	თოხიტარა				LC	✓			
<i>Anthropoides virgo</i>	წერო ტურფა				LC				✓
<i>Anthus campestris</i>	მინდვრის მწყერჩიტა				LC		✓		
<i>Anthus pratensis</i>	მდელოს მწყერჩიტა				LC				✓
<i>Anthus trivialis</i>	ტყის მწყერჩიტა				LC		✓		
<i>Apus apus</i>	ნამგალა				LC		✓		
<i>Ardea cinerea</i>	რუხი ყანჩა				LC				✓
<i>Ardea purpurea</i>	ქარცი ყანჩა				LC				✓
<i>Casmerodius albus</i>	დიდი თეთრი ყანჩა				LC				✓
<i>Asio otus otus</i>	ოლოლი				LC	✓			
<i>Athene noctua indigena</i>	ჭოტი				LC	✓			
<i>Buteo buteo</i>	ჩვეულებრივი კაკაჩა				LC	✓			
<i>Caprimulgus europaeus</i>	უფეხურა (ბოლოკარკაზი)				LC		✓		
<i>Carduelis carduelis</i>	ჩიტბატონა				LC		✓		
<i>Carduelis chloris</i>	მწვანულა				LC		✓		
<i>Certhia familiaris</i>	ჩვეულებრივი მგლინავა				LC	✓			
<i>Ciconia nigra</i>	შავი ყარყატი			VU	LC	✓			
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	კულუმბური				LC	✓			
<i>Columba livia</i>	გარეული მტრედი				LC	✓			
<i>Columba oenas</i>	გულიო				LC	✓			
<i>Columba palumbus</i>	ქედანი				LC	✓			
<i>Coracias garrulus</i>	ყაყაბი				NT				✓
<i>Corvus corone</i>	რუხი ყვავი				LC	✓			
<i>Coturnix coturnix</i>	მწყერი				LC				✓
<i>Crex crex</i>	ღალღა				LC				✓
<i>Cuculus canorus</i>	ჩვეულებრივი გუგული				LC		✓		
<i>Delichon urbicum</i>	ქალაქის მერცხალი				LC		✓		
<i>Dendrocopos major</i>	დიდი ჭრელი კოდალა				LC	✓			
<i>Dendrocopos medius</i>	საშუალო ჭრელი კოდალა				LC	✓			
<i>Dendrocopos minor</i>	მცირე ჭრელი კოდალა				LC	✓			
<i>Dryocopus martius</i>	შავი კოდალა				LC	✓			
<i>Egretta garzetta</i>	მცირე თეთრი ყანჩა				LC				✓
<i>Emberiza citrinella</i>	მოყვითალო გრატა				LC	✓			
<i>Erithacus rubecula</i>	გულწითელა				LC	✓			
<i>Falco naumanni</i>	ველის კირკიტა			CR	LC				✓
<i>Falco subbuteo</i>	მარჯანი				LC		✓		
<i>Falco tinnunculus</i>	კირკიტა				LC		✓		✓
<i>Ficedula parva</i>	მცირე მემატლია				LC		✓		
<i>Fringilla coelebs</i>	ნიბლია				LC	✓			
<i>Galerida cristata</i>	ქოჩორა ტოროლა				LC		✓		
<i>Garrulus glandarius</i>	ჩხიკვი				LC	✓			
<i>Grus grus</i>	რუხი წერო			EN	LC				✓
<i>Hieraaetus pennatus</i>	ჩია არწივი				LC		✓		
<i>Hirundo rustica</i>	სოფლის მერცხალი				LC		✓		
<i>Jynx torquilla</i>	მაქცია				LC		✓		

<i>Lanius collurio</i>	ჩვეულებრივი ღაუო				LC		✓		
<i>Lanius excubitor</i>	რუხი ღაუო				LC		✓		
<i>Lullula arborea</i>	ტყის ტოროლა				LC		✓		
<i>Luscinia megarhynchos</i>	ჩვეულებრივი ბულბული				LC		✓		
<i>Miliaria calandra</i>	მეფეტცია				LC		✓		
<i>Milvus migrans</i>	ძერა				LC		✓		
<i>Motacilla alba</i>	წყალწყალა				LC		✓		
<i>Motacilla cinerea</i>	ბძეწვია – რუხი ბოლოქანქარა				LC		✓		
<i>Motacilla flava</i>	ყვითელი ბოლოქანქარა				LC				
<i>Muscicapa striata</i>	ჭრელი მემეტლია				LC		✓		
<i>Oriolus oriolus</i>	მოლადური				LC		✓		
<i>Otus scops</i>	წყრომი				LC		✓		
<i>Parus ater</i>	შავი წივწივა				LC	✓			
<i>Parus caeruleus</i>	წიწკანა				LC	✓			
<i>Parus major</i>	დიდი წივწივა				LC	✓			
<i>Parus palustris</i>	ჭაობის წივწივა				LC	✓			
<i>Passer domesticus</i>	სახლის ბუდურა				LC	✓			
<i>Pernis apivorus</i>	კრაზანაჭამია				LC		✓		
<i>Phoenicurus ochruros</i>	შავი ბოლოცეცხლა				LC				
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	ჩვეულებრივი ბოლოცეცხლა				LC		✓		
<i>Phylloscopus collybita</i>	ჭედია ყარანა				LC		✓		
<i>Phylloscopus trochilus</i>	ჭიკჭავი				LC		✓		
<i>Picus viridis</i>	მწვანე კოდალა				LC	✓			
<i>Prunella modularis</i>	ტყის ჭვინტაკა				LC	✓			
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	სტვენია				LC	✓			
<i>Saxicola rubetra</i>	მდელოს ოვსადი				LC		✓		
<i>Scolopax rusticola</i>	ტყის ქათამი				LC			✓	
<i>Serinus pusillus</i>	წითელთავა მთიულა				LC			✓	
<i>Sitta europaea</i>	ჩვეულებრივი ცოცია				LC	✓			
<i>Streptopelia turtur</i>	გვრიტი				LC		✓		
<i>Strix aluco</i>	ტყის ბუ				LC	✓			
<i>Sylvia atricapilla</i>	შავთავა ასპუჯაკა				LC		✓		
<i>Sylvia communis</i>	დიდი თეთყელა				LC		✓		
<i>Troglodytes troglodytes</i>	ჭინჭრაქა				LC	✓			
<i>Turdus merula</i>	შავი შაშვი				LC	✓			
<i>Turdus philomelos</i>	წრიპა შაშვი				LC		✓		
<i>Turdus pilaris</i>	რუხთავა შაშვი				LC			✓	
<i>Turdus torquatus</i>	თეთრგულა შაშვი				LC			✓	
<i>Turdus viscivorus</i>	ჩხართვი				LC	✓			
<i>Upupa epops</i>	ოფოფი				LC		✓		

1 – ტაქსონომია ვებგვერდი – www.redlist.org-ის მიხედვით.

2 – ტაქსონომია ვებგვერდი – www.catalogueoflife.org-ის მიხედვით.

გ) ქვეწარმავლები

ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართველო ს ენდემი	კავკასიური ენდემი	საქართველოს წითელი ნუსხა	IUCN-ის წითელი ნუსხა
----------------------	---------------------	---------------------	-------------------	--------------------------	----------------------

<i>Anguis colchica</i> ²	ბოხმეჭა		✓		NE
<i>Coronella austriaca</i> ²	სპილენძა				NE
<i>Darevskia praticola</i> ¹	მდელოს ხვლიკი				NT
<i>Darevskia derjugini</i> ¹	ართვინის ხვლიკი		✓		NT
<i>Darevskia rudis</i> ¹	ქართული ხვლიკი				LC
<i>Darevskia parvula</i> ¹	წითელმუცელა ხვლიკი		✓		LC
<i>Darevskia mixta</i> ¹	აჭარული ხვლიკი	✓	✓	VU	NT
<i>Emys orbicularis</i> ¹	ჭაობის კუ				LR/NT
<i>Lacerta agilis</i> ¹	მარდი ხვლიკი				LC
<i>Lacerta media</i> ¹	სამუალაო ხვლიკი				LC
<i>Lacerta strigata</i> ¹	ზოლებიანი ხვლიკი				LC
<i>Natrix natrix</i> ¹	ჩვეულეზრივი ანკარა				LR/LC
<i>Natrix tessellata</i> ¹	წყლის ანკარა				LC
<i>Platyceps najadum</i> ¹	ჩენგოზფერი მცურავი				LC
<i>Testudo graeca</i> ¹	ხმელთაშუა ზღვისპირეთის კუ			VU	VU
<i>Vipera kaznakovi</i> ¹	კავკასიური გველეგსა		✓	EN	EN
<i>Vipera barani</i> ¹	ბარანის გველეგსა		✓		NT
<i>Zamenis longissimus</i> ¹	ესკულაპის მცურავი				LC
<i>Zamenis hohenackeri</i> ⁴	ამიერკავკასიური მცურავი		✓		NE
1 – ტაქსონომია ვებგვერდი - www.redlist.org -ის მიხედვით					
2 – ტაქსონომია ვებგვერდი – www.catalogueoflife.org -ის მიხედვით.					
3 – ტაქსონომია Tarkhnishvili, 2012-ის მიხედვით: http://scholar.google.com/scholar?cluster=1336770439256601052&hl=en&inst=8697446408056752236&oi=scholar					
4 – ტაქსონომია http://reptile-database.reptarium.cz --ის მიხედვით:					

დ) ამფიბიები

ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართველოს ენდემი	კავკასიის ენდემი	საქარველოს წითელი ნუსხა	IUCN-ის წითელი ნუსხა
<i>Bufo verrucosissimus</i> ¹	კავკასიური გომბეშო		✓		NT
<i>Pseudipidalea viridis</i> ¹	მწვანე გომბეშო				LC
<i>Hyla orientalis</i> ²	აღმოსავლური ვასკა				LC
<i>Pelodytes caucasicus</i> ¹	კავკასიური ჯვარულა		✓		NT
<i>Pelophylax ridibundus</i> ¹	ტბორის ბაყაყი				LC
<i>Rana macrocnemis</i> ¹	მცირეაზიური ბაყაყი				LC
<i>Triturus karelini</i> ¹	კარელინის სავარცხლიანი ტრიტონი				LC
<i>Lissotriton vulgaris lantzi</i> ¹	ლანტის ჩვეულეზრივი ტრიტონი				LC
<i>Ommatotriton ophryticus</i> ¹	მცირეაზიური ტრიტონი		ენდემური ქვესახეობა		NT
<i>Mertensiella caucasica</i> ¹	კავკასიური სალამანდრა		✓	VU	VU
1 – ტაქსონომია ვებგვერდი – www.redlist.org -ის მიხედვით.					
2 – ტაქსონომია ვებგვერდი – www.catalogueoflife.org -ის მიხედვით.					

ე) თევზები

ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართველოს ენდემი	კავკასიის ენდემი	საქართ. წითელი ნუსხა	IUCN-ის წითელი ნუსხა
<i>Alburnoides bipunctatus</i> ¹	ფრიტა				NE
<i>Alburnus chalcoides</i> ³	შამაია				NE

<i>Barbus tauricus</i> ⁴	კოლხური წვერა				NE
<i>Chondrostoma colchicum</i> ³	ტობი		✓		NE
<i>Cobitis taenia</i> ¹	გველანა				LC
<i>Gobio gobio</i> ¹	დასავლეთკავკასიური ციმორი				LC
<i>Gobius cephalarges constructor</i> ³	კავკასიური ღორჯო		ენდემური ქვესახეობა		NE
<i>Oxynoemacheilus angorae</i> ³	ანკრის გოჭალა				NE
<i>Rhodeus sericeus</i>	ტაფელა				LC
<i>Squalius cephalus</i> ¹	ქაშაპი				LC
<i>Varicorhinus sieboldi</i> ³	კოლხური ხრამული		✓	VU	NE
1 – ტაქსონომია ვებგვერდი – www.redlist.org -ის მიხედვით.					
3- ტაქსონომია www.fishbase.org -ის მიხედვით.					
4- ტაქსონომია www.biodiversity-georgia.net -ის მიხედვით.					

ვ) უხერხემლო ცხოველები

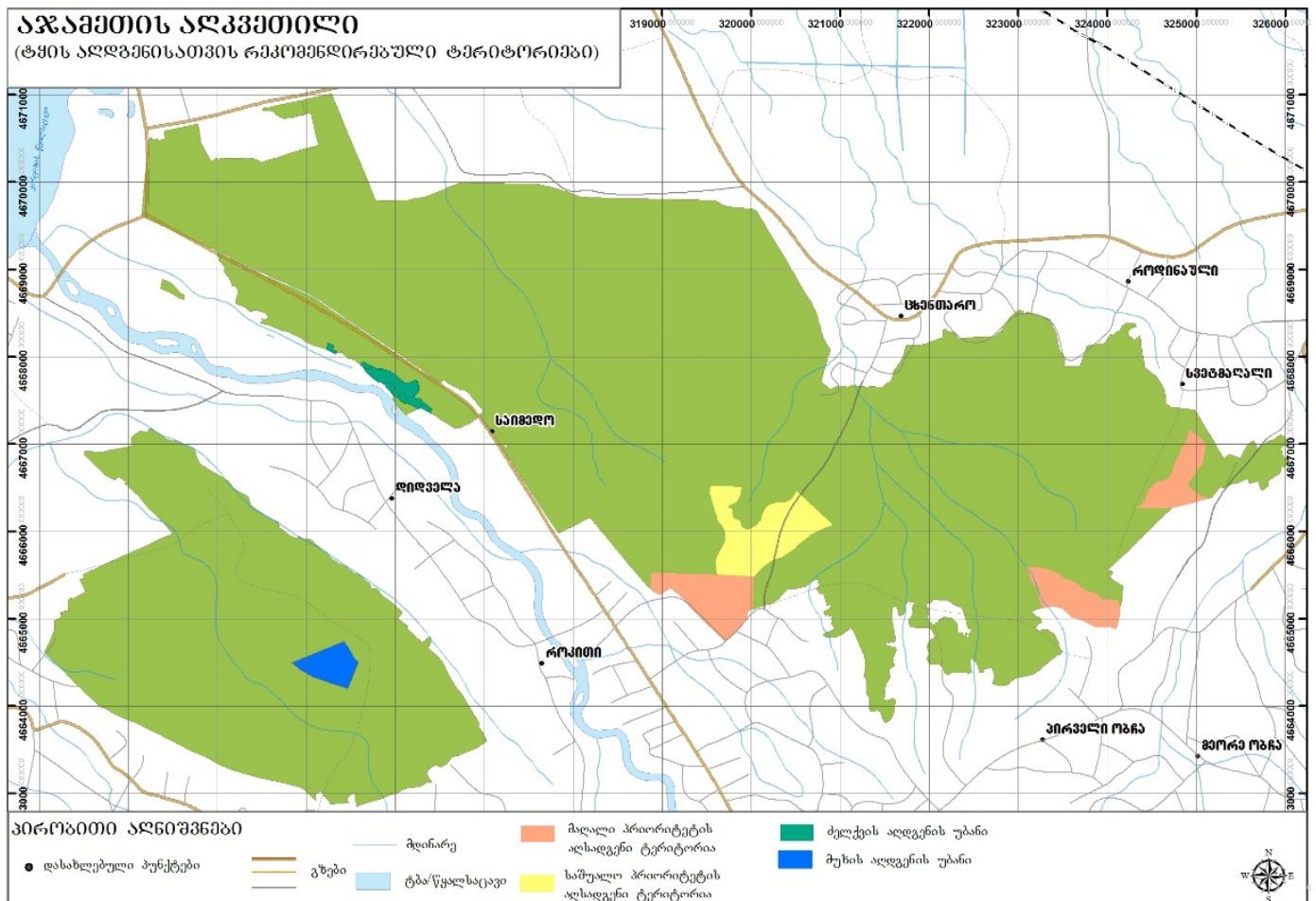
ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართველოს ენდემი	კავკასიის ენდემი	საქართველოს წითელი ნუსხა	IUCN -ის წითელი ნუსხა
<i>OLYGOCHAETA</i>					
<i>Alollobophora kintrishiana</i> ³	კინტრიშის ჭიაყელა	✓		EN	NE
<i>Dendrobaena faucium</i> ³	ხეობის ჭიაყელა		✓	VU	NE
<i>Eisenia transcaucasica</i> ³	ამიერკავკასიური ჭიაყელა		✓	VU	NE
<i>MOLLUSCA</i>					
<i>Helix buchii</i> ³	ბუხის ჰელიქსი		✓	VU	NE
<i>Caucasotachea caligera</i> ³			✓		NE
<i>HEXAPODA, Lepidoptera</i>					
<i>Acherontia atropos</i> ²	სფინქსი მკვდართავა			EN	NE
<i>Anthocharis damone</i> ²	ამიერკავკასიური აისი		✓	VU	NE
<i>Apocolotois smirnovi</i> ²	სმირნოვის მზოგელა			VU	NE
<i>Brahmea ledereri</i> ³	ლედერერის ბრამეა		✓	RE	NE
<i>Panaxia dominula</i> ²	დათუნელა-ქალბატონი			VU	NE
<i>Daphnis nerii</i> ²	ოლეანდრის სფინქსი			EN	NE
<i>Erebia hewstoni</i> ²	ჰევისტონის ხავერდულა			VU	NE
<i>Perisomena caecigena</i> ²	მკრათვალუბიანი ფარშევანგთვალა			VU	NE
<i>Phassus shami</i> ³	კავკასიური წმინდადგახვიარა		✓	EN	NE
<i>Polyommatus daphnis</i> ²	ცისფერა მელეაგრი			VU	NE
<i>Saturnia pavonia</i> ²	ლამის მცირე ფარშევანგთვალა			VU	NE
<i>Zerynthia caucasica</i> ¹	კავკასიური ზერინთია		✓	VU	VU
<i>Inotrechusinjaevae</i> ²	ინჯაევას ბზუალა		✓	CR	NE
<i>Omophron limbatus</i> ²	მრგვალი ბზუალა			EN	NE
<i>Bombus lapidarius</i> ²	ბაზი ერიოფორუსი			VU	NE
<i>Xylocopa violacea</i> ²	იისფერი ქსილოკოპა			VU	NE
<i>Calopteryx splendens mingrelica</i> ¹	სამეგრელოს ტურფა		ენდემური ქვესახეობა	VU	LC
1 – ტაქსონომია ვებგვერდი – www.redlist.org -ის მიხედვით.					
2 – ტაქსონომია ვებგვერდი – www.catalogueofflife.org -ის მიხედვით.					
3 – ტაქსონომია www.biodiversity-georgia.net -ის მიხედვით.					

დანართი 7. აჯამეთის აღკვეთილის მკაცრი დაცვის ზონის გეოგრაფიული კოორდინატები

№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y
1	321176.7	4667458	78	322402.5	4666118	155	315141.8	4663721	232	314381.9	4663978
2	321237.9	4667460	79	322492.1	4666080	156	322139.4	4665378	233	314295.2	4664027
3	321285.0	4667506	80	322552.3	4666008	157	322049.0	4665412	234	320712.3	4666266
4	321325.4	4667415	81	322561.1	4665921	158	321980.4	4665484	235	320640.2	4666335
5	321388.6	4667341	82	322656.4	4665892	159	321894.6	4665527	236	320568.0	4666404
6	321467.7	4667280	83	322746.0	4665848	160	321804.2	4665568	237	320521.5	4666473
7	321540.6	4667214	84	322812.9	4665775	161	321721.3	4665547	238	320590.9	4666544
8	321631.9	4667173	85	322833.3	4665678	162	321717.8	4665448	239	320660.6	4666613
9	321712.1	4667115	86	322815.6	4665580	163	321698.9	4665351	240	320727.3	4666683
10	321750.9	4667024	87	322795.1	4665482	164	321650.4	4665366	241	320758.9	4666778
11	321771.2	4666926	88	322783.6	4665383	165	321578.2	4665435	242	320804.8	4666863
12	321817.2	4666839	89	322782.9	4665286	166	321506.1	4665504	243	320855.5	4666949
13	321859.7	4666750	90	322809.0	4665194	167	321433.9	4665574	244	320877.7	4667045
14	321922.3	4666672	91	322738.7	4665156	168	321361.8	4665643	245	320908.7	4667138
15	322002.3	4666612	92	322639.0	4665149	169	321289.6	4665712	246	320956.9	4667224
16	322073.3	4666543	93	322539.3	4665142	170	321217.4	4665781	247	321012.1	4667306
17	322116.4	4666454	94	322439.5	4665134	171	321145.3	4665851	248	321055.0	4667396
18	322203.0	4666407	95	322343.8	4665140	172	321073.1	4665920	249	321072.1	4667494
19	322296.1	4666371	96	322333.4	4665233	173	321001.0	4665989	250	321099.4	4667570
20	322322.6	4666288	97	322328.6	4665331	174	320928.8	4666058	251	321109.4	4667477
21	322336.9	4666193	98	322237.2	4665368	175	320856.6	4666127	252	317643.7	4667378
22	313591.6	4668663	99	316709.6	4669812	176	320784.5	4666197	253	317547.0	4667402
23	313505.9	4668713	100	316799.8	4669768	177	318844.4	4667078	254	317478.9	4667469
24	313417.1	4668758	101	316890.1	4669725	178	318941.3	4667067	255	317420.2	4667530
25	313362.9	4668816	102	316980.3	4669682	179	319034.0	4667039	256	317373.8	4667587
26	313405.1	4668879	103	317070.6	4669639	180	319123.3	4666996	257	317407.6	4667675
27	313490.5	4668830	104	317160.8	4669596	181	319210.0	4666950	258	317390.5	4667772
28	313560.0	4668758	105	317251.1	4669553	182	319215.3	4666855	259	317397.4	4667870
29	314388.1	4668827	106	317341.4	4669510	183	319247.0	4666766	260	317390.1	4667969
30	314458.5	4668765	107	317367.2	4669414	184	319221.6	4666676	261	317397.0	4668069
31	314526.2	4668702	108	317411.8	4669325	185	319171.0	4666603	262	317394.7	4668168
32	314590.3	4668649	109	317463.2	4669243	186	319120.6	4666532	263	317342.0	4668252
33	314680.0	4668618	110	317492.6	4669149	187	319023.2	4666548	264	317307.1	4668346
34	314777.0	4668608	111	317562.6	4669079	188	318977.1	4666625	265	317257.7	4668433
35	314787.3	4668515	112	317568.1	4668982	189	318928.3	4666703	266	317219.9	4668525
36	314796.7	4668420	113	317610.5	4668896	190	318835.9	4666734	267	317162.9	4668605
37	314839.9	4668383	114	317685.5	4668833	191	318804.1	4666821	268	317095.1	4668678
38	314804.0	4668282	115	317703.8	4668736	192	318713.3	4666856	269	317007.1	4668719
39	314714.6	4668318	116	317735.1	4668641	193	318618.3	4666870	270	316958.9	4668783
40	314617.8	4668359	117	317790.5	4668559	194	318545.0	4666813	271	316974.9	4668868
41	314497.4	4668404	118	317835.0	4668472	195	318589.9	4666751	272	316898.0	4668923
42	314494.0	4668438	119	317888.7	4668388	196	318599.9	4666688	273	316849.1	4669003
43	314561.9	4668475	120	317943.1	4668304	197	318611.6	4666593	274	316809.2	4669069
44	314480.0	4668518	121	317968.9	4668210	198	318615.5	4666504	275	316836.7	4669162
45	314386.9	4668528	122	318024.4	4668132	199	318553.0	4666440	276	316785.9	4669243
46	314340.0	4668580	123	318057.8	4668054	200	318499.1	4666366	277	316734.8	4669322
47	314276.1	4668613	124	318072.4	4667960	201	318413.2	4666399	278	316680.8	4669401
48	314205.5	4668644	125	318114.2	4667873	202	318322.6	4666431	279	316614.2	4669471
49	314223.2	4668773	126	318181.0	4667800	203	318243.3	4666488	280	316528.2	4669520
50	314164.1	4668817	127	318272.1	4667764	204	318196.3	4666574	281	316444.9	4669574
51	314113.4	4668919	128	318361.0	4667726	205	318165.0	4666667	282	316400.2	4669662
52	314080.5	4668998	129	318402.7	4667637	206	318093.2	4666735	283	316371.5	4669758
53	314038.7	4669082	130	318460.1	4667558	207	318091.7	4666823	284	316423.0	4669821

54	313995.6	4669183	131	318499.1	4667469	208	318100.4	4666921	285	316507.9	4669815
55	314019.4	4669100	132	318519.0	4667391	209	318112.1	4667020	286	316554.7	4669742
56	314162.1	4669095	133	318560.4	4667314	210	318095.6	4667116	287	316628.1	4669799
57	314325.6	4669010	134	318560.3	4667221	211	318069.3	4667210	288	314216.4	4664087
58	314312.7	4668938	135	318575.3	4667125	212	317993.1	4667272	289	314160.8	4664170
59	314371.3	4668868	136	318666.2	4667100	213	317918.8	4667337	290	314113.2	4664258
60	314135.0	4664998	137	318760.9	4667129	214	317823.3	4667363	291	314068.8	4664348
61	314205.8	4664978	138	315622.1	4664127	215	317728.8	4667383	292	314018.9	4664434
62	314305.4	4664975	139	315716.6	4664095	216	315042.1	4663725	293	313971.0	4664522
63	314396.1	4664934	140	315812.7	4664067	217	315090.9	4663692	294	313934.4	4664615
64	314476.4	4664875	141	315910.0	4664046	218	315180.7	4663650	295	313897.7	4664708
65	314547.7	4664805	142	316009.3	4664035	219	315251.3	4663613	296	313863.2	4664801
66	314617.9	4664734	143	316106.9	4664013	220	315307.5	4663612	297	313832.3	4664897
67	314686.2	4664661	144	316169.4	4663978	221	315215.5	4663573	298	313801.4	4664992
68	314746.9	4664582	145	316077.3	4663939	222	315123.4	4663534	299	313794.8	4665072
69	314816.8	4664511	146	315985.3	4663900	223	315031.4	4663495	300	313886.7	4665112
70	314894.7	4664448	147	315893.2	4663861	224	314939.3	4663455	301	313978.5	4665151
71	314976.4	4664391	148	315801.2	4663822	225	314875.2	4663517	302	314068.7	4665186
72	315062.7	4664341	149	315709.1	4663782	226	314824.1	4663603	303	314109.2	4665095
73	315156.3	4664306	150	315617.1	4663743	227	314787.4	4663695	304	314134.9	4664999
74	315250.9	4664274	151	315525.1	4663704	228	314723.8	4663771	305	314067.1	4668986
75	315345.5	4664242	152	315433.0	4663665	229	314639.2	4663824	306	314082.0	4669018
76	315440.4	4664210	153	315337.3	4663682	230	314556.7	4663881	307	314320.5	4668900
77	315530.7	4664168	154	315239.5	4663701	231	314470.0	4663930	308	314565.4	4668443

დანართი 8. აჯამეთის ალკვეთილში ძელქვისა და იმერული მუხის აღდგენისათვის
რეკომენდებული ტერიტორიები

დანართი 9. „ზურმუხტის ქსელით“ დაცული ტერიტორია

დამტკიცებული ტერიტორია: აჯამეთი – GE0000018
ფართობი 4838.755371 ჰა

ც ტიპი ტერიტორიის კოდი : GE0000018

კლასიფიკაცია	მონაცემი
ტერიტორიის წარდგენის თარიღი განსაკუთრებული კონსერვაციის საჭიროების მქონე ტერიტორიად (ზურმუხტი):	2001-10
ტერიტორიის კანდიდატად აღიარების თარიღი:	არ არის მონაცემები
ზურმუხტის ტერიტორიის დამტკიცება	2018-11
განსაკუთრებული კონსერვაციის საჭიროების მქონე ტერიტორიად გამოცხადების ეროვნული სამართლებრივი მითითება	წერილი N 9539/01 – საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

გრძედი	განედი
42.8053	42.1342
ფართობი ჰექტარში	საზღვაო ფართობი[%]
4838.755371	0.0

ტერიტორიის სიგრძე [კმ]:
0.0

ჰაბიტატის ტიპები და მათი შეჯამება:

ბერნის კონვენციის რეზოლუცია 4-ს ჰაბიტატის ტიპი						ჰაბიტატის მდგომარეობა ტერიტორიაზე			
კოდი	FP	NP	დაფარულობა [ჰა]	გამოქვავილი [რიცხოვრივად]	მონაცემები ს ხარისხი	A B C D	A B C		
						წარმოდგენა	მსგავსი ფართობი	კონსერვაცი ა	გლობალური მაჩვენებელი
E3.5 – ნოტიო ან სველი ოლიგოტროფული ბალახოვანი ცენოზები				0	M	C	B	B	C
G1.12 – ბორეო-ალპური ჭალის პარკული ტყეები			120.0		G	B	B	A	C
G1.6 – წიფლნარი				0	G	A	A	B	B
G1.A1 – Quercus – Fraxinus – Carpinus betulus-ის ტყე ეუტროფულ და მეზოტროფულ ნიადაგებზე				0		B	B	A	C

PF: ჰაბიტატის ტიპებისთვის, რომლებსაც შეიძლება ჰქონდეთ როგორც არაპრიორიტეტული, ასევე პრიორიტეტული ფორმა, შეიყვანეთ „X“ სვეტში PF

NP: იმ შემთხვევაში თუ ჰაბიტატის ტიპი აღარ არსებობს საიტზე, ცხრილში შეიყვანეთ: „X“ (არჩევითი)

დაფარულობა: ათწილადი ღირებულების შეყვანა

ქვავილი: მოიცავს ჰაბიტატების A1.44, A3, A4 და H1 ტიპებს. : შეიყვანეთ ქვავილების რაოდენობა თუ დაახლოებითი ფართობი ცნობილი არ არის.

მონაცემთა ხარისხი: G = „კარგი“ (მაგალითად: კვლევებზე დაყრდნობით); M = „საშუალო“ (ნაწილობრივ მონაცემებზე და კვლევებზე დაყრდნობით); P = ცუდი (უხეში გამოთვლით)

3.2 ბერნის კონვენციით დაცული, მე-6 რეზოლუციის სახეობები

ჯგუფი: A = ამფიბიები, B = ფრინველები, F = თევზები, I = უხერხემლოები, M = ძუძუმწოვრები, P = მცენარეები, R = რეპტილები.

S: იმ შემთხვევაში, თუ სახეობებზე მონაცემები არის სენსიტიური და ის არ უნდა იყოს ხელმისაწვდომი საჯაროდ, შეიყვანეთ – დიახ.

NP: თუ სახეობა აღარ ბინადრობს მოცემულ საიტზე: x (არჩევითი)

ტიპი: p=მუდმივი, r=რეპროდუქციული, c=კონცენტრაცია, w=გამოზამთრების (მცენარეთა და არა იმიგრაციულ სახეობათათვის გამოიყენეთ მუდმივი (P))

ერთეული: i=ინდივიდი, p=წყვილად ან სხვა ერთეულებად, დამოკიდებულად რიცხოვნობის სტანდარტიზებულ ერთეულებზე და კოდებზე, მე-12 და მე-17 მუხლების გათვალისწინებით (ფრინველთა და დაა ჰაბიტატების დირექტივები)

სიხშირის კატეგორიები (Cat.): C=საერთო, R= იშვიათი, V=ძალიან იშვიათი, P=არსებული – შევასოთ თუ მონაცემის ხარისხი არის არასრულფასოვანი (DD) რიცხოვნობის მონაცემთან ერთად.

მონაცემთა ხარისხი: G = „კარგი“ (მაგალითად: კვლევებზე დაყრდნობით); M = „საშუალო“ (ნაწილობრივ მონაცემებზე და კვლევებზე დაყრდნობით); P = ცუდი (უხეში გამოთვლით) DD = არასრულფასოვანი მონაცემი (გამოიყენეთ მხოლოდ ეს კატეგორია, თუ უხეში გამოთვლითაც კი არ გვაქვს სავარაუდო რიცხოვნობის მონაცემი, დატოვეთ გრაფა ცარიელი. გრაფა „სიმრავლის კატეგორიები“ მაინც უნდა იყოს შევსებული.

სახეობები	რიცხოვნობა სატზე	ტერიტორიის შეფასება
-----------	------------------	---------------------

ჯგუფი	კოდი	სამეცნიერო სახელწოდება	სენსიტიურობა	ალარმინადრობა	ერთეული	ზომა		ერთეული	Cat.	მონაცემის ხარისხი	A B C D	A B C		
						მინიმალური	მაქსიმალური					რაოდენობა	კონსერვაცია	Iso.
I	4056	<u>Anisus vorticulus</u>			p	0	0		P		C	A	C	C
B	A042	<u>მცირე თეთრშუბლა ბატი</u> <u>Anser erythropus</u>			c	0	0		P	DD	C	C	C	C
B	A089	<u>მცირე მყივანი არწივი</u> <u>Clanga pomarina</u>			r	0	0		P	DD	C	C	C	C
M	1308	<u>ევროპული მანქათლა</u> <u>Barbastella barbastellus</u>			c	0	0		P	DD	C	C	C	C
B	A215	<u>ზარნაშო</u> <u>Bubo bubo</u>			p	0	0		P	DD	C	C	C	C
M	1352	<u>მგელი</u> <u>Canis lupus</u>			c	0	0		P		C	C	C	C
B	A224	<u>უფეხურა</u> <u>Caprimulgus europaeus</u>			r	0	0		P	DD	C	C	C	C
I	1088	<u>მუხის დიდი ხარაბუხა</u> <u>Cerambyx cerdo</u>			p	0	0		P		C	A	B	C
B	A238	<u>საშუალო ჭრელი კოდალა</u> <u>Dendrocopos medius</u>			p	0	0		P	DD	C	C	C	C
R	1220	<u>ჭაობის კუ</u> <u>Emys orbicularis</u>			p	0	0		P		C	B	B	C
B	A103	<u>ჩვეულებრივი შავარდენი</u> <u>Falco peregrinus</u>			p	0	0		P	DD	C	C	C	C
B	A320	<u>წითელყელა ბუზიჭერია</u> <u>Ficedula parva</u>			r	0	0		P	DD	C	C	C	C
B	A092	<u>ჩია არწივი</u> <u>Hieraaetus pennatus</u>			r	0	0		P	DD	C	C	C	C
B	A338	<u>ჩვეულებრივი ღაქო</u> <u>Lanius collurio</u>			p	0	0		P	DD	C	C	C	C
M	1355	<u>წავი</u> <u>Lutra lutra</u>			c				P	DD	C	C	C	C
I	1060	<u>მჟაუნას მრავალთვალა</u> <u>Lycaena dispar</u>			p	0	0		P		C	A	C	C
M	1361	<u>ფოცხვერი</u> <u>Lynx lynx</u>			c				P	DD	C	C	C	C
B	A073	<u>ძერა</u> <u>Milvus migrans</u>			p	0	0		P	DD	C	C	C	C

B	A072	<u>კრანაქამია (ირაო)</u> <u>Pernis apivorus</u>		r	0	0		P	DD	C	C	C	C
M	1305	<u>სამხრეთული ცხვირნალა</u> <u>Rhinolophus euryale</u>		c				P	DD	C	C	C	C
M	1303	<u>მცირე ცხვირნალა</u> <u>Rhinolophus hipposideros</u>		p	0	0		P		D			
M	1302	<u>მეჭლის ცხვირნალა</u> <u>Rhinolophus mehelyi</u>		c				P	DD	C	C	C	C
I	1087	<u>ალპური ხარაბუხა</u> <u>Rosalia alpina</u>		p	0	0		P		C	A	B	C
B	A307	<u>მიმინოსებრი ასპუჭაკა</u> <u>Sylvia nisoria</u>		r	0	0		P	DD	C	C	C	C
A	1171	<u>აღმოსავლური სავარცხოიანი ტრიტონი</u> <u>Triturus karelinii</u>		p	0	0		P		C	B	B	C
M	1354	<u>მურა დათვი</u> <u>Ursus arctos</u>		c				P	DD	C	C	C	C
P	2172	<u>მაღალი მოცვი</u> <u>Vaccinium arctostaphylos</u>		p	0	0		P		D			

ტერიტორიის აღწერა
ზოგადი ტერიტორიის მახასიათებლები

ჰაბიტატის კლასი	% დაფარულობა
ჰაბიტატის მთლიანი დაფარულობა	0

ხარისხი და მნიშვნელობა

A, C

ტერიტორიის მართვა
ტერიტორიის მართვაზე პასუხისმგებელი ორგანო

ორგანიზაცია:	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – დაცული ტერიტორიების სააგენტო,
--------------	---

მართვის გეგმა
არსებობს რეალური მენეჯმენტის გეგმა:

	დიახ	
X	მომზადების პროცესში	
	არა	

